

*Schiermonnikoog,
eiland in beweging*

Programmabegroting 2027

Inhoudsopgave

Aanbiedingsbrief	5
Overzicht Nieuw beleid	13
Recapitulatie programmabegroting	14
Programma 1 - Sociaal	15
1.1 Volksgezondheid, zorg en welzijn	15
Volksgezondheid	15
WMO	16
Toegang en 1e lijn	17
Welzijn	17
1.2 Onderwijs en jeugd	19
Onderwijs	19
Jeugd	21
1.3 Werk en inkomen	22
Inkomensondersteuning	22
Participatie	22
1.4 Sport en Cultuur	23
Sport	23
Cultuur	24
1.5 Mutaties reserves programma 1	25
Recapitulatie programma 1 Sociaal	26
Uniforme beleidsindicatoren programma 1	26
Programma 2 - Leefomgeving	30
2.1 Ruimtelijke ontwikkeling en wonen	30
Bestemmingsplannen	30
Wonen en volkshuisvesting	33
2.2 Verkeer en vervoer	35
2.3 Duurzaamheid, natuur en milieu	37
Duurzaamheid	37
Natuur	41
2.4 Fysieke leefomgeving	43
2.5 Vergunningverlening, toezicht en handhaving	46
2.6 Openbare orde en veiligheid	48
2.7 Mutaties reserves programma 2	50
Recapitulatie programma 2 Leefomgeving	51
Uniforme beleidsindicatoren programma 2	51
Programma 3 - Economie en werkgelegenheid	53
3.1 Toerisme en recreatie	53
Strand	53

Toeristisch product	54
3.2 Jachthaven en gebiedsinvesteringen	56
3.3 Mutaties reserves programma 3	57
Recapitulatie programma 3 Economie en werkgelegenheid	57
Programma 4 - Burgers en bestuur	58
4.1 Burgerparticipatie	58
4.2 Bestuur	61
4.3 Dienstverlening	64
4.4 Mutaties reserves programma 4	66
Recapitulatie programma 4 Burgers en bestuur	66
Uniforme beleidsindicatoren programma 4	66
Programma 5 - Financiering en belastingen	68
5.01 Lokale heffingen	68
5.02 Algemene uitkering	68
5.03 Dividend	69
5.04 Financieringsfunctie	69
5.05 Overige algemene dekkingsmiddelen	69
5.06 Overhead	70
5.07 Heffing VPB	71
5.08 Onvoorzien	71
5.10 Mutaties reserves algemene dekkingsmiddelen	71
Recapitulatie programma 5 Financiering en belastingen	72
Uniforme beleidsindicatoren programma 5	73
Geprognostiseerde balans per 31 december	74
Paragrafen	75
Lokale heffingen	75
Onderhoud kapitaalgoederen	82
Bedrijfsvoering	84
Grondbeleid	93
Weerstandsvermogen en risicobeheersing	94
Financiering	103
Verbonden partijen	107
Openbaarheid	118
Bijlagen	120
Bijlage 01 Staat van investeringen	120
Bijlage 02 Staat van reserves en voorzieningen	121
Bijlage 03 Staat van langlopende leningen	123
Bijlage 04 Staat van gegarandeerde geldleningen	125
Bijlage 05 Meerjarige algemene uitkering	126
Bijlage 06 Incidentele baten en lasten	130

Bijlage 07 Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	132
Bijlage 08 Overzicht baten en lasten per programma per taakveld.....	133

Aanbiedingsbrief

Geachte leden van de raad,

Met genoegen bieden wij u de programmabegroting 2027–2030 aan. Deze begroting markeert het begin van een nieuwe bestuursperiode en vormt daarmee het financiële en bestuurlijke vertrekpunt voor de komende jaren. Het is de eerste begroting waarin wij richting geven aan de ambities uit het raadsbrede programma en tegelijkertijd invulling geven aan de opgave om onze gemeente financieel en organisatorisch toekomstbestendig te houden.

De begroting geeft beeld bij de inkomsten en uitgaven van de gemeente de komende jaren. Voor het jaar 2027 gaat het om een begroting van € 20 miljoen. In de begroting leest u ook de plannen van het college van burgemeester en wethouders.

Wij beginnen deze bestuursperiode in een tijd waarin de samenleving zich in hoog tempo ontwikkelt. Gemeenten staan midden in grote maatschappelijke opgaven, zoals de vergrijzing, de druk op de zorg, de woningbouwopgave, de energietransitie, klimaatadaptatie en de veranderingen in het sociaal domein. Tegelijkertijd verandert de relatie tussen overheid en samenleving. Inwoners verwachten terecht een gemeente die toegankelijk, betrouwbaar en zichtbaar is; een overheid die luistert, ruimte biedt aan initiatief, maatwerk levert waar dat nodig is en dichtbij de samenleving staat. Juist die nabijheid is de kracht van het lokaal bestuur en vormt de basis voor het vertrouwen dat inwoners in hun gemeente stellen.

Ook de omgeving waarin gemeenten hun werk uitvoeren verandert ingrijpend. Digitalisering en automatisering bieden kansen om onze dienstverlening te verbeteren en processen slimmer en efficiënter in te richten. Tegelijkertijd vragen deze ontwikkelingen om blijvende investeringen in informatievoorziening, gegevensbeheer, digitale vaardigheden en innovatie. De eisen die aan gemeenten worden gesteld nemen bovendien voortdurend toe. Nieuwe wet- en regelgeving op het gebied van informatiebeveiliging en cyberveerbaarheid, de uitvoering van de Wet open overheid, de bescherming van persoonsgegevens en andere verantwoordings- en wettelijke verplichtingen vragen een grote en blijvende inzet van onze organisatie. Ook zien wij een verdergaande juridificering van de samenleving. Besluiten worden vaker juridisch getoetst, procedures worden complexer en de eisen aan zorgvuldigheid en dossiervorming nemen toe. Dat versterkt de kwaliteit en betrouwbaarheid van het openbaar bestuur, maar brengt tegelijkertijd een aanzienlijke juridisch administratieve belasting met zich mee.

Daar komt bij dat gemeenten deze opgaven moeten uitvoeren in een arbeidsmarkt waarin gespecialiseerd personeel schaars is. Het aantrekken en behouden van professionals op het gebied van informatieveiligheid, juridische zaken, ruimtelijke ontwikkeling, vergunningverlening, financiën en het sociaal domein wordt steeds uitdagender. Daarmee staat niet alleen de financiële positie van gemeenten onder druk, maar ook hun uitvoeringskracht. Uiteindelijk bepalen niet alleen de beschikbare middelen wat mogelijk is, maar ook de capaciteit van de organisatie om beleid zorgvuldig, tijdig en met kwaliteit uit te voeren.

Hierin schuilt een fundamenteel dilemma voor het lokaal bestuur. Van gemeenten wordt enerzijds verwacht dat zij voldoen aan een groeiend aantal wettelijke verplichtingen, kwaliteitseisen en verantwoordingsverplichtingen. Dat vraagt om investeringen die voor inwoners vaak nauwelijks zichtbaar zijn, maar essentieel zijn om als overheid rechtmatig, veilig, transparant en betrouwbaar te functioneren. Anderzijds verwachten inwoners een gemeente die bereikbaar is, zichtbaar aanwezig is in het dorp, snel handelt, ruimte biedt aan initiatieven en oog heeft voor de menselijke maat. Beide verwachtingen zijn terecht. Tegelijkertijd doen zij een beroep op dezelfde schaarse mensen, tijd en financiële middelen. Voor de kleinste gemeente van Nederland en bovendien een eilandgemeente zijn al deze ontwikkelingen extra voelbaar.

De uitdaging voor de komende jaren is daarom om een zorgvuldig evenwicht te vinden tussen een professionele, toekomstbestendige organisatie en een overheid die dichtbij haar inwoners blijft staan. Dat evenwicht is haalbaar door dicht bij onze kernwaarden te blijven opereren en hierin te blijven ontwikkelen. Wij zijn vooruitstrevend, veerkrachtig en verbindend. Belangrijk is om koersvast te blijven in de professionalisering die we in gang hebben gezet.

Daarnaast hebben we als gemeente Schiermonnikoog en ook als Waddengemeenten te maken met een aantal ontwikkelingen die van invloed zijn op onze organisatie en daarmee de inzet van mensen en middelen. Specifiek wijzen we hierbij op de voorgestelde elektriciteitskabel ten behoeve van het windpark Doordewind en daarnaast de vele natuur- en beheerplannen die worden opgesteld ten behoeve van het Waddengebied, waarvan de financiële en maatschappelijke gevolgen nog niet inzichtelijk zijn.

De financiële context waarin gemeenten opereren blijft ook onzeker. Het Rijk werkt aan een herziening van de gemeentelijke financiering en spreekt de ambitie uit te komen tot een stabielere en toekomstbestendige bekostiging. Daarvan zijn de effecten nog niet bekend. Tegelijkertijd worden gemeenten geconfronteerd met stijgende uitvoeringskosten, een groeiend beroep op gemeentelijke voorzieningen en nieuwe verantwoordelijkheden waarvoor de financiële compensatie niet altijd toereikend is. Dat vraagt om een begroting die niet alleen structureel gezond is, maar ook voldoende wendbaar blijft om in te kunnen spelen op ontwikkelingen die zich gedurende deze bestuursperiode zullen voordoen.

Tegen deze achtergrond hebben wij deze begroting opgesteld. De komende jaren vraagt om realistische keuzes en een gezamenlijke verantwoordelijkheid om onze financiële positie structureel gezond te houden. De financiële effecten van de keuzes zullen voor een belangrijk deel pas zichtbaar worden in de daaropvolgende jaren. Daarmee leggen wij de basis voor een financieel gezonde en toekomstbestendige gemeente. Het is niet onontkoombaar om aan de batenkant maatregelen te treffen. Voorbeelden daarvan zijn dat er eenmalig een verhoging van de afvalstoffenheffing en een structurele verhoging van de toeristenbelasting wordt doorgevoerd. Daarnaast zullen we in 2027 uw raad een aangepaste legesverordening aanbieden met als doel de leges kostendekkend te maken.

Deze begroting is meer dan een financieel document. Zij laat zien hoe wij invulling willen geven aan goed lokaal bestuur in een tijd waarin de opgaven toenemen, de middelen begrensd zijn en de uitvoeringskracht onder druk staat. Goed bestuur vraagt in die omstandigheden niet om steeds nieuwe ambities, maar om het vermogen duidelijke keuzes te maken, prioriteiten te stellen en verantwoordelijkheid te nemen voor de lange termijn. Niet alles kan tegelijkertijd. Door bewust te kiezen waarvoor wij onze mensen, middelen en aandacht inzetten, creëren wij ruimte om ook in de toekomst onze maatschappelijke verantwoordelijkheid waar te maken.

Om die reden is deze begroting voor 2027 zo opgesteld dat een aantal ontwikkelingen doorgang kan vinden, zoals het opstellen van een Omgevingsvisie en de realisatie van woningbouw en andere ontwikkelingen worden uitgesteld, zoals het verplaatsen van de helihaven en het herinrichten van het dorpscentrum. Onze prioriteit ligt bij het uitvoeren van de wettelijke en maatschappelijke basistaken van de gemeente, het bewaken van onze financiële huishouding en het versterken van de organisatie. Alleen vanuit een gezonde financiële basis en een robuuste organisatie kunnen wij ook in de toekomst een betrouwbare overheid zijn voor onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties.

Dat betekent dat wij in 2027 terughoudend zijn met het ontwikkelen van nieuw beleid. Wij richten ons op het zorgvuldig afronden van trajecten die al in gang zijn gezet, waaronder de Omgevingsvisie, het Participatiebeleid, het onderzoek naar inningssystematiek van toeristenbelasting en de verdere digitalisering van processen.

Daarnaast gaan we in 2027 onder meer verder met:

- invulling geven aan het zorgperspectief Schiermonnikoog 2035 middels een haalbare businesscase;
- in stand houden van het huidige onderwijsaanbod op het eiland en waar mogelijk verbreden;
- investeren in een toekomstbestendige kinderopvang, peuteropvang en buitenschoolse opvang;
- een verkenning naar de mogelijkheden voor de realisatie van (flexibele) wooneenheden voor specifieke beroepsgroepen (bijvoorbeeld onderwijs en zorg);
- faciliteren van deelmobiliteit op het eiland en in Lauwersoog in overleg met samenwerkingspartners;
- verduurzaming van onze maatschappelijke gebouwen en planvorming voor het toekomstbestendig maken ervan binnen het Buitenkansproject Toekomstbestendig Maatschappelijk Vastgoed.
- het opstellen van een uitvoeringsagenda voor vitale en kwetsbare gebouwen. Dit vloeit voort uit de integrale waterveiligheidsstrategie die voor elk Waddeneiland is opgesteld.

- waar mogelijk afkoppelen van de afvoer van regenwater van het gemengd riool, veelal in combinatie met wegonderhoud. Ook benutten we mogelijkheden om regenwater te infiltreren in de openbare ruimte om overlast bij hevige regenbuien te beperken.
- toezicht op recreatief gebruik van woningen die bestemd zijn voor permanente bewoning en handhaving waar nodig. Dit bevordert de leefbaarheid van Schiermonnikoog.
- het bewaken van de balans tussen ecologie, leefbaarheid en economie door de focus te leggen op duurzaam toerisme, slimme groei en regeneratief toerisme;
- versterking van onze dienstverlening, zodat onze werkwijze steeds beter aansluit op wat inwoners en ondernemers nodig hebben.

Nieuwe beleidsinitiatieven worden uitsluitend opgepakt wanneer sprake is van een wettelijke verplichting, een onvermijdelijke maatschappelijke noodzaak of een expliciete bestuurlijke afweging.

Wij zijn ons ervan bewust dat een aantal bestuurlijke wensen nog niet wordt gerealiseerd. Deze zullen wij de komende jaren, afhankelijk van de financiële mogelijkheden, opnieuw op haalbaarheid gaan toetsen.

Wat wij in 2027 niet gaan oppakken:

- circulair watergebruik zwembad;
- verplaatsen helihaven;
- ontwikkeling brede economische visie;
- herinrichting dorpscentrum;
- ondersteuning 20 grootverbruikers bij implementatie van waterbesparende maatregelen;
- analyse - en optimalisatie van samenwerking middels dienstverleningsovereenkomsten (DVO's).

Tweede tranche gebiedsinvesteringen

Het Rijk stelt geld beschikbaar voor vijf regio's in Nederland waar energie van windparken op zee aan land komt. De Eemshavenregio is één van die regio's en Schiermonnikoog valt daarbinnen. Bovenop de eerdere € 10 miljoen die zijn ingezet voor de Buitenkansprojecten, krijgt Schiermonnikoog € 7 miljoen extra van het Rijk. Hiervan is € 5 miljoen bedoeld voor projecten die de leefbaarheid op het eiland versterken. De overige € 2 miljoen is bedoeld voor natuur. De middelen voor de tweede tranche komen in delen beschikbaar. Het eerste deel wordt in oktober 2027 verwacht.

Samenwerkingen

We werken intensief samen met de andere Waddeneilanden onder de noemer van de Gemeenschappelijke Regeling de Waddeneilanden. In februari 2023 is door het rijk de Regiodeal toegekend. Deze regeling maakt het mogelijk om gezamenlijk projecten tot uitvoering te brengen die de leefbaarheid op de eilanden versterken. Vanuit de Regiodeal zijn onder andere middelen beschikbaar gesteld voor de realisatie van het LOC en de onrendabele top voor de woningbouw Oude Centrale. Andere projecten, zijn nog volop in uitvoering, zoals de verduurzaming van maatschappelijke voorzieningen en het Stimuleringsfonds. De Regio Deal loopt nog door tot eind 2027.

Naast de GR de Waddeneilanden werken we intensief samen met de Veiligheidsregio Fryslân, Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing (FUMO), Sociaal Domein Fryslân (SDF) en onderhouden we nauwe contacten met andere samenwerkingspartners, zoals de gemeente Leeuwarden, de gemeente Noardeast-Fryslân, het Nationaal Park, Natuurmonumenten, Wetterskip Fryslân en vele anderen.

Deze begroting is tevens de eerste begroting die uitvoering geeft aan een raadsbreed programma. Dat vraagt om een andere manier van samenwerken tussen raad en college. Minder vanuit afzonderlijke beleidsvoornemens en meer vanuit een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de koers van onze gemeente. In een omgeving die voortdurend verandert, is het niet de begroting alleen die richting geeft, maar vooral de manier waarop wij gedurende de bestuursperiode samen keuzes maken, prioriteiten heroverwegen en inspelen op nieuwe ontwikkelingen. Dat vraagt om transparantie, onderling vertrouwen en een open bestuurlijke dialoog.

Met deze begroting kiezen wij voor een solide basis. Niet omdat wij onze ambities willen beperken, maar omdat wij ervan overtuigd zijn dat juist een financieel gezonde gemeente, een sterke organisatie en een goede samenwerking tussen raad en college de voorwaarden zijn om ook in de toekomst te kunnen investeren in de kwaliteit van onze leefomgeving en het welzijn van onze inwoners. Vanuit die basis kunnen wij stap voor stap weer ruimte creëren voor nieuwe ambities.

Financieel beeld

De totstandkoming van deze begroting stond in het teken van een aantal financiële uitdagingen. Bij de start was sprake van een negatief structureel begrotingssaldo voor 2027 en liet ook de algemene reserve een negatieve stand zien. Daarnaast staat de financiële positie van de gemeente onder druk door externe ontwikkelingen, zoals veranderingen in het gemeentefonds, prijs- en loonstijgingen, de beschikbaarheid van subsidies en de uitvoering van investeringsprojecten. Ook bestaat er nog onzekerheid over de financiële gevolgen van toekomstige rijksmaatregelen en economische ontwikkelingen. Door kritisch naar onze uitgaven en inkomsten te kijken en verschillende ombuigingsmaatregelen door te voeren, is het gelukt om een structureel sluitende begroting voor 2027 op te stellen. Daarnaast zijn de bestemmingsreserves opnieuw beoordeeld. Door hierin voor 2026 keuzes te maken en een deel van de middelen vrij te laten vallen naar de algemene reserve, kan in deze begroting weer een positieve stand van de algemene reserve worden gepresenteerd.

Dekking inhoudelijke ambities

De uitgangspunten uit de door de raad vastgestelde Notitie Financieel Kader 2027 vormen de basis voor deze begroting en zijn hierin verwerkt. Met de gemaakte keuzes en maatregelen blijft de gemeente Schiermonnikoog financieel gezond en is er ruimte om de belangrijkste ambities uit te voeren.

Om ook in de toekomst financieel gezond te blijven, is het noodzakelijk om de ontwikkeling van baten en lasten nauwlettend te blijven volgen. Waar nodig zullen wij tijdig bijsturen, zodat de financiële positie van de gemeente duurzaam op orde blijft en ruimte blijft bestaan voor maatschappelijke opgaven en nieuwe ontwikkelingen.

Uw raad wordt voorgesteld om de begroting van 2027 vast te stellen.

Wij zien uit naar een constructieve samenwerking met uw raad in deze nieuwe bestuursperiode.

Het college van burgemeester en wethouders

Structureel begrotingssaldo

Bedragen (x 1.000)	2027	2028	2029	2030
Lasten exclusief mutaties reserve	-20.145	-17.656	-13.057	-12.883
Baten exclusief mutaties reserve	19.986	17.649	13.260	13.159
Geraamd saldo van baten en lasten	-159	-7	203	276
Toevoegingen reserves	-59	-52	-47	-47
Onttrekkingen reserves	292	103	65	65
Geraamd resultaat	74	44	221	294
Incidentele lasten (excl. reservestortingen)	-5.993	-4.765	-1.135	-1.079
Incidentele baten (excl. reserveonttrekkingen)	5.729	4.697	1.100	1.045
Incidentele toevoegingen reserve	-12	-5	0	0
Incidentele onttrekkingen reserve	276	73	35	34
<i>Saldo van incidentele baten en lasten</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Structureel begrotingssaldo	74	44	221	294

Voorstel

Voorgesteld wordt de begroting 2027 vast te stellen.

Financieel beleid: sturen op een financieel gezonde en toekomstbestendige gemeente

Inleiding

De financiële context waarin gemeenten opereren is de afgelopen jaren ingrijpend veranderd. De beschikbare financiële ruimte staat onder druk door stijgende kosten, toenemende wettelijke taken, een complexere uitvoeringspraktijk en onzekerheid over de ontwikkeling van het gemeentefonds. Daarnaast vraagt de verdergaande juridificering van het openbaar bestuur om hogere investeringen in juridische kwaliteit, zorgvuldige besluitvorming en risicobeheersing.

Deze ontwikkelingen zijn niet tijdelijk, maar structureel van aard. Dat vraagt om een financieel beleid dat niet uitsluitend is gericht op het jaarlijks sluitend krijgen van de begroting, maar op het duurzaam in stand houden van de financiële gezondheid van de gemeente.

De komende jaren kiezen wij daarom voor een andere manier van begroten, prioriteren en sturen. Niet alleen de beschikbare middelen bepalen onze ambities, maar onze maatschappelijke opgaven bepalen waar wij de beschikbare middelen zo effectief mogelijk inzetten. Daarbij accepteren wij dat niet alles meer kan en dat het maken van keuzes een vast onderdeel wordt van de planning- en controlcyclus.

Onze financiële koers

Ons financieel beleid is gebaseerd op negen leidende principes.

1. Een structureel sluitende begroting is het uitgangspunt

Structurele uitgaven worden uitsluitend gedekt met structurele inkomsten. Incidentele middelen worden niet gebruikt om structurele tekorten op te lossen, maar uitsluitend voor tijdelijke opgaven, of investeringen.

Hiermee voorkomen wij dat financiële problemen worden doorgeschoven naar volgende begrotingsjaren en vergroten wij de transparantie van onze financiële positie.

2. Financiële ruimte is schaars en wordt bewust ingezet

De beschikbare financiële ruimte wordt primair ingezet voor de uitvoering van wettelijke taken en de bestuurlijke prioriteiten die de gemeenteraad vaststelt.

Nieuw beleid is niet vanzelfsprekend. Voor ieder nieuw beleidsvoorstel geldt:

- dat de maatschappelijke meerwaarde aantoonbaar moet zijn;
- de financiële consequenties voor de gehele exploitatie inzichtelijk worden gemaakt;
- structurele lasten voorzien zijn van structurele dekking;
- alternatieven en besparingsmogelijkheden zijn onderzocht.

3. Nieuwe wensen worden integraal afgewogen binnen de bestaande financiële ruimte.

4. Bestaand beleid is niet vanzelfsprekend blijvend

Wij stappen af van het uitgangspunt dat bestaand beleid automatisch wordt voortgezet. Beleidsprogramma's worden periodiek beoordeeld op:

- wettelijke noodzaak;
- maatschappelijke effectiviteit;
- doelmatigheid;
- uitvoerbaarheid;
- financiële houdbaarheid.

Hiermee ontstaat mogelijk ruimte om middelen te herschikken naar nieuwe maatschappelijke opgaven zonder dat de totale uitgaven blijven groeien.

5. Investeren in kwaliteit voorkomt hogere kosten

De toenemende juridificering en complexiteit van wet- en regelgeving vragen om een professionele organisatie. Wij investeren daarom gericht in:

- juridische kwaliteit;
- financieel vakmanschap;
- risicomanagement;
- interne beheersing;
- datagedreven sturing.

Deze investeringen zijn geen uitbreiding van de bedrijfsvoering, maar een voorwaarde voor rechtmatige, doelmatige en efficiënte uitvoering van gemeentelijke taken. Een goede voorbereiding voorkomt herstelkosten, juridische procedures en financiële claims.

6. We vergroten onze financiële weerbaarheid

Onzekerheden rondom het gemeentefonds, economische ontwikkelingen en maatschappelijke opgaven vragen om voldoende financiële buffers.

Wij versterken daarom onze financiële weerbaarheid door:

- risico's eerder en explicieter in beeld te brengen;
- weerstandscapaciteit in verhouding te houden tot de risico's;
- reserves doelgericht in te zetten;
- meerjarige financiële effecten zichtbaar te maken voordat besluiten worden genomen.

Hierdoor ontstaat meer stabiliteit en kan de gemeente ook bij tegenvallers haar taken blijven uitvoeren.

7. Een nieuw afwegingskader

Vanaf deze begroting hanteren wij bij nieuwe beleidsvoorstellen een vast afwegingskader. Iedere investering of beleidsuitbreiding wordt beoordeeld aan de hand van de volgende vragen:

- Is sprake van een wettelijke verplichting?
- Draagt het voorstel aantoonbaar bij aan de maatschappelijke doelen van de gemeente?
- Kan het doel ook goedkoper, eenvoudiger of samen met partners worden bereikt?
- Welke structurele financiële gevolgen heeft het voorstel?
- Welke risico's brengt het voorstel met zich mee?
- Hoe wordt structurele dekking gerealiseerd?

Alleen wanneer deze vragen positief kunnen worden beantwoord, komt een voorstel in aanmerking voor besluitvorming.

8. Financiële discipline als gezamenlijke verantwoordelijkheid

Een gezonde financiële huishouding vraagt om discipline binnen de gehele organisatie. Budgetten zijn niet langer een vanzelfsprekend recht, maar een middel om maatschappelijke doelen te realiseren.

Dat betekent dat wij:

- scherper sturen op budgetdiscipline;
- afwijkingen eerder signaleren en rapporteren;
- financiële risico's actief monitoren;
- investeringsbesluiten integraal beoordelen;
- realistische ramingen hanteren;
- alleen nieuw beleid voorstellen wanneer uitvoering en dekking daadwerkelijk haalbaar zijn.

9. Van groei naar herprioritering

Waar de afgelopen jaren nieuwe opgaven vaak leidden tot uitbreiding van budgetten, verschuift het accent de komende jaren naar herprioritering. Nieuwe maatschappelijke opgaven vragen steeds vaker om andere keuzes binnen bestaande middelen.

Dat betekent dat de vraag niet langer uitsluitend is "Wat willen we erbij doen?", maar nadrukkelijk ook "Waar stoppen we mee, wat doen we minder of wat organiseren we anders?"

Een voorbeeld hiervan is een analyse van voor- en nadelen van een gemeentelijk woonbedrijf.

Deze benadering vraagt om bestuurlijke keuzes, transparantie richting de raad en een open gesprek met inwoners en maatschappelijke partners over wat de gemeente wel en niet kan blijven doen.

Tot slot

De komende jaren staan in het teken van financieel realisme, bestuurlijke betrouwbaarheid en toekomstbestendigheid. Door structureel te begroten, kritisch te prioriteren, risico's expliciet af te wegen en maatschappelijke waarde centraal te stellen, bouwen wij aan een financieel gezonde gemeente die ook in een onzekere omgeving haar publieke verantwoordelijkheid kan blijven waarmaken.

Dit financiële beleid vraagt om voortdurende afwegingen en soms ook om moeilijke keuzes. Juist door deze keuzes tijdig en transparant te maken, behouden wij de bestuurlijke ruimte om te investeren in datgene wat voor onze inwoners en ondernemers het meest van waarde is.

Overzicht Nieuw beleid

Specificatie nieuw beleid

Nr.	Omschrijving	2027	2028	2029	2030
A.	Ten laste van begrotingsresultaat (structureel):				
1.	Elektrische strandstoel		1.783	1.759	1.736
2.	Toekomstbestendige nutsvoorzieningen Waddenhaven			24.000	23.775
3.	Nutsvoorzieningen strandovergangen Badweg en Pr.Bernhardweg		13.425	13.246	13.066
4.	Watersymposium Schier		30.000		
5.	NoZ DDW (juridische ondersteuning)		50.000		
6.	Kosten onafhankelijke herwaardering functies conform systematiek HR21	25.000			
7.	Digitaliseren VTH-proces en koppelen van het DSO (incl. licentie)	25.000	15.000	15.000	15.000
8.	Inhuur Mozard-specialist	25.000			
9.	Kostendekkendheid.nl	6.000	6.000	6.000	6.000
10.	0-meting aantal toeristische bedden	15.000			
11.	Digitaliseren van processen, kwaliteitszorg en innovatie	35.000	50.000	50.000	50.000
	Totaal structureel, ten laste van begrotingsresultaat	131.000	166.208	110.005	109.577

Specificatie 'maatregelen' (ombuigingen)

	Omschrijving	2027	2028	2029	2030
	Ten laste van begrotingsresultaat (structureel):				
1.	Werkzaamheden inzake herstrating afschalen van basiswerkzaamheden naar minimale werkzaamheden	92.000	23.000	45.000	45.000
2.	Boomstructuur is goed aangevuld, het planten van bomen zal daarom in de komende jaren niet nodig zijn.	5.000	5.000	5.000	-
3.	Budget afwatering en landaanwinning kan structureel verminderd worden	10.000	10.000	10.000	10.000
4.	Budget Cultuursubsidies kan structureel verlaagd worden door correctie van de impulsregeling	10.000	10.000	10.000	10.000
5.	Er zal jaarlijks niet langer € 35.000 worden toegevoegd aan de algemene reserve	35.000	35.000	35.000	35.000
6.	Aanpassing van het OZB tarief met 5% (boven de autonome verhoging van 1,5% per jaar)	45.000	45.000	45.000	45.000
7.	Verhoging van het dag- en nachttarief van de Toeristenbelasting naar € 3,25	910.000	910.000	910.000	910.000
8.	Ruimte binnen kostenplaats beleid	89.000	89.000	89.000	89.000
	Totaal structureel, ten gunste van begrotingsresultaat	1.196.000	1.127.000	1.149.000	1.144.000

Recapitulatie programmabegroting

Exploitatie		Primaire begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Baten					
PRG1	1 Sociaal	1.255.746	1.264.362	1.264.362	1.264.362
PRG2	2 Leefomgeving	3.603.289	2.508.565	1.642.185	1.512.022
PRG3	3 Economie en werkgelegenheid	5.898.504	4.873.014	1.281.014	1.226.014
PRG4	4 Burgers en bestuur	60.823	35.823	130.823	130.823
PRG90	Algemene Dekkingsmiddelen	9.167.404	8.966.853	8.941.651	9.026.148
PRG91	Overhead	0	0	0	0
Totaal Baten		19.985.766	17.648.617	13.260.035	13.159.369
Lasten					
PRG1	1 Sociaal	-3.701.641	-3.683.114	-3.657.774	-3.656.740
PRG2	2 Leefomgeving	-6.306.913	-5.016.296	-3.973.391	-3.840.595
PRG3	3 Economie en werkgelegenheid	-6.350.916	-5.277.596	-1.736.232	-1.684.670
PRG4	4 Burgers en bestuur	-1.685.396	-1.638.790	-1.741.310	-1.750.430
PRG90	Algemene Dekkingsmiddelen	-53.394	-47.865	-37.057	-37.624
PRG91	Overhead	-2.044.998	-1.990.001	-1.909.917	-1.911.167
PRG92	VPB	-750	-750	-750	-750
PRG93	Onvoorzien	-1.000	-1.000	-1.000	-1.000
Totaal Lasten		-20.145.008	-17.655.412	-13.057.431	-12.882.976
Gerealiseerd saldo van baten en lasten		-159.242	-6.795	202.604	276.393
Onttrekkingen					
PRG1	1 Sociaal	5.316	5.316	7.286	14.346
PRG2	2 Leefomgeving	128.875	90.512	43.012	43.012
PRG3	3 Economie en werkgelegenheid	77.800	0	7.800	0
PRG4	4 Burgers en bestuur	0	0	0	0
PRG90	Algemene Dekkingsmiddelen	79.769	6.915	6.915	6.915
Totaal Onttrekkingen		291.760	102.743	65.013	64.273
Stortingen					
PRG1	1 Sociaal	-11.875	-4.619	0	0
PRG2	2 Leefomgeving	-7.500	-7.500	-7.500	-7.500
PRG3	3 Economie en werkgelegenheid	-28.000	-28.000	-28.000	-28.000
PRG90	Algemene Dekkingsmiddelen	-11.551	-11.551	-11.551	-11.551
Totaal Stortingen		-58.926	-51.670	-47.051	-47.051
Mutaties reserves		232.834	51.073	17.962	17.222
Gerealiseerd resultaat		73.592	44.278	220.566	293.615

Programma 1 - Sociaal

1.1 Volksgezondheid, zorg en welzijn

Volksgezondheid

Doelen en Activiteiten

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
Doel 3: Verzekeren van een goede gezondheid en promotie van welzijn voor alle leeftijden. Doel 10: Dring ongelijkheid in en tussen landen terug.	Schiermonnikoog moet een fijne en gezonde plek zijn om op te groeien, te wonen, te werken en ouder te worden, waarvoor goede voorzieningen voor alle generaties onmisbaar zijn. We willen een lokale samenleving creëren waarin preventie (gezonde leefstijl) centraal staat en waarin zorg voor iedereen beschikbaar is.	Relevante elementen uit het IJslands model implementeren we. We geven invulling aan het zorgperspectief Schiermonnikoog 2035 middels een haalbare businesscase. We voeren de aanbevelingen uit het rapport "Zorg onder druk, digitale zorgmogelijkheden op Schiermonnikoog" uit.

Verbonden Partijen in dit thema

In onderstaand overzicht is aangegeven welke verbonden partijen binnen dit thema werkzaamheden uitvoeren. Per verbonden partij is aangegeven aan welke gemeentelijke doelstelling zij een bijdrage levert.

Verbonden partij	Bijdrage aan gemeentelijke doelen
Veiligheidsregio Fryslân	De VRF voert door inzet van de GGD en JGZ een aantal wettelijke taken voor onze gemeente uit op gezondheidsterrein (Wet Publieke Gezondheid). Hierbij gaat het om advies (o.a. monitoring), zorg (o.a. infectieziekten bestrijding), crisisbeheersing, gezondheidsbevordering, jeugdgezondheidszorg, uitvoering inspectie kinderopvang, openbare geestelijke gezondheidszorg, lijkschouw.

In de paragraaf verbonden partijen staat de basisinformatie per verbonden partij.

Wat mag het kosten

Exploitatie		Primaire begroting 2027
Lasten		
PRG1	1 Sociaal	
PRD111	1.1 /1 Volksgezondheid	
6714106	6714106 Openbare gezondheidszorg	-68.558
6723153	6723153 Ontsmetting en ongediertebestrijding	-756
6900113	6900113 5rubriek 71 Volksgezondheid	-12.545
6900114	6900114 5rubriek 74 Milieubeheer	-56.031
Totaal 1.1 /1 Volksgezondheid		-137.890
Gerealiseerd resultaat		-137.890

WMO

Doelen en activiteiten

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
Doel 3: Verzekeren een goede gezondheid en promoten welzijn voor alle leeftijden. Doel 10: Dring ongelijkheid in en tussen landen terug.	Schiermonnikoog moet een fijne en gezonde plek zijn om op te groeien, te wonen, te werken en ouder te worden, waarvoor goede voorzieningen voor alle generaties onmisbaar zijn. We willen een lokale samenleving creëren waarin preventie (gezonde leefstijl) centraal staat en waarin zorg voor iedereen beschikbaar is. We willen een gemeente zijn waar iedereen zich gezien, gesteund en verbonden voelt.	We geven invulling aan de volgende onderdelen van de woonzorgvisie: informatie toekomstbestendig wonen, begeleiding verhuizen, en doorontwikkeling dagcentrum. De overige onderdelen worden uitgevoerd binnen Zorg op het Eiland of de verschillende woningbouwprojecten. We geven invulling aan het zorgperspectief Schiermonnikoog 2035 middels een haalbare businesscase. We actualiseren onze interne werkprocessen en registraties.

Wat mag het kosten

Exploitatie		Primaire begroting 2027
Baten		
PRG1	1 Sociaal	
PRD113	WMO	
6671110	6671110 Eigen bijdragen maatwerkvoorzieningen WMO 2025	0
6681101	6681101 Beschermd wonen WMO	0
6681200	6681200 Maatschappelijke en vrouwenopvang WMO 2025	1.000
Totaal WMO		1.000
Lasten		
PRG1	1 Sociaal	
PRD113	WMO	
6606109	6606109 Vervoersvoorzieningen WMO	-34.742
6606110	6606110 Woonvoorzieningen WMO	-31.026
6606120	6606120 Rolstoelen WMO	-19.112
6606130	6606130 Vervoer WMO	-15.201
6621010	6621010 Gebiedsteam WMO	-14.676
6662002	6662002 Mobiliteitsbureau NOF Jobinder	-4.320
6671101	6671101 Hulp bij het huishouden WMO	-143.679
6671200	6671200 Begeleiding WMO	-10.000
6671300	6671300 Dagbesteding WMO	-1
6671400	6671400 Overige maatwerkarrangementen WMO 2025	-1
6679100	6679100 PGB WMO 18	0
6681101	6681101 Beschermd wonen WMO	0
6681200	6681200 Maatschappelijke en vrouwenopvang WMO 2025	0
Totaal WMO		-272.758
Resultaat		-271.758

Toegang en 1e lijn

Wat mag het kosten

Exploitatie		Primaire begroting 2027
Lasten		
PRG1	1 Sociaal	
PRD115	Toegang en 1e lijn	
6621020	6621020 inloopfunctie GGZ WMO	-4.741
6622010	6622010 Gebiedsteam jeugd	-4.047
6670026	6670026 Innovatie transformatiebudget zorg welzijn	-2.709
6691000	6691000 Cordinatie en beleid WMO	-4.047
6692000	6692000 Cordinatie en beleid jeugd	-3.852
6900111	6900111 5rubriek 691 Cordinatie en beleid WMO	-12.545
6900112	6900112 5rubriek 692 Cordinatie en beleid Jeugd	-12.545
Totaal Toegang en 1e lijn		-44.486

Welzijn

Doelen en activiteiten

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
Doel 3: Verzekeren een goede gezondheid en promoot welzijn voor alle leeftijden. Doel 10: Dring ongelijkheid in en tussen landen terug. Doel 11: Maak steden en menselijke nederzettingen, inclusief, veilig, veerkrachtig en duurzaam.	Wij willen de samenwerking met maatschappelijke organisaties en vrijwilligers die het verschil maken bevorderen. Vanwege toenemende vergrijzing wordt er meer beroep gedaan op zorg. Het ondersteunen en ontzorgen van mantelzorgers is belangrijk. De gewenste 24 uurszorg en het toekomstbestendig maken van het zorg-medisch centrum moeten op een realistische wijze worden uitgewerkt. We willen nieuwe inwoners een warm welkom heten, door informatie te verstrekken over bijvoorbeeld dienstverlening, eilander cultuur, vrijwilligersorganisaties en verenigingsleven.	We implementeren relevante elementen van het IJslands model op Schiermonnikoog. We geven invulling aan het zorgperspectief Schiermonnikoog 2035 middels een haalbare businesscase. We voeren de aanbevelingen uit het rapport "Zorg onder druk, digitale zorgmogelijkheden op Schiermonnikoog" uit. De genoemde aandachtspunten worden in de Paidwiizer verwerkt. De Paidwiizer wordt aan elke inwoner aangeboden.

Wat mag het kosten?

Exploitatie		Primaire begroting 2027
Baten		
PRG1	1 Sociaal	
PRD117	Welzijn	
6623030	6623030 SPUK Integraal Zorg Akkoord FrlZA 2025	0
Lasten		
PRG1	1 Sociaal	
PRD117	Welzijn	
6623030	6623030 SPUK Integraal Zorg Akkoord FrlZA 2025	0
6662103	6662103 Maatschappelijke begeleiding	-112.156
6662156	6662156 Overige maatschappelijke aangelegenheden	-78.513
6670025	6670025 Thuis en mantelzorgondersteuning	-1.575
6670028	6670028 Inloopvoorziening ouderen Koningshuis	-9.486
6670106	6670106 Jeugd en jongerenwerk	-74.836
6900108	6900108 5rubriek 61 Samenkracht en burgerparticipatie	-116.244
6900109	6900109 5rubriek 621 Toegang en eerstelijnsvoorz WMO	-74.429
6900110	6900110 5rubriek 623 Toegang en eerstelijnsvoorz integr	-12.545
Totaal Welzijn		-479.784
Resultaat		-479.784

1.2 Onderwijs en jeugd

Onderwijs

Doelen en activiteiten

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
Doel 4 Verzekeren gelijke toegang tot kwaliteitsvol onderwijs en bevorder levenslang leren voor iedereen. 4.1 Er tegen 2030 voor zorgen dat alle kinderen op een vrije, billijke en kwalitatief hoogstaande manier lager en middelbaar onderwijs kunnen afwerken, wat moet kunnen leiden tot relevante en doeltreffende leerresultaten. 4.2 Er tegen 2030 voor zorgen dat alle kinderen op vroege leeftijd toegang hebben tot een kwalitatieve ontwikkeling, zorg en opvoeding voorafgaand aan de lagere school zodat ze klaar zijn voor het basisonderwijs. 4.3 Tegen 2030 voor iedereen gelijke toegang garanderen tot betaalbaar en kwaliteitsvol technisch, beroeps- en hoger onderwijs, met inbegrip van de universiteit. 4.4 Tegen 2030 het aantal jongeren en volwassenen met relevante vaardigheden, met inbegrip van technische en beroepsvaardigheden, voor tewerkstelling, degelijke jobs en ondernemerschap aanzienlijk opdrijven. 4.a Bouwen en verbeteren van onderwijsfaciliteiten die aandacht hebben voor kinderen, mensen met een beperking en gendergelijkheid en die een veilige, geweldloze, inclusieve en doeltreffende leeromgeving bieden voor iedereen.	Goed onderwijs waarbij de jeugd van 0-16 zich ononderbroken kan ontwikkelen op het eiland door het bieden van een doorgaande leerlijn, zowel pedagogisch als didactisch, van 0-16 jaar.	Onderwijsaanbod We zorgen ervoor dat het huidige onderwijsaanbod op het eiland in stand gehouden en waar mogelijk verbreed wordt. We bieden ondersteuning bij de implementatie van de doorgaande leerlijn 0-16 jaar. We investeren in een toekomstbestendige kinderopvang, peuteropvang en buitenschoolse opvang. Onderwijsachterstanden We faciliteren de peuterspeelzaal, kinderopvang en basisonderwijs bij het signaleren, tegengaan en voorkomen van onderwijsachterstanden voor kinderen van 0-13 jaar. We monitoren en bewaken de ontwikkeling van kinderen met VVE-indicatie en voeren hierover overleg met de onderwijsorganisaties. Samenwerking We bevorderen de samenwerking tussen de kinderopvang, basisschool, voortgezet onderwijs en de Schier Academy in LOC de Viermaster. Bevoegd gezag We dragen we zorg voor het bestuur van de openbare basisschool. Bekostiging leerlingenvervoer We geven uitvoering aan de vervoersregeling voor leerlingen die voor passend onderwijs naar de wal moeten reizen.
	Schier Academy biedt eilander studenten én nieuwkomers de kans om op het eiland een opleiding op mbo niveau 2 of 3 te volgen. Het zorgt daarmee voor een uitbreiding van het onderwijskundig aanbod op het eiland met een opleiding die goed aansluit bij de lokale situatie.	Verbreiding mbo-opleidingen In samenwerking met onderwijsinstellingen, ondernemers en non-profit organisaties op het eiland onderzoeken we in hoeverre de mbo-opleiding van de Schier Academy kan worden verbreed met andere vakgebieden.

Verbonden Partijen in dit thema

Verbonden partij	Bijdrage aan gemeentelijke doelen
GR De Waddeneilanden	In stand houden kwalitatief goede scholen

Wat mag het kosten?

Exploitatie		Primaire begroting 2027
Baten		
PRG1	1 Sociaal	
PRD121	1.2 /1 Onderwijs	
6420104	6420104 Gymnastiekonderwijs Basisonderwijs openbaar en bi	2.128
6420154	6420154 Overige voorzieningen	4.000
6420500	6420500 Exploitatie Samenwerkingsschool Yn de Mand	825.393
6421104	6421104 Huisvesting Basisonderwijs openbaar en bijzonder	0
6440104	6440104 Overige voorzieningen	748
6461104	6461104 Huisvesting leer en ontwikkelcentrum LOC	85.029
6480104	6480104 Onderwijsbegeleiding	62.882
6480154	6480154 Overige onderwijsvoorzieningen	8.000
6480304	6480304 Buurtsportcoach onderwijs	0
Totaal 1.2 /1 Onderwijs		988.180
Lasten		
PRG1	1 Sociaal	
PRD121	1.2 /1 Onderwijs	
6420104	6420104 Gymnastiekonderwijs Basisonderwijs openbaar en bi	-12.767
6420154	6420154 Overige voorzieningen	-19.815
6420204	6420204 Openbaar basisonderwijs voorzieningen	0
6420500	6420500 Exploitatie Samenwerkingsschool Yn de Mand	-813.518
6421104	6421104 Huisvesting Basisonderwijs openbaar en bijzonder	-136
6440104	6440104 Overige voorzieningen	-4.485
6441104	6441104 Kerkelaantje 1 oude IBS	-17
6461104	6461104 Huisvesting leer en ontwikkelcentrum LOC	-443.871
6480104	6480104 Onderwijsbegeleiding	-85.626
6480154	6480154 Overige onderwijsvoorzieningen	-44.408
6480304	6480304 Buurtsportcoach onderwijs	0
6650106	6650106 Peuterspeelzaal en kinderopvang	-24.160
6650156	6650156 Toezicht peuterspeelzaal	-5.000
6900101	6900101 5rubriek 41 Openbaar basisonderwijs	-25.088
6900102	6900102 5rubriek 42 Onderwijshuisvesting	-25.088
6900103	6900103 5rubriek 43 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-25.088
Totaal 1.2 /1 Onderwijs		-1.529.067
Resultaat		-540.887

Jeugd

Doelen en activiteiten

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
Doel 3: Verzekeren een goede gezondheid en promoot welzijn voor alle leeftijden.	We vinden het belangrijk om oog te hebben voor de behoeften van jeugd en jongeren en daarin te investeren. Wij willen stimuleren dat zij zelf activiteiten organiseren en dat zij ook al vroeg worden betrokken bij vrijwilligerswerk.	We organiseren jaarlijks een MDT (maatschappelijke diensttijd) traject, waarin jongeren zelf activiteiten naar keuze (leren) organiseren. Waar mogelijk koppelen we het MDT-traject aan het dagcentrum of aan activiteiten met ouderen.

Wat mag het kosten

Exploitatie		Primaire begroting 2027
Lasten		
PRG1	1 Sociaal	
PRD122	1.2 /2 Jeugd	
6672021	6672021 Jeugdhulp zonder verblijf begel en pers verzorg	-44.000
6672022	6672022 Jeugdhulp zonder verblijf behandeling	-1
6672023	6672023 Jeugdhulp dagbesteding	-1
6672024	6672024 Jeugdhulp zonder verblijf overig	-185.247
6672026	6672026 Gezinsgerichte jeughulp	-1
6672027	6672027 Jeughulp met verblijf overig	-1
6672028	6672028 Jeugd behandeling GGZ zonder verblijf	-1
6672030	6672030 Gesloten plaatsing	-1
6675100	6675100 Jeugdhulp ambulant LOKAAL	0
6675110	6675110 Maatwerk ambulant Jeugd LOKAAL	-1
6675200	6675200 Jeugdhulp ambulant regionaal SDF	0
6675210	6675210 Dyslexie Jeugd SDF	-1
6675300	6675300 Jeugdhulp ambulant LTA landelijk	0
6676100	6676100 Jeugdhulp met verblijf LOKAAL	0
6676110	6676110 Maatwerk met verblijf LOKAAL	0
6676200	6676200 Jeugdhulp met verblijf regionaal	0
6676210	6676210 Pleegzorg jeugd 18 met verblijf K	-1
6676220	6676220 Crisisopvang Jeugd 18 met verblijf K	-1
6676300	6676300 Jeugdhulp met verblijf landelijk	0
6676310	6676310 Jeugdhulp met verblijf LTA landelijk	0
6679200	6679200 PGB Jeugd	-1
6682100	6682100 Jeugdbescherming K	-2
6682110	6682110 Jeugdbescherming 18 K	-1
6682200	6682200 Jeugdreclassering K	-2
6692100	6692100 Uitvoeringskosten SDF	-25.000
Totaal 1.2 /2 Jeugd		-254.263

1.3 Werk en inkomen

Inkomensondersteuning

Wat mag het kosten

Exploitatie		Primaire begroting 2027
Baten		
PRG1	1 Sociaal	
PRD132	Inkomensondersteuning	
6610104	6610104 Bijstandverlening WWB	124.440
Lasten		
PRG1	1 Sociaal	
PRD132	Inkomensondersteuning	
6610104	6610104 Bijstandverlening WWB	-135.979
6614104	6614104 Bijzondere bijstandverlening	-20.726
6614154	6614154 Kwijtschelding belastingen	-4.000
6614205	6614205 Schuldhulpverlening	-5.000
Totaal Inkomensondersteuning		-165.705
Resultaat		-41.265

Participatie

Doelen en activiteiten

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
Doel 1: Beëindig armoede overal en in al haar vormen. Doel 8: Bevorder aanhoudende, inclusieve en duurzame economische groei, volledige en productieve tewerkstelling en waardig werk voor iedereen. Doel 10: Dring ongelijkheid in en tussen landen terug.	Schiermonnikoog moet een fijne en gezonde plek zijn om op te groeien, te wonen, te werken en ouder te worden, waarvoor goede voorzieningen voor alle generaties onmisbaar zijn. We willen een lokale samenleving creëren waarin preventie (gezonde leefstijl) centraal staat en waarin zorg voor iedereen beschikbaar is. We willen een gemeente zijn waar iedereen zich gezien, gesteund en verbonden voelt. We willen een lokale samenleving, waarin armoede actief wordt voorkomen, bestreden en waar niemand buiten de boot valt.	We versterken de verbinding tussen de verschillende welzijnspartners door de regie vanuit team maatschappij, welzijn & zorg te verbeteren. Op organisatieniveau versterken we de samenwerking met gemeente Noard-East Fryslân. Hier hebben we de toeleiding naar passend werk belegd. De afspraken met o.a. Dokwurk herzien we, evenals onze interne werkprocessen.

Wat mag het kosten?

Exploitatie		Primaire begroting 2027
Lasten		
PRG1	1 Sociaal	
PRD134	Participatie	
6623304	6623304 Participatiebudget rentegratie	-45.927

1.4 Sport en Cultuur

Sport

Doelen en activiteiten

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
Doel 3: Beëindig armoede overal en in al haar vormen. Doel 10: Dring ongelijkheid in en tussen landen terug. Doel 11: Maak steden en menselijke nederzettingen inclusief, veilig, veerkrachtig en duurzaam.	Schiermonnikoog moet een fijne en gezonde plek zijn om op te groeien, te wonen, te werken en ouder te worden, waarvoor goede voorzieningen voor alle generaties onmisbaar zijn. We willen een lokale samenleving creëren waarin preventie (gezonde leefstijl) centraal staat. We willen de samenwerking met maatschappelijke organisaties en vrijwilligers die het verschil maken bevorderen. We willen een gemeente zijn waar iedereen zich gezien, gesteund en verbonden voelt. We streven naar een lokale samenleving, waarin armoede actief wordt voorkomen, bestreden en waar niemand buiten de boot valt. Wij hechten aan het behoud en de versterking van onze eilandtradities, het verenigingsleven en cultuur en willen dit blijven stimuleren. We willen dat nieuwe sportieve en culturele activiteiten en organisaties mogelijk zijn vanwege het groot belang voor het versterken van de gemeenschap.	In 2027 stellen we een nieuw Lokaal Sportakkoord op. Hierin nemen we op welke nieuwe initiatieven we willen stimuleren. Hierin nemen we ook op dat nieuwe initiatieven voor een proefperiode kosteloos van de gemeentelijke sporthal gebruik kunnen maken. In het sociaal domein zijn veel activiteiten en personele inzet afhankelijk van incidentele middelen. We maken deze afhankelijkheid in de begroting inzichtelijk, om tijdig te kunnen bijsturen indien deze financiering dreigt weg te vallen. In samenwerking met Buitenkans Junior realiseren we een klimmuur in sporthal de Sudwester.

Wat mag het kosten?

Exploitatie		Primaire begroting 2027
Baten		
PRG1	1 Sociaal	
PRD141	1.4 /1 Sport	
6530006	6530006 Buurtsportcoach sportverenigingen	0
6530106	6530106 Zwembad	130.748
6530156	6530156 Gymnastieklokaal	2.875
6530206	6530206 Ruitersport	1.403
6530256	6530256 Sport algemeen	0
6531106	6531106 Groene sportvelden	7.100
Totaal 1.4 /1 Sport		142.126
Lasten		
PRG1	1 Sociaal	
PRD141	1.4 /1 Sport	
6530006	6530006 Buurtsportcoach sportverenigingen	-2.625
6530106	6530106 Zwembad	-386.719
6530156	6530156 Gymnastieklokaal	-17.252
6530206	6530206 Ruitersport	-1.692
6530256	6530256 Sport algemeen	-62.945
6531106	6531106 Groene sportvelden	-12.776
6900104	6900104 5rubriek 51 Sportbeleid en activering	-12.545
6900105	6900105 5rubriek 52 Sportaccommodaties	-12.545
Totaal 1.4 /1 Sport		-509.099
Resultaat		-366.973

Cultuur

Doelen en activiteiten

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
11.4 De inspanningen verhogen om het culturele en natuurlijke erfgoed van de wereld te beschermen en veilig te stellen 17.17 Doeltreffende openbare, publiek-private en maatschappelijke partnerschappen aanmoedigen en bevorderen, voortbouwend op de ervaring en het netwerk van partnerschappen.	In stand houden en waar nodig vernieuwen van voorzieningen op het gebied van cultuur. Daarnaast bijdragen aan organisaties die kunst- en cultuurbeleving op het eiland aan zowel gasten als eigen inwoners aanbieden.	Subsidieverstrekking Voor het in stand houden en de versterking van de eilandtradities, het verenigingsleven en cultuur stellen we structureel middelen beschikbaar. We stimuleren nieuwe culturele initiatieven met een incidentele financiële ondersteuning. Versterking governance We voeren een verkenning uit naar het verstevigen van de bestuurskracht van cultureel-maatschappelijke organisaties op het eiland. Relatiebeheer en verbreding netwerk Met verschillende partners onderhouden we betekenisvolle banden, waaronder overheden, het onderwijs, de bibliotheek, de muziekschool, belangenverenigingen en onderzoeksinstituten.

Wat mag het kosten

Exploitatie		Primaire begroting 2027
Baten		
PRG1	1 Sociaal	
PRD142	1.4 /2 Cultuur	
6510106	6510106 Openbare bibliotheek	0
Lasten		
PRG1	1 Sociaal	
PRD142	1.4 /2 Cultuur	
6002206	6002206 Overige aangelegenheden oudheidkunde	-34.120
6510106	6510106 Openbare bibliotheek	-106.751
6511106	6511106 Muziekschool	-40.069
6540106	6540106 Kunst en cultuur	-26.850
6821159	6821159 Torens en uurwerken	-4.695
6900106	6900106 5rubriek 53 Cultuurpresentatie productie en	-41.814
6900107	6900107 5rubriek 55 Cultureel erfgoed	-8.363
Totaal 1.4 /2 Cultuur		-262.662
Resultaat		-262.662

1.5 Mutaties reserves programma 1

Wat mag het kosten?

Exploitatie		Primaire begroting 2027
Onttrekkingen		
PRG1	1 Sociaal	
PRD151	1.5 /1 Mutaties reserves programma 1	
6980112	6980112 Mutaties reserves programma 1	5.316
Stortingen		
PRG1	1 Sociaal	
PRD151	1.5 /1 Mutaties reserves programma 1	
6980112	6980112 Mutaties reserves programma 1	-11.875
Mutaties reserves		-6.559
Gerealiseerd resultaat		-6.559

Recapitulatie programma 1 Sociaal

Recapitulatie

Exploitatie		Primaire begroting 2027
Baten		
PRG1	1 Sociaal	
PRD113	WMO	1.000
PRD117	Welzijn	0
PRD121	1.2 /1 Onderwijs	988.180
PRD132	Inkomensondersteuning	124.440
PRD141	1.4 /1 Sport	142.126
PRD142	1.4 /2 Cultuur	0
Totaal 1 Sociaal		1.255.746
Lasten		
PRG1	1 Sociaal	
PRD111	1.1 /1 Volksgezondheid	-69.314
PRD113	WMO	-272.758
PRD115	Toegang en 1e lijn	-19.396
PRD117	Welzijn	-276.566
PRD121	1.2 /1 Onderwijs	-1.453.803
PRD122	1.2 /2 Jeugd	-254.263
PRD132	Inkomensondersteuning	-165.705
PRD134	Participatie	-45.927
PRD141	1.4 /1 Sport	-484.009
PRD142	1.4 /2 Cultuur	-212.485
Totaal 1 Sociaal		-3.254.226
Gerealiseerd saldo van baten en lasten		-1.998.480
Onttrekkingen		5.316
Stortingen		-11.875
Mutaties reserves		-6.559
Gerealiseerd resultaat		-2.005.039

Uniforme beleidsindicatoren programma 1

Overzicht uniforme beleidsindicatoren

Uniforme beleidsindicatoren	Eenheid	Bronjaar	Schiermonnikoog	Nederland
Clënten met een maatwerkarrangement WMO	Aantal per 10.000 inwoners	2025	610	720
Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	2024	0,0	6,7
Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	2021	0,0	20,0
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	2020	3,5	1,7
Jongeren met een delict voor de rechter	% 12 t/m 21 jarigen	2015	1	1

Kinderen in uitkeringsgezin	% kinderen tot 18 jaar	2015	0	7
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	2025	16,5	13,7
Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	2025	0	1
Jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	2025	0	0,4
Functiemenging	%	2025	53,6	54,6
Vestiging (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	2025	275,9	196,1
Banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 – 64 jaar	2025	1.224,1	858,8
Netto arbeidsparticipatie	% van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	2025	72,0	73,2
Werkloze jongeren	% 16 t/m 22 jarigen	2015	0	2
Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 10.000 inwoners	2025	103,1	281,2
Lopende re-integratievoorzieningen	Aantal per 10.000 inwoners van 15 – 64 jaar	2025	172,4	217,8
Niet-Sporters	%	2022	50,9	46,4

Leeswijzer uniforme beleidsindicatoren

Uniforme beleidsindicatoren	Toelichting
Clënten met een maatwerkarrangement WMO	Aantal per 10.000 inwoners in de betreffende bevolkingsgroep. Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo. Voor de Wmo-gegevens geldt dat het referentiegemiddelde gebaseerd is op 327 deelnemende gemeenten.
Absoluut verzuim	Er wordt gesproken van absoluut verzuim als een leerplichtige en/of kwalificatie plichtige jongere niet op een school of instelling staat ingeschreven. De periodeaanduiding '2018' staat voor schooljaar '2017/2018'.
Relatief verzuim	Er is sprake van relatief verzuim als een jongere wel op een school staat ingeschreven, maar gedurende een bepaalde tijd de lessen/praktijk verzuimt. Ook veelvuldig te laat komen kan hiertoe worden gerekend. De periodeaanduiding '2018' staat voor schooljaar '2017/2018'.
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie(vsv-ers)	Het percentage van het totaal aantal leerlingen van het VO en MBO (12 - 23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat. De periodeaanduiding "2018" staat voor schooljaar "2017/2018".
Jongeren met een delict voor de rechter	Het percentage jongeren (12 t/m 21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen. Tot en met 2015 zijn de cijfers van deze

	indicator afkomstig van het Verwey-Jonker Instituut - Kinderen in Tel. De cijfers vanaf 2016 zijn afkomstig van het CBS.
Kinderen in uitkeringsgezin	Percentage kinderen tot 18 jaar die in een gezin leven dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen. Bij-standshuishouden is een huishouden waarvan minimaal één lid een bijstandsuitkering ontvangt. Onder bijstand wordt hier uitkeringen aan huishoudens op grond van de Wet werk en bijstand (WWB, tot 2015) en de Participatiewet (vanaf 2015) en het Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (Bbz) verstaan. Tot en met 2015 zijn de cijfers van deze indicator afkomstig van het Verwey-Jonker Instituut - Kinderen in Tel. De cijfers vanaf 2016 zijn afkomstig van het CBS.
Jongeren met jeugdhulp	Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzicht van alle jongeren tot 18 jaar. Jeugdhulp is de hulp en zorg zoals deze bedoeld en beschreven is in de Jeugdwet (2014). Het betreft hulp en zorg aan jongeren en hun ouders bij psychische, psychosociale en/of gedragsproblemen, een verstandelijke beperking van de jongere, of opvoedingsproblemen van de ouders.
Jongeren met jeugdbescherming	Jongeren met jeugdbescherming betreft jongeren tot 18 jaar die op enig moment in de verslagperiode een maatregel door de rechter dwingend opgelegd hebben gekregen. Jeugdbescherming is een maatregel die de rechter dwingend oplegt. Dat gebeurt als een gezonde en veilige ontwikkeling van een kind of jeugdige wordt bedreigd en vrijwillige hulp niet of niet voldoende helpt. Een kind of jongere wordt dan onder toezicht gesteld of onder voogdij geplaatst. Geen data
Jongeren met jeugdreclassering	Het percentage jongeren (12-23 jaar) met een jeugd-reclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-23 jaar). Jeugdreclassering is een combinatie van begeleiding en controle voor jongeren vanaf 12 jaar, die voor hun 18e verjaardag met de politie in aanraking zijn geweest en een proces-verbaal hebben gekregen. Indien de persoonlijkheid van de dader of de omstandigheden waaronder het misdrijf is begaan daartoe aanleiding geven, bijvoorbeeld bij jongvolwassenen met een verstandelijke beperking, kan het jeugdstrafrecht eveneens worden toegepast op jongvolwassenen in de leeftijd 18 tot en met 23 jaar. De jongere krijgt op maat gesneden begeleiding van een jeugdreclasseringswerker om te voorkomen dat hij of zij opnieuw de fout ingaat. Jeugdreclassering kan worden opgelegd door de kinderrechter of de officier van Justitie. Jeugdreclassering kan ook op initiatief van de Raad voor de Kinderbescherming in het vrijwillige kader worden opgestart. De begeleiding kan doorlopen tot de jongere 23 jaar wordt. Geen data
Funcatiemenging	De functiemengings-index (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel banen als woningen.
Vestigingen (van bedrijven)	Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-65 jaar.
Banen	Onder een baan wordt een vervulde positie verstaan. Dit betreffen zowel fulltimers, parttimers als uitzendkrachten. De indicator betreft het aantal banen per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 tot en met 64 jaar.
Netto arbeidsparticipatie	Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de (potentiële) beroepsbevolking.
Werkloze jongeren	Personen van 16 t/m 22 jaar die als werkzoekende staan ingeschreven bij het UWV WERK-bedrijf en tegelijkertijd geen baan hebben als werknemer volgens de Polis-administratie. Tot en met

	2015 zijn de cijfers van deze indicator afkomstig van het Verwey-Jonker Instituut - Kinderen in Tel. De cijfers vanaf 2016 zijn afkomstig van het CBS.
Personen met een bijstandsuitkering	Het aantal personen met een uitkering op grond van de Wet werk en bijstand (WWB, t/m 2014) en de Participatiewet (vanaf 2015). De uitkeringen (leefgeld) aan personen in een instelling, de elders verzorgden, zijn niet inbegrepen. Ook de uitkeringen aan dak- en thuislozen zijn niet inbegrepen.
Lopende re-integratievoorzieningen	Het aantal re-integratievoorzieningen per 10.000 inwoners in de leeftijd 15-64 jaar.
Niet-Sporters	Het percentage niet-wekelijks sporters t.o.v. de bevolking van 19 jaar en ouder. Bevolking van 19 jaar en ouder dat niet minstens één keer per week aan sport doet.

Programma 2 - Leefomgeving

2.1 Ruimtelijke ontwikkeling en wonen

Bestemmingsplannen

Doelen en activiteiten

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
Doel 3 Verzeker een goede gezondheid en promoot welzijn voor alle leeftijden. Doel 4 Verzeker gelijke toegang tot kwaliteitsvol onderwijs en bevorder levenslang leren voor iedereen. Doel 6 Verzeker toegang tot duurzaam beheer van water en sanitair voor iedereen. Doel 7 Verzeker toegang tot betaalbare, betrouwbare, duurzame en moderne energie voor iedereen. Doel 8 Bevorder aanhoudende, inclusieve en duurzame economische groei, volledige en productieve tewerkstelling en waardig werk voor iedereen. Doel 9 Bouw veerkrachtige infrastructuur, bevorder inclusieve en duurzame industrialisering en stimuleer innovatie. Doel 11 Maak steden en menselijke nederzettingen inclusief, veilig, veerkrachtig en duurzaam. Doel 13 Neem dringend actie om klimaatverandering en haar impact te bestrijden. Doel 14 Behoud en maak duurzaam gebruik van oceanen, zeeën en maritieme hulpbronnen. Doel 15 Bescherm, herstel en bevorder het duurzaam gebruik van ecosystemen op het vasteland, beheer bossen en wouden duurzaam, bestrijd woestijnvorming, stop landdegradatie en draai het terug	Een evenwichtige toedeling van functies aan locaties.	<u>A. Bestemmingsplan Dorp</u> Wij verwachten dat wij voldoende uitvoering hebben gegeven aan de uitspraak van de Raad van State en dat de geconstateerde gebreken zijn hersteld. We verwachten dat wij in 2026 de zaak kunnen sluiten. <u>B Vrijkomende locaties</u> Planvorming verschillende inbreidingslocaties met woningbouw: 1. Noorderstreek 26 2. Boelensschool 3. Oosterreeweg 4. Oude centrale 5. Oost 6. LOC 7. Oude Riich De planvorming voor de locaties Oost en Oude Centrale is afgerond. Deze projecten gaan een nieuwe fase in, namelijk de voorbereiding van de planologische procedure en de start van de bouw die in 2027 is voorzien. De planvorming voor de locaties Boelensschool, Oosterreeweg en Noorderstreek is in uitvoering. Er wordt toegewerkt naar een definitieve invulling en een vaststelling van de randvoorwaarden in 2027. De planvorming voor de locaties LOC en Oude Riich wordt naar verwachting medio Q2/Q3 2027 weer hervat. <u>C. Omgevingswet</u> Voor de implementatie van de Omgevingswet hebben wij de afgelopen periode verschillende stappen gezet. Zo is een verkenning uitgevoerd voor de Omgevingsvisie en het Omgevingsplan, is het VTH-beleid opgesteld en vastgesteld (incl. de handavings- en uitvoeringsstrategie en jaarprogramma 2025) en het opstellen van een programma voor de openbare ruimte. Hiermee zijn

en roep het verlies aan biodiversiteit een halt toe. Doel 16 Bevorder vreedzame en inclusieve samenlevingen met het oog op duurzame ontwikkeling, verzeker toegang tot justitie voor iedereen en bouw op alle niveaus doeltreffende, verantwoordelijke en toegankelijke instellingen uit		belangrijke stappen gezet. Tegelijkertijd is duidelijk dat nog aanvullende stappen nodig zijn. Op basis van de inzichten die worden opgedaan bij het opstellen van onder meer de Omgevingsvisie brengen wij de vervolgstappen verder in beeld. Deze worden uitgewerkt in een praktisch stappenplan voorzien van een financiële paragraaf. <u>D. Omgevingsvisie</u> In 2027 werken we verder aan de ingezette koers om te komen tot een gedragen en ambitieuze Omgevingsvisie. Deze visie vormt de basis voor het handelen in de fysieke leefomgeving. Gezien de vele ontwikkelingen die momenteel spelen en de opgaven die de komende jaren nog op ons afkomen, is een gedegen en integrale aanpak noodzakelijk. De visie moet ons in staat stellen om weloverwogen, toekomstbestendige en volhoudbare keuzes te maken voor ons eiland. Daarnaast moet de visie bijdragen aan een verbetering van de dienstverlening dat zich vertaalt in een snellere, transparantere en integrale besluitvorming. Gelet op de ontwikkelingen die op ons afkomen, de keuzes die de komende jaren gemaakt moeten worden en de zeer schaarse ruimte, vraagt dat een goede voorbereiding, zodat de raad goede inhoudelijke keuzes kan maken. De voorbereiding hiervan vraagt een behoorlijke investering, zowel financieel als in menskracht. Een solide basis betaalt zich echter in de nabije toekomst uit. Op basis van de huidige planning verwachten wij dat de Omgevingsvisie in het derde kwartaal van 2027 door de gemeenteraad kan worden vastgesteld. <u>E. Bedrijven</u> In samenspraak met onder andere het Wetterskip en Liander wordt verder gewerkt aan een plan voor de uitbreiding van het bedrijventerrein aan de Veerweg. Door de krachten te bundelen kunnen de gemeentelijke lasten worden beperkt en verwachten wij sneller resultaten te boeken. <u>F. Buitengebied</u> Het toekomstperspectief voor de polder wordt meegenomen in het traject voor de Omgevingsvisie. Door deze koppeling te maken,
---	--	---

		zetten we beschikbare middelen efficiënter in en borgen wij de integrale aanpak.
	Behoud van de natuur op het eiland en op zee, m.n. de Waddenzee.	Net op Zee De gemeente volgt kritisch de ontwikkelingen van de aanleg van een stroomkabel vanaf het windmolenpark op de Noordzee naar het vaste land. In 2027 willen we hiervoor extra juridische ondersteuning inhuren zodat voor de gemeente belangrijke zaken, zoals toegankelijkheid van strand en kwelder, kunnen worden opgenomen in het projectbesluit.

Wat mag het kosten

Exploitatie		Primaire begroting 2027
Baten		
PRG2	2 Leefomgeving	
PRD211	2.1 /1 Bestemmingsplannen	
6810107	6810107 Bestemmingsplannen	9.578
6830000	6830000 Woningbouwlocatie Oost	561.455
6830020	6830020 Grex Oude Centrale	1.150.000
Totaal 2.1 /1 Bestemmingsplannen		1.721.033
Lasten		
PRG2	2 Leefomgeving	
PRD211	2.1 /1 Bestemmingsplannen	
6810107	6810107 Bestemmingsplannen	-172.703
6830000	6830000 Woningbouwlocatie Oost	-561.454
6830010	6830010 Voorbereidingskrediet toekoms woningbouwprojecten	0
6830020	6830020 Grex Oude Centrale	-1.150.000
6900211	6900211 5rubriek 81 Ruimte en leefomgeving	-167.256
Totaal 2.1 /1 Bestemmingsplannen		-2.051.413
Resultaat		-330.380

Wonen en volkshuisvesting

Doelen en activiteiten

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
11 Duurzame steden en gemeenschappen 11.1 Tegen 2030 voor iedereen toegang voorzien tot adequate, veilige en betaalbare huisvesting en basisdiensten, en sloppenwijken verbeteren	Evenwichtige en rechtvaardige verdeling van woningen binnen de gemeente Schiermonnikoog.	We evalueren de werking van Huisvestingsverordening Schiermonnikoog 2024 - 2028. We starten met de herziening naar de Huisvestingsverordening Schiermonnikoog 2028 - 2032. We stellen een Leegstandsverordening vast.
	Inwoners en verhuurders zijn op de hoogte van onze regels en beleid en hun rechten en plichten op het gebied van Wonen.	We continueren de communicatiecampagne en informeren inwoners en verhuurders proactief. We zorgen ervoor dat de website toegankelijke en complete informatie biedt en passen waar nodig de pagina's en/of teksten hierop aan.
	Inzicht in de ontwikkelingen op de woningmarkt	We monitoren de ontwikkeling op de woningmarkt en de voortgang van onze woonvisie en uitvoeringsacties via een voortgangsrapportage.
	Toevoegen betaalbare wooneenheden aan woningvoorraad op inbreidingslocatie Oude Centrale	In samenwerking met WoonFriesland realiseren we +/- 20 huur wooneenheden voor 1-2 persoonshuishoudens.
	Toevoegen betaalbare wooneenheden aan woningvoorraad op locatie Oost	We realiseren duurzaam betaalbare koopwoningen op de overgebleven kavels van bouwlocatie Oost. Acht rijwoningen voor starters op de koopmarkt en zes 2-onder-1 kappers.
	Toevoegen betaalbare wooneenheden aan woningvoorraad op de inbreidingslocatie Boelensschool	We onderzoeken de mogelijkheden voor coöperatieve ontwikkeling van woningen op de locatie van de Boelensschool en realiseren/faciliteren betaalbare woningen.
	Ruimte bieden aan Piekhuisvesting van personeel in het zomerseizoen.	We geven uitvoering aan het Buitenkansproject Piekhuisvesting en werken samen met de andere Wadden binnen de regiodeal. We wijzen locaties aan en faciliteren de realisatie van (flexibele) woonunits voor tijdelijk personeel in het zomerseizoen.

	Optimale invulling geven aan vrijgekomen bouwlocatie naast het LOC.	We onderzoeken de mogelijkheden voor de realisatie van (flexibele) wooneenheden voor specifieke beroepsgroepen (bijvoorbeeld onderwijs en zorg). We starten met de voorbereidingen voor de uitvoering.
	Alternatieve woonvormen passend ruimte bieden.	We onderzoeken in samenwerking met de andere Waddeneilanden binnen de regiodeal de mogelijkheden voor alternatieve woonvormen op Schiermonnikoog, zoals tiny houses, collectief wonen, building with nature etc. We verkennen locaties waar dit mogelijk gemaakt kan worden. We stellen beleid en kaders op waaraan experimentele, flexibele, innovatieve woonvormen en andere particuliere (collectieve) initiatieven getoetst worden.

Verbonden Partijen in dit thema

Verbonden partij	Bijdrage aan gemeentelijke doelen
GR De Waddeneilanden	Gezamenlijk behartigen van belangen rondom status anticipatie regio / krimp / behoud vitale leefgemeenschappen
GR De Waddeneilanden	Gezamenlijk optrekken om zorg te dragen voor voldoende betaalbare en passende woonruimte (woonanalyse).

Wat mag het kosten

Exploitatie		Primaire begroting 2027
Baten		
PRG2	2 Leefomgeving	
PRD212	2.1 / 2 Wonen en volkshuisvesting	
6822000	6822000 Overige volkshuisvesting	0
Lasten		
PRG2	2 Leefomgeving	
PRD212	2.1 / 2 Wonen en volkshuisvesting	
6820000	6820000 Toekomstige ontwikkeling woningbouw	-2.124
6822000	6822000 Overige volkshuisvesting	0
Totaal 2.1 / 2 Wonen en volkshuisvesting		-2.124
Resultaat		-2.124

2.2 Verkeer en vervoer

Doelen en activiteiten

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
Doel 3 Verzekeren van een goede gezondheid en welzijn voor alle leeftijden.	We streven naar een verkeerssituatie die past bij het karakter van Schiermonnikoog: autoluw, veilig, duurzaam en leefbaar.	We blijven terughoudend bij het verlenen van ontheffingen voor het rijverbod. We wijzen aanvragers van een ontheffing op alternatieven en op de voorwaarden die gelden. We blijven inwoners, bedrijven en gasten bewust maken van het autoluwe karakter van het eiland.
	We stimuleren emissievrij verkeer en vervoer op Schiermonnikoog.	We stimuleren emissievrij verkeer en vervoer op Schiermonnikoog. We informeren de raad hoe emissie-eisen opgenomen kunnen worden in de beleidsregels voor ontheffingen van de geslotenverklaring.
	We maken het centrum van het dorp meer autoluw.	We zetten de gesloten verklaring van Middenstreek-Nieuwstreek-Reeweg in de maanden juli en augustus voort.
Doel 9 Bouw veerkrachtige infrastructuur, bevorder inclusieve en duurzame industrialisering en stimuleer innovatie.	We gaan voor openbaar vervoer op en naar Schiermonnikoog, goede verbindingen naar de wal en een veerboot en veerdam, die betrouwbaar, toegankelijk en veilig zijn.	We behartigen actief de belangen van de gemeente bij de concessieverleners en concessienemers voor openbaar vervoer en Waddenveren Oost.
	Een duidelijke categorisering van de wegen op Schiermonnikoog.	We leggen de wegcategorisering ter besluitvorming voor aan de raad.
Doel 7 Verzekeren van toegang tot betaalbare, betrouwbare, duurzame en moderne energie voor iedereen.	We stimuleren en faciliteren duurzame mobiliteit voor onze inwoners, bedrijven en onze gasten.	Met drie publieke laadpalen voldoen we ruimschoots aan de laadbehoefte van EV-rijders. We spelen in op nieuwe ontwikkelingen en snelle toename van de laadbehoefte.
		We faciliteren deelmobiliteit op het eiland en in Lauwersoog in overleg met samenwerkingspartners.
Doel 9 Bouw veerkrachtige infrastructuur, bevorder inclusieve en duurzame industrialisering en stimuleer innovatie.	We zijn actief betrokken bij de ontwikkelingen op het gebied van verkeer in Lauwersoog.	We houden contact met gemeente Het Hogeland over het programma Kustzone en Reitdiep. We behartigen onze belangen bij de Provincies Groningen en Friesland en de gemeenten Het Hogeland en Noardeast Fryslân.

Verbonden partijen in dit thema

Verbonden partij	Bijdrage aan gemeentelijke doelen
GR De Waddeneilanden	Vergroten invloed gemeenten bij concessieverlening Waddenveren

Wat mag het kosten

Exploitatie		Primaire begroting 2027
Baten		
PRG2	2 Leefomgeving	
PRD221	2.2 /1 Verkeer en vervoer	
6210153	6210153 Veerdam	0
6210158	6210158 Auto ontheffingen	93.760
Totaal 2.2 /1 Verkeer en vervoer		93.760
Lasten		
PRG2	2 Leefomgeving	
PRD221	2.2 /1 Verkeer en vervoer	
6210101	6210101 Verkeersregelingen	-9.739
6210103	6210103 Wegen straten en pleinen en verkeersmaatregelen	-280.773
6210104	6210104 Openbare verlichting	-27.450
6210153	6210153 Veerdam	-20.980
6210158	6210158 Auto ontheffingen	-28.420
6900204	6900204 5rubriek 21 Verkeer en vervoer	-10.871
6900205	6900205 5rubriek 24 Economische havens en waterwegen	-10.871
Totaal 2.2 /1 Verkeer en vervoer		-389.104
Resultaat		-295.344

2.3 Duurzaamheid, natuur en milieu

Duurzaamheid

Doelen en activiteiten

SDG Doelen Duurzaamheid	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
Doel 11 Maak steden en menselijke nederzettingen inclusief, veilig, veerkrachtig en duurzaam. Doel 13 Neem dringend actie om klimaatverandering en haar impact te bestrijden.	Social Development Goals verder implementeren in de organisatie	Jaarlijkse SDG-markt organiseren en nieuwe SDG gerichte werkwijze opstellen. Deze werkwijze brengt focus aan de voor de komende jaren tot 2030 (einddatum SDG) en onderzoekt de mogelijkheden voor een vervolg en dwarsverbanden richting brede welvaart. Hoe implementeren we deze doelen ook na 2030 in onze gemeente en organisatie?
7.1 Tegen 2030 universele toegang tot betaalbare, betrouwbare en moderne energiediensten garanderen.	Uitvoering Aardgasvrij Eiland	Uitvoering inductieregeling en isolatieregeling.
		Uitvoering subsidieregeling Aardgasvrij Eiland.
		Wat-is-wijs advies voor 150+ woningen gereed
		Opstellen Warmteprogramma
		Opstellen SoortenManagementPlan (SMP) inclusief werkprotocollen en monitoringsplan.
7.2 Tegen 2030 in aanzienlijke mate het aandeel hernieuwbare energie in de globale energiemix verhogen.	Heldere kaders voor de (on)mogelijkheden van het opwekken van duurzame energie op Schiermonnikoog.	Opstellen Energievisie Schiermonnikoog op basis van de eerder gemaakte systeemanalyse.
		Stimuleren verduurzaming beschermd dorpsgezicht.
11.3 Tegen 2030 inclusieve en duurzame stadsontwikkeling en capaciteit opbouwen voor participatieve, geïntegreerde en duurzame planning en beheer van menselijke nederzettingen in alle landen.	Opwek van duurzame energie op Schiermonnikoog verder ontwikkelen	Op basis van de te ontwikkelen Energievisie in samenwerking met verschillende partners de opwek van duurzame energie op Schiermonnikoog ontwikkelen.
13.2 Maatregelen inzake klimaatverandering integreren in nationale beleidslijnen, strategieën en planning.	Verduurzaming bedrijven	Opzetten duurzame ondernemerskring, waarin ondernemers worden ondersteund bij het zetten van stappen naar een duurzaam bedrijf met circulaire en verantwoorde productie en consumptie.

	Drinkwaterbesparing maximaliseren	We ontwikkelen de waterbesparingscampagne vanuit de Regiodeal verder door voor andere doelgroepen . We helpen onze 20 grootverbruikers van drinkwater inzicht te geven in besparingsmaatregelen door het aanbieden van waterscans. Onderzoek naar technische mogelijkheden voor waterbesparing en waar mogelijk toepassen in eigen vastgoed en nieuwbouwprojecten.
	Circulaire economie	In het kader van de SDG doelen willen we gericht aan de gang met een circulaire economie binnen de gemeente Schiermonnikoog. Hiervoor stellen we een plan van aanpak op voor de komende jaren, waar we zowel binnen de gemeentelijke organisatie als eiland breed aan de slag gaan met het beperken van de afvalproductie via preventie, vermindering, recyclage en hergebruik.
12.8 Verantwoorde consumptie en productie. Tegen 2030 garanderen dat mensen overal beschikken over relevante informatie over en zich bewust zijn van duurzame ontwikkeling en levensstijlen die in harmonie zijn met de natuur.	Energiearmoede tegengaan en voorkomen	Ondersteuning voor huishoudens door energiecoach. Huishoudens met energiearmoede worden extra ondersteund door middel van financiële regelingen, zoals de witgoedwissel en verduurzamingsmaatregelen.
	Starten uitvoering Transitievisie Warmte (TVW)	Opstellen van een Warmteprogramma en Wijkuitvoeringsplannen (WUP) op basis van reeds verrichte voorstudies.
	Verduurzamen gemeentelijk vastgoed	DMJOP wordt uitgevoerd. We starten met het verduurzamen van onze maatschappelijke gebouwen en bereiden plannen voor om deze toekomstbestendig te maken binnen het Buitenkansproject Toekomstbestendig Maatschappelijk Vastgoed.
	Verduurzamen woningvoorraad Woon Friesland	Prestatieafspraken naleven en samenwerking voortzetten. Samenwerken in het Aardgasvrij Eiland project.

	Verduurzamen maatschappelijk vastgoed	Uitvoering verdere verduurzaming zwembad. Het Dorpshuis, de Stag en de kerk(en) ondersteunen in het verduurzamen van hun vastgoed, binnen het Buitenkansproject Toekomstbestendig Maatschappelijk Vastgoed.
	Verduurzamen recreatiewoningen	Opstellen plan van aanpak voor het stimuleren van verduurzamen van recreatiewoningen.
7.a Tegen 2030 de internationale samenwerking verhogen om toegang te vergemakkelijken tot onderzoek en technologie inzake schone energie, met inbegrip van de hernieuwbare energie, de energiedoeltreffendheid en de geavanceerde en schonere fossiele brandstofttechnologie, en de investering promoten in energie-infrastructuur en schone energietechnologie.	Minimalisatie van de impact van de netcongestie op de verduurzaming en ontwikkelingen op Schiermonnikoog	Innovatieve oplossingen verder onderzoeken in samenwerking met de Waddeneilanden vanuit de Regiodeal, zoals de inzet van een energiehubregisseur, ten behoeve van de monitoring van energiebehoefte, opwek en verbruik.
		Verdere samenwerking met de Waddeneilanden, de Friese gemeenten en de provincie (FET), Liander en energiecoöperatie de Sintrale.
		Ontwikkelen batterijbeleid.
13.3 De opvoeding, bewustwording en de menselijke en institutionele capaciteit verbeteren met betrekking tot mitigatie, adaptatie, impactvermindering en vroegtijdige waarschuwing inzake klimaatverandering.	Participatie in de Energietransitie	Uitbreiden met inclusieve communicatie- en participatie technieken en kanalen om doelgroepen breder en beter te bereiken en te betrekken, op basis van de leerpunten uit het onderzoek van de Hanze naar de 'social fingerprint' van de proeftuin Aardgasvrij Eiland.
SDG Doelen Milieu		
11.6 Duurzame steden en gemeenschappen. Tegen 2030 de nadelige milieu-impact van steden per capita reduceren, ook door bijzondere aandacht te besteden aan de luchtkwaliteit en	Schiermonnikoog schoner en stiller maken.	Uitvoering van de wettelijke milieutaken op het gebied van milieuvergunningverlening, toezicht en handhaving. De FUMO behandelt milieumeldingen en controleert op milieuregels overeenkomstig het VTH-beleid Fryslân.

aan het gemeentelijk en ander afvalbeheer.		Milieuvergunningen voor gemeentelijke locaties controleren en indien nodig (laten) updaten.
		Met de FUMO samenwerken op toezicht bij het verwijderen van asbesthoudend materiaal bij sloopwerkzaamheden (eigen toezichthouders zijn ogen en oren in het veld). Inwoners informeren en stimuleren bij het vaststellen en verwijderen van asbest.
		Een geactualiseerd bodembeleid vaststellen.

Verbonden partijen in dit thema

Verbonden partij	Bijdrage aan gemeentelijke doelen
GR De Waddeneilanden	Doel: zelfvoorzienend op gebied van energie & water. Samenwerking op doelen uit dit Ambitiemanifest.
FUMO	Toezicht en handhavingstaken milieu.

Wat mag het kosten?

Exploitatie		Primaire begroting 2027
Baten		
PRG2	2 Leefomgeving	
PRD231	2.3 /1 Duurzaamheid	
6822107	6822107 Duurzaamheid	750.000
Lasten		
PRG2	2 Leefomgeving	
PRD231	2.3 /1 Duurzaamheid	
6723107	6723107 Milieubeheer	-57.327
6822107	6822107 Duurzaamheid	-946.897
6900209	6900209 5rubriek 74 Milieubeheer	-186.491
Totaal 2.3 /1 Duurzaamheid		-1.190.715
Resultaat		-440.715

Natuur

Doelen en activiteiten

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
Doel 15 Bescherm, herstel en bevorder het duurzaam gebruik van ecosystemen, beheer bossen en wouden duurzaam, stop landdegradatie en draai het terug en roep het verlies aan biodiversiteit een halt toe.	Rust, ruimte, stilte en donkerte op Schiermonnikoog behouden.	De kernwaarden rust, ruimte, enz. zijn uitgewerkt in de tien pijlers van Schiermonnikoog. Bij nieuwe activiteiten zullen wij steeds kijken of ze binnen de kernwaarden passen.
Doel 15 Bescherm, herstel en bevorder het duurzaam gebruik van ecosystemen, beheer bossen en wouden duurzaam, stop landdegradatie en draai het terug en roep het verlies aan biodiversiteit een halt toe. Doel 14 Behoud en maak duurzaam gebruik van oceanen, zeeën en maritieme hulpbronnen.	(Recreatieve) activiteiten moeten kunnen plaatsvinden met behoud van de natuurlijke waarden van het gebied.	In 2027 werken we verder aan het opstellen van een uitvoeringsagenda voor vitale en kwetsbare gebouwen. Dit vloeit voort uit de integrale waterveiligheidsstrategie die voor elk Waddeneiland is opgesteld. We werken hierin samen met de vier andere Waddeneilanden, partners in de regio en het rijk. In 2027 volgt een wetgevingsproces rondom de veiligheidsnormen voor de dijken. Ons uitgangspunt is dat de veiligheidsnormen niet verlaagd kunnen worden als andere meerlaagsveiligheidslagen niet op orde zijn. We zorgen ervoor dat bewoners betrokken worden bij de voorbereiding en uitwerking van de dijk- en duinversterking door gesprekken met het Wetterskip en het mede-organiseren van bewonersavonden. Planning: 2022-2024: verkenningsfase met o.a. bewoners. 2025-2026: voorbereidingsfase met o.a. bewoners. Vanwege de voorgenomen aanpassing van de dijknormering is het proces van dijk- en duinversterking gepauzeerd. Voor het Nationaal Park vindt twee keer per jaar bestuurlijk overleg plaats via het

		Overlegorgaan. Vanaf 2025 wordt het in 2024 vastgestelde Ambitieplan uitgevoerd.
		We initiëren contact met de rijksoverheid over de nieuwe regels rondom het vissen met recreatieve staand wantnetten.
		We behartigen onze belangen bij het tot stand komen van Beleidskader Natuur Waddenzee en de Natura2000-beheerplannen Waddenzee, Duinen van Schiermonnikoog en Noordzee Kustzone.

Verbonden Partijen in dit thema

Verbonden partij	Bijdrage aan gemeentelijke doelen
GR De Waddeneilanden	Waarborgen goede zoetwatervoorziening/Fries Bestuursakkoord Waterketen.
	Gezamenlijk behartigen van belangen rondom Waddenzee, bijvoorbeeld Structuurvisie Waddenzee.
	Natura2000.
	Gezamenlijk behartigen van belangen rondom Kustveiligheid, Deltaprogramma, industriële activiteiten.

Wat mag het kosten?

Exploitatie		Primaire begroting 2027
Baten		
PRG2	2 Leefomgeving	
PRD232	2.3 /2 Natuur	
6550107	6550107 Natuur en landschapsbescherming	1.500
6900206	6900206 5rubriek 57 Openbaar groen en openl recreatie	0
Totaal 2.3 /2 Natuur		1.500
Lasten		
PRG2	2 Leefomgeving	
PRD232	2.3 /2 Natuur	
6240103	6240103 Afwatering en landaanwinning	-11.759
6550107	6550107 Natuur en landschapsbescherming	-25.500
6900206	6900206 5rubriek 57 Openbaar groen en openl recreatie	-575.353
Totaal 2.3 /2 Natuur		-612.612
Resultaat		-611.112

2.4 Fysieke leefomgeving

Doelen en activiteiten

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
Doel 11 Maak steden en menselijke nederzettingen inclusief, veilig, veerkrachtig en duurzaam.	We borgen een goede onderhoudsstaat van de openbare ruimte, die recht doet aan het groene en authentieke karakter van het dorp. Daardoor draagt de openbare ruimte positief bij aan een aangenaam leef- en verblijfsklimaat van inwoners en recreanten.	We voeren onderhoudswerkzaamheden uit volgens de beheerplannen. Om de vijf jaar actualiseren we onze beheerplannen.
		We bestrijden invasieve planten en werken daarbij samen met Natuurmonumenten en inwoners.
		We vervangen klein materieel met een benzinemotor door elektrisch aangedreven materieel, zoals bladblazers, kettingzagen en bosmaaiers. We vervangen groot materieel als het echt noodzakelijk is. We nemen daarbij duurzame alternatieven nadrukkelijk mee.
Doel 11 Maak steden en menselijke nederzettingen inclusief, veilig, veerkrachtig en duurzaam.	We verduurzamen ons gemeentelijk vastgoed en maken het toekomstbestendig	Het DMJOP wordt uitgevoerd. We starten met het verduurzamen van onze maatschappelijke gebouwen en bereiden plannen voor om deze toekomstbestendig te maken binnen het Buitenkansproject Toekomstbestendig Maatschappelijk Vastgoed.
	We zorgen goed voor ons eigendom.	We hebben een inventarisatie laten uitvoeren naar vervreemding van onze grondeigendom door derden. De concept Nota oneigenlijk grondgebruik leggen we ter besluitvorming voor aan de raad, zodat we een kader hebben hoe om te gaan met percelen gemeentegrond die in gebruik zijn bij derden.
Doel 15 Bescherm, herstel en bevorder het duurzaam gebruik van ecosystemen, beheer bossen en wouden duurzaam, stop landdegradatie en draai het terug en roep het verlies aan biodiversiteit een halt toe.	We behouden en versterken de biodiversiteit in de openbare ruimte en geven vorm aan de BasisKwaliteitNatuur in het buitengebied.	We voeren ecologisch maaibeheer uit en versterken de biodiversiteit waar nieuwbouwprojecten daarvoor kansen bieden.
Doel 11 Maak steden en menselijke nederzettingen inclusief, veilig, veerkrachtig en duurzaam.	We behouden en versterken het aanzien van het dorp.	We houden een gezond en veilig bomenbestand in stand. Een gezond en veilig bomenbestand levert nu en in de toekomst een waardevolle bijdrage aan de natuurlijke sfeer en leefbaarheid van het

		dorp en aan de gezondheid van inwoners en bezoekers.
		We vereenvoudigen het bomenbeleid en leggen dat ter besluitvorming voor aan de raad.
		Om de dorpskern op te fleuren, blijven we bloembakken aan meerdere lichtmasten ophangen in het groeiseizoen.
Doel 6 Verzeker toegang tot duurzaam beheer van water en sanitatie voor iedereen.	Een goed en adequaat beheer van de riolering in het belang van de volksgezondheid, het milieu en het beperken van regen- en grondwateroverlast.	We koppelen waar mogelijk de afvoer van regenwater af van het gemengd riool, veelal in combinatie met wegonderhoud. Ook benutten we mogelijkheden om regenwater te infiltreren in de openbare ruimte om overlast bij hevige regenbuien te beperken.
Doel 13 Neem dringend actie om klimaatverandering en haar impact te bestrijden.	In samenwerking met RWS en belanghebbenden richten we de veerhaven verkeersveilig in. Daarnaast leggen we de beheerafspraken met RWS vast.	Samen met belanghebbenden is in 2025 - 2026 een ontwerp gemaakt voor aanpassingen in de veerhaven, die de beschikbare ruimte beter benutten en de verkeersveiligheid bevorderen. In 2027/2028 passen we de inrichting van de veerhaven aan.

Wat mag het kosten?

Exploitatie		Primaire begroting 2027
Baten		
PRG2	2 Leefomgeving	
PRD241	2.4 /1 Fysieke leefomgeving	
6001200	6001200 Ambtswoning burgemeester	18.923
6310103	6310103 Bedrijfsterreinen	15.625
6310104	6310104 Bedrijfsterreinen vm manage Melle Grietjespad	-41
6330203	6330203 Benzinestation	8.000
6560103	6560103 Openbaar groen	10.924
6670156	6670156 Dorpshuis	2.700
6721103	6721103 Huishoudelijk afval	7.290
6721104	6721104 Verpakkingsmateriaal gescheideninzameling	15.495
6721153	6721153 Bedrijfsafval	0
6722103	6722103 Riolering	0
6724103	6724103 Aula	412
6725102	6725102 Afvalstoffenheffing rechten huishoudelijk afval	452.254
6725152	6725152 Reinigingsrechten bedrijfsafval	13.000
6726102	6726102 Rioolheffing	188.756
6732103	6732103 Begraafplaatsrechten	42.621
6820159	6820159 Woningen verhuur	35.582
6820209	6820209 Doorstroomwoningenwinkelpand Langestreek	67.746
6820259	6820259 Overige gebouwen	4.170
6820309	6820309 Reddingsweg 2	11.600

Exploitatie		Primaire begroting 2027
6820359	6820359 Willemshof 11a	18.430
6820409	6820409 Garageboxen	6.075
6820459	6820459 Noorderstreek 40	0
6820509	6820509 Koningshuis Nieuwestreek 1	8.784
6820609	6820609 Garages Kustweg 8 Lauwersoog	24.000
Totaal 2.4 /1 Fysieke leefomgeving		952.346
Lasten		
PRG2	2 Leefomgeving	
PRD241	2.4 /1 Fysieke leefomgeving	
6001200	6001200 Ambtswoning burgemeester	-54.203
6310103	6310103 Bedrijfsterreinen	-8.544
6310104	6310104 Bedrijfsterreinen vm manage Melle Grietjespad	41
6330203	6330203 Benzinstation	-8.676
6560103	6560103 Openbaar groen	-123.628
6670156	6670156 Dorpshuis	-45.541
6721103	6721103 Huishoudelijk afval	-368.504
6721104	6721104 Verpakkingsmateriaal gescheideninzameling	-12.000
6721153	6721153 Bedrijfsafval	-57.074
6722103	6722103 Riolering	-152.898
6724103	6724103 Aula	-6.048
6724153	6724153 Begraafplaats	-29.652
6820159	6820159 Woningen verhuur	-60.465
6820209	6820209 Doorstroomwoningenwinkelpand Langestreek	-67.302
6820259	6820259 Overige gebouwen	-3.467
6820309	6820309 Reddingsweg 2	-11.748
6820359	6820359 Willemshof 11a	-16.982
6820409	6820409 Garageboxen	-3.889
6820459	6820459 Noorderstreek 40	-14.093
6820509	6820509 Koningshuis Nieuwestreek 1	-23.702
6820559	6820559 vmBezoekerscentrum Torenstreek 20	0
6820609	6820609 Garages Kustweg 8 Lauwersoog	-40.659
6820659	6820659 Oosterreeweg 2 Grond met opstal	-3.117
6900201	6900201 5rubriek 03 Beheer overige gebouwen en gronden	-52.970
6900207	6900207 5rubriek 72 Riolering	-10.871
6900208	6900208 5rubriek 73 Afval	-10.871
6900210	6900210 5rubriek 75 Begraafplaatsen en crematoria	-20.907
6900212	6900212 5rubriek 83 Wonen en bouwen	-183.981
Totaal 2.4 /1 Fysieke leefomgeving		-1.391.751
Resultaat		-439.405

2.5 Vergunningverlening, toezicht en handhaving

Doelen en activiteiten

SDG Doelen VTH	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
16.3 Vrede, justitie en sterke publieke diensten. De rechtsregels bevorderen op nationaal en internationaal niveau en gelijke toegang tot het rechtssysteem voor iedereen garanderen.	Een gezonde, veilige en prettige leefomgeving omdat de geldende regels worden nageleefd.	Als gemeente zijn wij verplicht om te handhaven wanneer een rechtsregel wordt overtreden. Alleen onder bijzondere omstandigheden mogen wij daar van afzien. Op basis van het VTH-beleidsplan dat in 2025 is vastgesteld, prioriteren wij op welke regels wij de toezicht- en handhavingsaandacht als eerste richten.
		De bouwtoezichthouder laten controleren of volgens de verleende vergunning wordt gebouwd, de resultaten daarvan vastleggen en indien nodig handhaven.
		Samenwerken met Brandweer Fryslân voor de (periodieke) toezicht op brandveilig bouwen en brandveilig gebruik van gebouwen.
		Toezicht op recreatief gebruik van woningen die bestemd zijn voor permanente bewoning in 2026 voortzetten en indien nodig handhaven. Dit bevordert de leefbaarheid van Schiermonnikoog.
16.6 Vrede, justitie en sterke publieke diensten. Doeltreffende, verantwoordelijke en transparante instellingen ontwikkelen op alle niveaus.	De kwaliteit van de strategische en programmatische uitvoering bij vergunningverlening, toezicht en handhaving verbeteren.	Jaarlijks de resultaten van vergunningverlening, toezicht en handhaving in een overzicht bijhouden, zodat het VTH-beleidsplan uit 2025 kan worden geëvalueerd. Met die evaluatie kan in 2029 beoordeeld worden of de doelstellingen van het VTH-beleidsplan al dan niet zijn bereikt.

Verbonden partijen in dit thema

Verbonden partij	Bijdrage aan gemeentelijke doelen
GR De Waddeneilanden	Kennisuitwisseling m.b.t. nieuwe omgevingswet 2024
GR De Waddeneilanden	Onderzoek naar samenwerkingsvoordelen op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH).
Welstandzorg Hûs en Hiem	Uitvoering geven aan het welstandsbeleid

Wat mag het kosten?

Exploitatie		Primaire begroting 2027
Baten		
PRG2	2 Leefomgeving	
PRD251	2.5 /1 Vergunningverlening, toezicht en handhaving	
6823109	6823109 Leges Omgevingswetvergunningen	51.641
6823159	6823159 Leges welstandstoezicht	18.250
Totaal 2.5 /1 Vergunningverlening, toezicht en handhaving		69.891
Lasten		
PRG2	2 Leefomgeving	
PRD251	2.5 /1 Vergunningverlening, toezicht en handhaving	
6822159	6822159 Omgevingswetvergunningen	-124.298
6822209	6822209 Toezicht en handhaving	-51.550
6822259	6822259 BAG	-15.580
Totaal 2.5 /1 Vergunningverlening, toezicht en handhaving		-191.428
Resultaat		-121.537

2.6 Openbare orde en veiligheid

Doelen en activiteiten

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
Doel 3 Verzekeren van een goede gezondheid en welzijn voor alle leeftijden.	Voorkomen en aanpakken van overmatig alcohol- en drugsgebruik.	Voorlichting geven aan jongeren over alcohol- en drugs in samenwerking met Sociaal Domein.
		In gesprek blijven met de horeca over overmatig alcohol- en drugsgebruik en samen optrekken in het voorkomen overmatig gebruik.
		Vanuit OOV ondersteuning geven aan Sociaal Domein bij preventie-ontwikkelingen.
Doel 11 Maak steden en menselijke nederzettingen inclusief, veilig, veerkrachtig en duurzaam. Doel 16 Vrede, justitie en sterke publieke diensten.	Inwoners en bezoekers voelen zich veilig op Schiermonnikoog.	Het Integraal Veiligheidsplan is gemaakt en vastgesteld door de Raad. Aan de hand van een uitvoeringsplan zal aan de prioriteiten uit het Integraal veiligheidsplan worden gewerkt.
		Evalueren van de handhavingscapaciteit en versterken waar nodig.
		Aandacht voor politie capaciteit en het vasthouden van een vaste poule.
		Het vastgestelde BIBOB-beleid toepassen en andere beleidsmaatregelen vaststellen op het gebied van Ondernijning.
		Opstellen van een LIO (lokaal informatie overleg) ter behoeve aanpak ondernijning.
		De veiligheid op het activiteitenstrand waarborgen in de verhouding tussen badgasten en activiteiten.
		Veiligheid van badgasten waarborgen door het inzetten van lifeguards en deze inzet evalueren.
		Evaluatie van het horeca convenant voortzetten.

	Voorkomen van overlast en specifieke recreatie- en horeca overlast.	Toezicht en handhaving op naleving Alcoholwet.
	Het versterken en onderhouden van incidentmanagement in reguliere en bijzondere omstandigheden.	Inzet van het ondersteuningspeloton evalueren.
		Versterken van de interne crisisorganisatie.
		Evalueren van de crisisplanvorming en indien nodig up-to-date maken.
	Het eiland voorzien hebben van genoeg bluswater ter bescherming flora en fauna.	We voeren jaarlijks onderhoud uit aan de drie bluswatervoorzieningen op strategische locaties op het eiland: Klein Zwitserland, Seeduneweg en Prins Bernhardweg.
		In 2026 schaffen we een terreinwagen aan voor het uitvoeren van gemeentelijke taken in de crisisorganisatie (bijvoorbeeld bij een crisis op het strand).

Verbonden partijen in dit thema

Verbonden partij	Bijdrage aan gemeentelijke doelen
Veiligheidsregio Fryslân	Brandweezorg, risico & crisisbeheersing, meldkamer, GHOR, ambulancezorg.
Ministerie van Justitie en Veiligheid	Politie.
GR De Waddeneilanden	Samenwerking op het gebied van veiligheid.

Wat mag het kosten?

Exploitatie		Primaire begroting 2027
Baten		
PRG2	2 Leefomgeving	
PRD261	2.6 /1 Openbare orde en veiligheid	
6140101	6140101 Openbare orde	14.759
Lasten		
PRG2	2 Leefomgeving	
PRD261	2.6 /1 Openbare orde en veiligheid	
6120355	6120355 VRF Brandweer Crisisbeheer	-238.594
6120451	6120451 Rampenbestrijding	-20.656
6120551	6120551 GHOR GNK	-12.100
6140101	6140101 Openbare orde	-39.160
6900202	6900202 5rubriek 11 Crisisbeheersing en brandweer	-41.814
6900203	6900203 5rubriek 12 Openbare orde en veiligheid	-125.442
Totaal 2.6 /1 Openbare orde en veiligheid		-477.766
Resultaat		-463.007

2.7 Mutaties reserves programma 2

Wat mag het kosten?

Exploitatie		Primaire begroting 2027
Onttrekkingen		
PRG2	2 Leefomgeving	
PRD271	2.7 /1 Mutaties reserves programma 2	128.875
Stortingen		
PRG2	2 Leefomgeving	
PRD271	2.7 /1 Mutaties reserves programma 2	-7.500
Mutaties reserves		121.375
Gerealiseerd resultaat		121.375

Recapitulatie programma 2 Leefomgeving

Recapitulatie

Exploitatie		Primaire begroting 2027
Baten		
PRG2	2 Leefomgeving	
PRD211	2.1 /1 Bestemmingsplannen	571.033
PRD212	2.1 /2 Wonen en volkshuisvesting	0
PRD221	2.2 /1 Verkeer en vervoer	93.760
PRD231	2.3 /1 Duurzaamheid	750.000
PRD232	2.3 /2 Natuur	1.500
PRD241	2.4 /1 Fysieke leefomgeving	952.346
PRD251	2.5 /1 Vergunningverlening, toezicht en handhaving	69.891
PRD261	2.6 /1 Openbare orde en veiligheid	14.759
Totaal 2 Leefomgeving		2.453.289
Lasten		
PRG2	2 Leefomgeving	
PRD211	2.1 /1 Bestemmingsplannen	-734.157
PRD212	2.1 /2 Wonen en volkshuisvesting	0
PRD221	2.2 /1 Verkeer en vervoer	-367.362
PRD231	2.3 /1 Duurzaamheid	-1.004.224
PRD232	2.3 /2 Natuur	-37.259
PRD241	2.4 /1 Fysieke leefomgeving	-1.109.034
PRD251	2.5 /1 Vergunningverlening, toezicht en handhaving	-191.428
PRD261	2.6 /1 Openbare orde en veiligheid	-310.510
Totaal 2 Leefomgeving		-3.753.974
Gerealiseerd saldo van baten en lasten		-1.300.685
Onttrekkingen		128.875
Stortingen		-7.500
Mutaties reserves		121.375
Gerealiseerd resultaat		-1.179.310

Uniforme beleidsindicatoren programma 2

Overzicht uniforme beleidsindicatoren

Uniforme beleidsindicatoren	Eenheid	Bronjaar	Schiermonnikoog	Nederland
Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	2024	3,3	8,4
Demografische druk	%	2026	76,7	71,3
Hernieuwbare elektriciteit	%	2024	39,1	42,8
Omvang huishoudelijk restafval	Kg/inwoner	2024	371	148

Verwijzingen Halt	Aantal per 10.000 jongeren	2021	21	8
Winkeldiefstallen	Aantal per 10.000 jongeren	2025	0	2,1
Geweldsmisdrijven	Aantal per 10.000 jongeren	2025	5,1	4,6
Diefstallen uit woning	Aantal per 10.000 jongeren	2025	0	1,2
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Aantal per 10.000 jongeren	2025	10,3	5,7

Leeswijzer uniforme beleidsindicatoren

Uniforme beleidsindicatoren	Toelichting
Nieuw gebouwde woningen	Nieuw gebouwde woningen, exclusief overige toevoegingen, zoals transformaties.
Demografische druk	De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar.
Hernieuwbare elektriciteit	Hernieuwbare elektriciteit is elektriciteit die is opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa.
Omvang huishoudelijk restafval	Niet gescheiden ingezameld huishoudelijk afval.
Verwijzingen Halt	Het aantal verwijzingen naar Halt per 1.000 inwoners in de leeftijd van 12-17 jaar.
Winkeldiefstallen	Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners.
Geweldsmisdrijven	Het aantal geweldsmisdrijven. Voorbeelden van geweldsmisdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag en dood en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling, etc.).
Diefstallen uit woning	Het aantal diefstallen uit woningen per 1.000 inwoners.
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Hieronder vallen brandstichting, alle vormen van vernieling en misdrijven tegen de openbare orde en het openbaar gezag. Voorbeelden van misdrijven tegen de openbare orde en tegen het openbaar gezag zijn opruiing, huis-, computer- en lokaalvredebreuk, deelneming aan een criminele of terroristische organisatie, openlijke geweldpleging, godslastering, discriminatie en het doen van een valse aangifte. Omdat het delict mensenhandel vaak onder dezelfde feitcode geregistreerd wordt als het delict mensensmokkel worden deze twee delicten samengeteld en weergegeven bij de gewelds- en seksuele misdrijven.

Programma 3 - Economie en werkgelegenheid

3.1 Toerisme en recreatie

Strand

Doelen en activiteiten

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
11.4 De inspanningen verhogen om het culturele en natuurlijke erfgoed van de wereld te beschermen en veilig te stellen. 14.1 De vervuiling van de zee voorkomen en in aanzienlijke mate verminderen, in het bijzonder als gevolg van activiteiten op het land, met inbegrip van vervuiling door rondrijvend afval en voedingsstoffen.	Een schoon en veilig strand met voldoende voorzieningen (toilet, afval en fiets-parkeren) bij strandovergangen Badweg en Prins Bernhardweg.	Het faciliteren van strandschoonmaakacties door het beschikbaar stellen van personeel en inzamelmaterieel (tractor met wagen en plastic inzamelbakken) en zorgen voor de afvoer en verwerking van het strandafval.
		Plaatsen van de houten afvalbakken op het strand vanaf paal 9 tot paal 16 in het voorjaar en de zomer.
		Een adequate bewaking van het badstrand bij strandpaviljoen de Marlijn door de KNRM LifeGuards.
		Uitgangspunt bij eventuele kustsuppletie is om activiteiten op het Activiteitenstrand te kunnen laten bestaan. Hiervoor zijn we blijvend in gesprek met partners zoals Rijkswaterstaat en Wetterskip Fryslân. Voor 2027 voorzien wij geen zandsuppletie.
	We maken ontwikkelingen mogelijk op het strand op basis van de door de raad vastgestelde strandnota Schiermonnikoog.	Zo nodig deponeren we zand op de toegang naar het strand bij strandovergang Badweg om de bereikbaarheid voor strandbezoekers en de hulpverleningsdiensten te waarborgen.
		We voeren het amendement uit door: beleid op te stellen voor schaarse vergunningen; een overzicht te maken van publiekrechtelijke en privaatrechtelijke bevoegdheden voor strandgebruik; We maken een werkproces voor strandgebruik. We kopen in 2027 een elektrische strandrolstoel voor strandovergang Prins Bernhardweg.

Wat mag het kosten?

Exploitatie		Primaire begroting 2027
Baten		
PRG3	3 Economie en werkgelegenheid	
PRD311	3.1 /1 Strand	
6140151	6140151 Strandbewaking	1.580
Lasten		
PRG3	3 Economie en werkgelegenheid	
PRD311	3.1 /1 Strand	
6140151	6140151 Strandbewaking	-92.280
Resultaat		-90.700

Toeristisch product

Doelen en activiteiten

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
Doel 8 Bevorder aanhoudende, inclusieve en duurzame economische groei, volledige en productieve tewerkstelling en waardig werk voor iedereen 8.3 Bevorderen van op ontwikkeling toegespitste beleidslijnen die productieve activiteiten ondersteunen, alsook de creatie van waardige jobs, ondernemerschap, creativiteit en innovatie, en de formalisering en de groei aanmoedigen van micro-, kleine en middelgrote ondernemingen, ook via toegang tot financiële diensten 8.9 Tegen 2030 beleidslijnen uitwerken en implementeren ter ondersteuning van het duurzaam toerisme dat jobs creëert en plaatselijke cultuur en producten bevordert	Vasthouden van minimaal 300.000 gasten op jaarbasis. Uitbreiding hiervan niet zoeken in het hoogseizoen, maar in seizoenverbreding.	Toeristische visie Het college beschouwt recreatie en toerisme als drager en aanjager van brede welvaart en leefbaarheid op het eiland. Om de balans tussen ecologie, leefbaarheid en economie te bewaken, leggen we de focus op duurzaam toerisme, slimme groei en regeneratief toerisme. Dit doen we in samenwerking met de ondernemersvereniging, VVV en natuurorganisaties. Voor de evaluatie van de toeristische visie vormt het auditrapport van het certificeringstraject Green Destinations het uitgangspunt. Toeristisch aanbod Het college draagt bij aan ontwikkeling van waardevol en innovatief (toeristisch) aanbod passend bij het seizoen en het eiland. Dit gebeurt onder andere via subsidiering van de VVV, een bijdrage in het fonds Marketing en Promotie Schiermonnikoog (MAPS), cofinanciering van projecten Iepen Mienskipfûns (IMF). Deze middelen dragen bij aan een divers aanbod voor jong en oud. Vanuit de Regio Deal zijn bovendien subsidies beschikbaar voor vernieuwende initiatieven van ondernemers. Samenwerking

		Het college treedt in overleg met betrokken partijen, o.a. ondernemersvereniging SOV en horecavereniging, om samen te werken aan een economisch vitaal eiland voor iedereen. Monitoring In Waddenverband en in samenwerking met Innovatieplatform Fryslân verzamelen we toeristische data aan de hand van het continu bezoekersonderzoek. Deze data is online beschikbaar en geeft inzicht in het bezoekersprofiel. In 2027 brengen we het totaal aantal beschikbare toeristische bedden in kaart.
--	--	---

Verbonden partijen in dit thema

Verbonden partij	Bijdrage aan gemeentelijke doelen
GR de Waddeneilanden	Samenwerking met eilanden, provincie en Waterschap voor provinciale subsidies, in Streekwerk Waddeneilanden.
GR de Waddeneilanden	Samenwerking op gebied van marketing en toerisme m.b.v. Merk Fryslân, Waddenzee Werelderfgoed.

Wat mag het kosten?

Exploitatie		Primaire begroting 2027
Baten		
PRG3	3 Economie en werkgelegenheid	
PRD312	3.1 /2 Toeristisch product	
6560303	6560303 Toiletgebouwen	0
6560353	6560353 Overige baten en lasten recreatie	1.200
6580107	6580107 Bezoekerscentrum	0
Totaal 3.1 /2 Toeristisch product		1.200
Lasten		
PRG3	3 Economie en werkgelegenheid	
PRD312	3.1 /2 Toeristisch product	
6560153	6560153 Kinderboerderij	-25.315
6560253	6560253 Bevordering toerisme	-114.312
6560303	6560303 Toiletgebouwen	-25.964
6560353	6560353 Overige baten en lasten recreatie	-23.644
6560403	6560403 Bijdrage SOVfonds	-15.000
6580107	6580107 Bezoekerscentrum	-30.000
6900302	6900302 5rubriek 57 Openbaar groen en openl recreatie	-10.871
Totaal 3.1 /2 Toeristisch product		-245.106
Resultaat		-243.906

3.2 Jachthaven en gebiedsinvesteringen

Doelen en activiteiten

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
Doel 14 Behoud en maak duurzaam gebruik van oceanen, zeeën en maritieme hulpbronnen.	We houden een representatieve en publieksvriendelijke jachthaven duurzaam in stand.	De exploitatie van Waddenhaven Schiermonnikoog wordt uitgevoerd door Stichting jachthaven 'De Oude Veerdam'. We voeren regelmatig gesprekken met het Stichtingsbestuur.
		We onderhouden een goede relatie met Watersportvereniging 'Lytje Pole'.
		We houden de Waddenhaven op diepte door om de 4 jaar te cutteren en in de tussenliggende jaren te ploegen. In 2027 wordt de jachthaven gecutterd.
		We bereiden renovatie van de drijvende steigers voor. Met deze maatregel wordt de levensduur van de drijvende steigers met circa 25 jaar verlengd. De uitvoering van de werkzaamheden vindt naar verwachting plaats in 2027, 2028 en 2029.

Verbonden partijen in dit thema

Verbonden partij	Bijdrage aan gemeentelijke doelen
GR De Waddeneilanden	Samenwerking jachthavens in de Waddenzee in convenant vaarrecreatie.

Wat mag het kosten?

Exploitatie		Primaire begroting 2027
Baten		
PRG3	3 Economie en werkgelegenheid	
PRD321	3.2 /1 Jachthaven	
6560203	6560203 Jachthaven	178.234
PRD322	3.2 /2 Gebiedsinvesteringen	
6840000	6840000 Gebiedsinvesteringen Schiermonnikoog	5.717.490
Totaal 3 Economie en werkgelegenheid		5.895.724
Lasten		
PRG3	3 Economie en werkgelegenheid	
PRD321	3.2 /1 Jachthaven	
6560203	6560203 Jachthaven	-285.169
6900301	6900301 5rubriek 23 Recreatieve havens	-10.871
Totaal 3.2 /1 Jachthaven		-296.040
PRD322	3.2 /2 Gebiedsinvesteringen	
6840000	6840000 Gebiedsinvesteringen Schiermonnikoog	-5.717.490
Totaal 3 Economie en werkgelegenheid		-6.013.530
Resultaat		-117.806

3.3 Mutaties reserves programma 3

Wat mag het kosten?

Exploitatie	Primaire begroting 2027
Gerealiseerd resultaat	49.800

Recapitulatie programma 3 Economie en werkgelegenheid

Recapitulatie

Exploitatie		Primaire begroting 2027
Baten		
PRG3	3 Economie en werkgelegenheid	
PRD311	3.1 /1 Strand	1.580
PRD312	3.1 /2 Toeristisch product	1.200
PRD321	3.2 /1 Jachthaven	178.234
PRD322	3.2 /2 Gebiedsinvesteringen	5.717.490
Totaal 3 Economie en werkgelegenheid		5.898.504
Lasten		
PRG3	3 Economie en werkgelegenheid	
PRD311	3.1 /1 Strand	-92.280
PRD312	3.1 /2 Toeristisch product	-234.235
PRD321	3.2 /1 Jachthaven	-285.169
PRD322	3.2 /2 Gebiedsinvesteringen	-5.717.490
Totaal 3 Economie en werkgelegenheid		-6.329.174
Gerealiseerd saldo van baten en lasten		-430.670
Onttrekkingen		77.800
Stortingen		-28.000
Mutaties reserves		49.800
Gerealiseerd resultaat		-380.870

Programma 4 - Burgers en bestuur

4.1 Burgerparticipatie

Doelen en activiteiten

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
Doel 5 Gendergelijkheid. Doel 10 Ongelijkheid verminderen. Doel 11 Duurzame steden en gemeenschappen. 16.7 Ontvankelijke, inclusieve, participatieve en representatieve besluitvorming op alle niveaus garanderen 16.10 Publieke toegang tot informatie en beschermen van fundamentele vrijheden, volgens de nationale wetgeving en internationale overeenkomsten garanderen.	De gemeente heeft een krachtig, eigentijds en integer bestuur dat een goede relatie met de burger onderhoudt en ruimte geeft aan nieuwe vormen van participatie en democratie vanuit een open dialoog met de samenleving.	Afspraak met collegeleden Om met de burgemeester of een van de wethouders van gedachten te wisselen over onderwerpen die spelen in onze gemeente kunnen inwoners via het bestuurssecretariaat een afspraak maken voor een gesprek. Daarnaast brengen de collegeleden regelmatig een bezoek aan het Koningshuis, het dagcentrum en andere organisaties en bedrijven. Werkwijze gemeenteraad Na de gemeenteraadsverkiezingen in 2026 is door de gemeenteraad een "Raadsbreed Programma" vastgesteld met als titel: "Wat ons bindt is leidend". De gezamenlijke prioriteit van de drie partijen gaat liggen bij het uitvoeren, afronden en waarmaken van wat al is besloten en in gang is gezet. Plannen moeten van papier naar praktijk. Daar wil de gemeenteraad nadrukkelijk op sturen en de voortgang van bewaken. Vanuit deze gezamenlijke overtuiging kiezen Ons Belang, Schiermonnikoogs Belang en Samen voor Schiermonnikoog voor een nieuwe manier van samenwerken. Drie fracties, ieder met een eigen politieke achtergrond en eigen overtuigingen, maar met een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor Schiermonnikoog. Kinderburgemeester en kinderen Jaarlijks wordt er een nieuwe kinderburgemeester benoemd. Dit om ook de stem van kinderen te (laten) horen. Daarnaast wordt er een burgemeestersontbijt georganiseerd met kinderen uit de groepen 7 en 8 van de basisschool. Interactieve beleidsvorming Bij grote projecten en nieuwe ontwikkelingen wordt de bevolking in staat gesteld actief mee te denken en te participeren. We kiezen hiertoe een op maat gesneden aanpak, die past bij de aard en omvang van het project. In het eerste kwartaal van 2027 stelt de gemeenteraad de nieuwe Participatieverordening vast. Deze vervangt de Inspraakverordening van 2005. Bijzondere aandacht gaat uit naar eiland

		specifieke uitgangspunten – onder meer de vraag wie mag meepraten, veilige inbreng, eerlijkheid over invloed, het eilandritme en persoonlijke terugkoppeling – en naar jeugd- en jongerenparticipatie.
		Wet Open Overheid In 2026 is het aantal Woo-verzoeken niet structureel gestegen ten opzichte van 2025, want waar er in 2025 sprake was van 28 Woo-verzoeken, zijn er in 2026 een lager aantal van 7 Woo-verzoeken ingediend. Weliswaar is het aantal Woo-verzoeken in 2026 gedaald ten opzichte van 2025, tegelijkertijd is het wel de verwachting dat de gemeente Schiermonnikoog de stijgende trend van het aantal Woo-verzoeken over opvolgende jaren die bij andere gemeentes is waar te nemen, zal volgen. Het is dan ook van belang dat de gemeente Schiermonnikoog ruim voldoende budget voor openbaring achter de hand te heeft. Dit is nodig om enerzijds een structurele stijging van het aantal Woo-verzoeken in 2027 te kunnen ondervangen en anderzijds om bij omvangrijke of complexe Woo-verzoeken de beoordeling van documenten deels of geheel uit te kunnen besteden in het geval er onvoldoende capaciteit beschikbaar is binnen de gemeente om dergelijke Woo-verzoeken af te kunnen handelen. Het is dan ook noodzakelijk om ook in 2027 de inzet voor de afhandeling van Woo-verzoeken structureel te kunnen borgen. Daarnaast is het van belang dat wij als gemeente op het gebied van actieve openbaarmaking in het laatste kwartaal van 2026, maar uiterlijk in 2027, daadwerkelijk starten met actieve openbaarmaking. Plan is om in 2027 te starten met openbaarmaking van de informatiecategorieën die vallen onder de tweede tranche^[1]. Daarnaast kan er in 2027 al gestart worden met de openbaarmaking van een informatiecategorie die valt onder de derde tranche^[2], namelijk de informatiecategorie Woo-verzoeken en -besluiten, waaronder ook de bijbehorende inventarislijsten en documenten vallen. Vervolgens kan in opvolgende jaren worden gestart met openbaarmaking van de overige informatiecategorieën die vallen onder de derde tranche en kan er opvolgend gestart worden met openbaarmaking van de informatiecategorie die valt onder de vierde tranche, namelijk beschikkingen. Mogelijk vraagt dit extra capaciteit en expertise, zowel om actieve openbaarmaking te implementeren alsook om medewerkers te ondersteunen bij de uitvoering.

		Wij stellen daarom voor om ook in 2027 een incidenteel budget van 30.000 euro toe te voegen aan de begroting vanuit de reserve Woo voor de implementatie van diverse verplichte processen, zoals de implementatie van de verplichte actieve openbaarmaking. Wij hebben de uitbesteding van uitvoeringswerkzaamheden voor de Woo structureel begroot op 40.000 euro per jaar. Vooralsnog is hiervoor geen aanvulling nodig vanuit de reserve Woo. Door deze structurele inzet van middelen kunnen wij onze Woo-verplichtingen blijvend en toekomstbestendig uitvoeren, zonder dat dit ten koste gaat van andere gemeentelijke werkzaamheden. Voor de verbetering van de informatiehuishouding is in 2026 een plan van aanpak gemaakt, waarbij in het laatste kwartaal van 2026 en over heel 2027 gewerkt zal worden aan de implementatie van dit plan.
		[1] De informatiecategorieën die vallen onder de tweede tranche van actieve openbaarmaking zijn: wetten en algemeen verbindende voorschriften, overige besluiten van algemene strekking, organisatie en werkwijze en bereikbaarheidsgegevens. [2] De informatiecategorieën die vallen onder de derde tranche van actieve openbaarmaking zijn: convenanten, subsidieverplichtingen anders dan met beschikking, Woo-verzoeken en Woo-besluiten, onderzoeksrapporten en klachtoordelen.

Wat mag het kosten?

Exploitatie		Primaire begroting 2027
Lasten		
PRG4	4 Burgers en bestuur	
PRD411	4.1 /1 Burgerparticipatie	
6002175	6002175 Burgerparticipatie	-60.000

4.2 Bestuur

Doelen en activiteiten

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
Doel 11 Duurzame steden en gemeenschappen.	Het behoud van een zelfstandige gemeente. Uitvoeringskracht op orde.	Bestuurskracht Wij willen een zelfstandige gemeente blijven en zeggenschap houden over ons eigen eiland. Met een eigen bestuur en een eigen ambtelijke organisatie kunnen wij vanuit onze lokale expertise direct inspelen op de specifieke behoeften van onze inwoners, wat essentieel is voor het waarborgen van de leefkwaliteit. Wij beschikken over de noodzakelijke inzichten om te bepalen welke besluiten en maatregelen daadwerkelijk bijdragen aan het welzijn van onze gemeenschap, de leefkwaliteit, het behoud van natuurwaarden en een gastvrij eiland voor haar bezoekers. Wij beseffen dat deze wens door onze schaalgrootte een prijs heeft. Door stevige regievoering kunnen wij de kosten beperken. Samenwerken met de raad Wij vinden het belangrijk dat inwoners actief kunnen meedenken en meedoen bij plannen en besluiten die hun leefomgeving raken. Participatie vergroot niet alleen het draagvlak, maar leidt ook tot inhoudelijk betere besluiten doordat kennis, ervaringen en ideeën uit de samenleving worden benut. Daarom professionaliseren we de komende vier jaar onze participatieaanpak door te investeren in een heldere visie, beleid, een passende verordening en trainingen voor medewerkers, zodat participatie een vanzelfsprekend onderdeel wordt van onze organisatiecultuur. Participatie Wij vinden het belangrijk dat inwoners actief kunnen meedenken en meedoen bij plannen en besluiten die hun leefomgeving raken. Participatie vergroot niet alleen het draagvlak, maar leidt ook tot inhoudelijk betere besluiten doordat kennis, ervaringen en ideeën uit de samenleving worden benut. Daarom professionaliseren we de komende vier jaar onze participatieaanpak door te investeren in een heldere visie, beleid, een passende verordening en trainingen voor medewerkers, zodat participatie een vanzelfsprekend onderdeel wordt van onze organisatiecultuur. Uitvoeringskracht organisatie Wij hebben een stabiele kernorganisatie nodig, die kwalitatief en kwantitatief de taken uitvoert. Daarvoor is de afgelopen jaren een stevige basis gelegd. Door de komende jaren te investeren in meer autonomie voor medewerkers (mandaat), procesoptimalisatie, meer

		intergemeentelijke samenwerking, verdere digitalisering en te prioriteren op kerntaken zullen we nog efficiënter en effectiever werken. Focus op kerntaken Wij zullen vanwege de toenemende complexiteit van wettelijke verplichtingen en afnemende financiële middelen moeten prioriteren. Daarvoor zullen wij ons de komende vier jaar zoveel als mogelijk moeten gaan beperken tot de realisatie van de gemeentelijke kerntaken. Deze taken sturen wij gedifferentieerd aan, waarbij we deels in eigen beheer werken en deels taken onderbrengen bij andere gemeenten. Aantrekkelijk werkgeverschap Wij zullen de komende vier jaar ons werkgeverschap nog verder gaan professionaliseren. Aantrekkelijk werkgeverschap helpt ons om talent aan te trekken, te behouden en medewerkers duurzaam inzetbaar te houden, waardoor de afhankelijkheid van dure externe inhuur afneemt en verzuim wordt beperkt. Met gemotiveerde en deskundige medewerkers kunnen we onze opgaven efficiënter uitvoeren en de beoogde resultaten beter realiseren. Opclassificatie Door het bijzondere karakter en ligging van onze gemeente, steekt de bestuurslast in uitzonderlijke mate uit boven de gebruikelijke bestuurslast in andere gemeenten met dezelfde inwonersklasse. De provincie heeft dit onderkend en heeft de gemeente ingedeeld in inwonersklasse 2 voor het tijdvak vanaf 1 september 2027 tot 1 januari 2032.
Doel 16 Ontvankelijke, inclusieve, participatieve en representatieve besluitvorming op alle niveaus garanderen	Constructieve samenwerking met de andere Waddeneilanden.	Samenwerkende eilanden Wij dragen constructief bij aan de samenwerking met de vier andere Waddeneilanden, overeenkomstig de Gemeenschappelijke Regeling (GR) de Waddeneilanden. De missie van de GR is als volgt geformuleerd: Het versterken van de bestuurskracht van de afzonderlijke eilandgemeenten door gecommitteerde structurele en doelgerichte samenwerking op de specifieke eilandvraagstukken, werken aan gedeelde strategische meerjarige doelen en het waar nodig het delen van capaciteit in menskracht. Dit alles met behoud van bestuurlijke zelfstandigheid. Tevens is vanuit de GR een convenant overeengekomen met het ministerie van Binnenlandse Zaken en de Provincies Noord Holland en Friesland. Het convenant beschrijft de samenwerking en

		verzekert de bestuurlijke zelfstandigheid van de eilanden voor de komende jaren. Voor de periode 2027 – 2030 stelt de GR een nieuw Meerjarig Programmaplan op. Voor een beschrijving van het Meerjarig Programmaplan wordt u verwezen naar de paragraaf Bedrijfsvoering.
		Overige intergemeentelijke samenwerking Een aantal gemeentelijke processen hebben wij ondergebracht bij andere gemeenten. De afspraken daarover zijn vastgelegd in diverse Dienstverleningsovereenkomsten. Zie in dit verband ook de paragraaf bedrijfsvoering, waarin dit uitgebreid wordt beschreven. Jaarlijks evalueren wij deze samenwerkingen en stellen we de afspraken waar nodig bij.

Verbonden partijen in dit thema

Verbonden partij	Bijdrage aan gemeentelijke doelen
GR de Waddeneilanden	Bestuurlijke samenwerking en belangenbehartiging Waddengerelateerde en eiland specifieke zaken, gericht op behoud van zelfstandigheid. Samenwerking op ondersteunende taken zoals ICT, financiën en P&O.

Wat mag het kosten?

Exploitatie		Primaire begroting 2027
Baten		
PRG4	4 Burgers en bestuur	
PRD421	4.2 /1 Bestuur	
6003258	6003258 Verkiezingen	0
6005100	6005100 Bestuurlijke samenwerking	0
6922152	6922152 Stelposten	25.000
6960102	6960102 Saldi kostenplaatsen	-1
Totaal 4.2 /1 Bestuur		24.999
Lasten		
PRG4	4 Burgers en bestuur	
PRD421	4.2 /1 Bestuur	
6001106	6001106 Gemeenteraad	-217.948
6001150	6001150 Burgemeester en wethouders	-485.676
6002100	6002100 Representatie	-27.800
6002150	6002150 Communicatie	-4.190
6003258	6003258 Verkiezingen	-7.900
6005100	6005100 Bestuurlijke samenwerking	-40.500
6005101	6005101 GR De Waddeneilanden	-124.499
6005200	6005200 Wet Open Overheid	-8.000
6006106	6006106 Raadsgriffier	-139.445
6006156	6006156 Raadsondersteuning	-53.900
6922152	6922152 Stelposten	2.432
6960102	6960102 Saldi kostenplaatsen	0
Totaal 4.2 /1 Bestuur		-1.107.426
Resultaat		-1.082.427

4.3 Dienstverlening

Doelen en activiteiten

SDG Doelen	Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
Doel 16.7 Ontvankelijke, inclusieve, participatieve en representatieve besluitvorming op alle niveaus garanderen.	Onze inzet voor kwaliteit van leven en welzijn staat centraal in alles wat we doen. We streven ernaar om een gemeente te zijn die continu bijdraagt aan de leefbaarheid en zorgt voor een aantrekkelijke leefomgeving, het eiland Schiermonnikoog. De gemeente staat bekend staat om haar zorgzaamheid en ondersteuning voor haar inwoners. We staan dicht bij de eilander gemeenschap. Wij leveren persoonlijke service, met oprechte aandacht. Samen bouwen we aan een gemeente waar iedereen zich thuis voelt en waar we respectvol met elkaar omgaan. Door het bevorderen	We versterken stap voor stap onze dienstverlening via het programma 'Dienstverlening op Peil'. Binnen dit programma werken we per thema aan concrete verbeteringen. Een tijdelijke regisseur dienstverlening zal ervoor gaan zorgen dat alles goed wordt gecoördineerd. We blijven leren en ontwikkelen, zodat onze werkwijze steeds beter aansluit op wat inwoners en ondernemers nodig hebben. Met deze aanpak zorgen we voor een toekomstbestendige dienstverlening die persoonlijk, begrijpelijk en toegankelijk is. In een wereld waar technologie en maatwerk steeds belangrijker worden, blijft Schiermonnikoog een gemeente waar iedereen zich welkom en geholpen voelt. Een plek waar de dienstverlening, net als

	van een gevoel van saamhorigheid en verbondenheid willen we een veilige en vertrouwde omgeving creëren waarin mensen gedijen. Dat doen wij door het zorgvuldig uitvoeren van onze wettelijke taken en leveren we maatwerk waar dat kan. De bestuurlijke ambities voeren wij doelbewust en strategisch daadkrachtig uit. Wij werken als zelfstandige gemeente vanuit een basis die op orde is en dragen bij aan de samenwerking met de andere eilandgemeenten. Vanuit een verbindende, veerkrachtige en vooruitstrevende organisatie werken wij aan goede dienstverlening en een professionele en inspirerende werkomgeving.	de getijden van de Waddenzee, voortdurend in beweging blijft en meebeweegt met de behoeften van de inwoners en bezoekers.
Doel 16.10 Publieke toegang tot informatie en beschermen van fundamentele vrijheden, volgens de nationale wetgeving en internationale overeenkomsten garanderen.	In het kader van de dienstverlening bieden we een verdere flexibilisering van openingstijden en bereikbaarheid. We verruimen onze dienstverlening door de mogelijkheid te bieden voor het aanbieden van diensten op afspraak. Ook is onze website als informatiemedium verder ontwikkeld.	De openingstijden zijn verruimd en er worden afspraken gemaakt conform de vaststelling Dienstverleningsvisie. In de middag zijn we telefonisch bereikbaar en kunnen er afspraken gemaakt worden. Ook zullen we de bereikbaarheid verbeteren door de website te optimaliseren.

Wat mag het kosten?

Exploitatie		Primaire begroting 2027
Baten		
PRG4	4 Burgers en bestuur	
PRD431	4.3 /1 Dienstverlening	
6004108	6004108 Lasten en baten secretarieleges burgerzaken	35.824
Lasten		
PRG4	4 Burgers en bestuur	
PRD431	4.3 /1 Dienstverlening	
6003108	6003108 Burgerlijke stand	-27.145
6003158	6003158 Uitvoering GBA	-12.474
6003208	6003208 Rijbewijzen en reisdocumenten	-13.116
6004108	6004108 Lasten en baten secretarieleges burgerzaken	-15.000
6900401	6900401 5rubriek 02 Burgerzaken	-450.235
Totaal 4.3 /1 Dienstverlening		-517.970
Resultaat		-482.146

4.4 Mutaties reserves programma 4

Wat mag het kosten?

Exploitatie	Primaire begroting 2027
Gerealiseerd resultaat	0

Recapitulatie programma 4 Burgers en bestuur

Recapitulatie

Exploitatie	Primaire begroting 2027
Baten	
PRG4	4 Burgers en bestuur
PRD421	4.2 /1 Bestuur
	24.999
PRD431	4.3 /1 Dienstverlening
	35.824
Totaal 4 Burgers en bestuur	60.823
Lasten	
PRG4	4 Burgers en bestuur
PRD411	4.1 /1 Burgerparticipatie
	-60.000
PRD421	4.2 /1 Bestuur
	-1.107.426
PRD431	4.3 /1 Dienstverlening
	-67.735
Totaal 4 Burgers en bestuur	-1.235.161
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-1.174.338
Onttrekkingen	0
Gerealiseerd resultaat	-1.174.338

Uniforme beleidsindicatoren programma 4

Overzicht uniforme beleidsindicatoren

Uniforme beleidsindicatoren	Eenheid	Bronjaar	Schiermonnikoog	Nederland
Formatie	Fte per 1.000 inwoners	2027	41,52	10,48*
Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	2027	35,23	10,40*
Apparaatskosten	Kosten per inwoner	2027	€ 3.249	n.v.t.
Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	2027	6%	16,10%*

* betreft aantal/percentages van 2025

Leeswijzer uniforme beleidsindicatoren

Uniforme beleidsindicatoren	Toelichting
Formatie	Het gaat hier om de toegestane formatie in fte van het ambtelijk apparaat voor het begrotingsjaar op peildatum 1 januari, uitgedrukt in fte per 1.000 inwoners.
Bezetting	Het gaat hier om het werkelijk aantal fte dat werkzaam is (inclusief boventallige werknemers), dus niet om de toegestane formatieve omvang. Het aantal fte wordt uitgedrukt per 1.000 inwoners.
Apparaatskosten	Apparaatskosten (ofwel organisatiekosten) zijn de noodzakelijke financiële middelen voor het inzetten van personeel (salarissen), organisatie-, huisvestings-, materieel-, automatiseringskosten e.d. voor de uitvoering van de organisatorische taken. Apparaatskosten zijn dus alle personele en materiële kosten die verbonden zijn aan het functioneren van de organisatie, exclusief griffie en bestuur.
Externe inhuur	Dit betreft losse inhuur van bv. adviesbureaus. Het uitbesteden van taken zoals financiën, P&O valt niet onder externe inhuur.

Programma 5 - Financiering en belastingen

5.01 Lokale heffingen

Wat mag het kosten?

Exploitatie		Primaire begroting 2027
Baten		
PRG90	Algemene Dekkingsmiddelen	
PRD511	5.01 /1 Lokale heffingen	
6931102	6931102 Onroerende zaakbelasting gebruikers	114.102
6932102	6932102 Onroerende zaakbelasting eigenaren woningen	677.683
6932152	6932152 Onroerende zaakbelasting eigenaren nietwoningen	157.157
6935102	6935102 Forensenbelasting	411.463
6936102	6936102 Toeristenbelasting	2.859.570
6940152	6940152 Invordering belastingen	1.900
Totaal 5.01 /1 Lokale heffingen		4.221.875
Lasten		
PRG90	Algemene Dekkingsmiddelen	
PRD511	5.01 /1 Lokale heffingen	
6930102	6930102 Waardering onroerende zaken	-45.523
6940102	6940102 Heffing belastingen	-55.148
6940152	6940152 Invordering belastingen	-1.900
Totaal 5.01 /1 Lokale heffingen		-102.571
Resultaat		4.119.304

5.02 Algemene uitkering

Wat mag het kosten?

Exploitatie		Primaire begroting 2027
Baten		
PRG90	Algemene Dekkingsmiddelen	
PRD521	5.02 /1 Algemene uitkering	
6921102	6921102 Uitkeringen uit het gemeentefonds	4.894.950
Lasten		
PRG90	Algemene Dekkingsmiddelen	
PRD521	5.02 /1 Algemene uitkering	
6921102	6921102 Uitkeringen uit het gemeentefonds	71.685
Resultaat		4.966.635

5.03 Dividend

Wat mag het kosten?

Exploitatie		Primaire begroting 2027
Baten		
PRG90	Algemene Dekkingsmiddelen	
PRD531	5.03 /1 Dividend	
6330101	6330101 Eneco	10.702
6913102	6913102 Beleggingen	31.975
Totaal 5.03 /1 Dividend		42.677
Lasten		
PRG90	Algemene Dekkingsmiddelen	
PRD531	5.03 /1 Dividend	
6913102	6913102 Beleggingen	-2.014
Resultaat		40.663

5.04 Financieringsfunctie

Wat mag het kosten?

Exploitatie		Primaire begroting 2027
Baten		
PRG90	Algemene Dekkingsmiddelen	
PRD541	5.04 /1 Financieringsfunctie	
6005000	6005000 Treasury	7.902
Lasten		
PRG90	Algemene Dekkingsmiddelen	
PRD541	5.04 /1 Financieringsfunctie	
6005000	6005000 Treasury	-10.494
Resultaat		-2.592

5.05 Overige algemene dekkingsmiddelen

Wat mag het kosten?

Exploitatie		Primaire begroting 2027
Lasten		
PRG90	Algemene Dekkingsmiddelen	
PRD551	5.05 /1 Overige algemene dekkingsmiddelen	
6008000	6008000 Algemene baten en lasten	-10.000

5.06 Overhead

In het Wijzigingsbesluit vernieuwing BBV wordt onder artikel I, tweede lid onder I de definitie overhead nader geduid. In de toelichting van het Wijzigingsbesluit vernieuwing BBV is de definitie voor overhead van Vensters voor Bedrijfsvoering gehanteerd als uitgangspunt voor de definitie van overhead binnen het BBV. De Commissie BBV heeft als taak om duidelijkheid te verschaffen wanneer de toepassing van deze definitie in de praktijk tot vragen leidt. Dit heeft geleid tot een notitie overhead waarin beschreven is wat wel en wat niet onder de overhead valt.

Overhead bestaat in elk geval uit:

1. Leidinggevenden primair proces (hiërarchisch).
2. Financiën, toezicht en controle gericht op de eigen organisatie.
3. P&O / HRM.
4. Inkoop (incl. aanbesteding en contractmanagement).
5. Interne en externe communicatie m.u.v. klantcommunicatie (KCC).
6. Juridische zaken.
7. Bestuurszaken en bestuursondersteuning.
8. Informatievoorziening en automatisering (ICT).
9. Facilitaire zaken en Huisvesting.
10. Documentaire Informatie Voorziening (DIV).
11. Managementondersteuning primair proces.

Wat mag het kosten?

Exploitatie		Primaire begroting 2027
Baten		
PRG91	Overhead	
PRD561	5.06 /1 Overhead	
6900910	6900910 5rubriek 04 Overhead	0
Lasten		
PRG91	Overhead	
PRD561	5.06 /1 Overhead	
6000020	6000020 Overhead Personeel Buitendienst	-1.773
6000030	6000030 Overhead	-12.000
6000100	6000100 Overhead ICT	-607.040
6000200	6000200 Overhead Gemeentehuis	-165.499
6000300	6000300 Overhead Administratie	-420.914
6900910	6900910 5rubriek 04 Overhead	-837.772
Totaal 5.06 /1 Overhead		-2.044.998
Resultaat		-2.044.998

5.07 Heffing VPB

Voor een zeer groot aantal activiteiten van de gemeente Schiermonnikoog geldt dat niet voldaan wordt aan de ondernemingscriteria en dat deze niet belasting- en aangifteplichtig zijn voor de VPB. Er is ofwel sprake van het aanbieden van een “collectief goed” (geen deelname economische verkeer), “normaal vermogensbeheer” of van “structureel verlieslatende activiteiten”.

De gemeente moet alleen aangifte doen voor haar belaste activiteiten in het kader van de verkoop afvalstromen en het grondbedrijf, voor zover aanwezig. Het aan deze activiteiten toe te rekenen vermogen moet worden gewaardeerd op de fiscale openningsbalans.

De gemeente heeft op dit moment twee grondexploitaties, bij winst hierop is er sprake van vpb-plicht grondexploitaties.

De opbrengsten van de verkoop afvalstromen worden opgenomen in de aangifte VPB en het aan deze activiteiten toe te rekenen vermogen wordt gewaardeerd op de fiscale openningsbalans. Het te betalen bedrag aan VPB op het resultaat behaald met de afvalstromen en grondexploitaties is zeer beperkt. Daarom is ervoor gekozen het te betalen bedrag aan VPB als een PM-post te oormerken.

Wat mag het kosten?

Exploitatie		Primaire begroting 2027
Lasten		
PRG92	VPB	
PRD571	5.07 /1 Heffing VPB	
6942103	6942103 Vennootschapsbelasting advieskosten	-750

5.08 Onvoorzien

Op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording worden de gereserveerde middelen voor structureel onvoorzien apart zichtbaar gemaakt in de begroting.

Wat mag het kosten?

Exploitatie		Primaire begroting 2027
Lasten		
PRG93	Onvoorzien	
PRD581	5.08 /1 Onvoorzien	
6922102	6922102 Onvoorziene uitgaven	-1.000

5.10 Mutaties reserves algemene dekkingsmiddelen

Wat mag het kosten?

Exploitatie		Primaire begroting 2027
Onttrekkingen		
PRG90	Algemene Dekkingsmiddelen	
PRD592	5.10 /1 Mutaties reserves algemene dekkingsmiddelen	
6980152	6980152 Mutaties reserves programmas alg dekkmidd	79.769
Stortingen		
PRG90	Algemene Dekkingsmiddelen	
PRD592	5.10 /1 Mutaties reserves algemene dekkingsmiddelen	
6980152	6980152 Mutaties reserves programmas alg dekkmidd	-11.551
Mutaties reserves		68.218
Gerealiseerd resultaat		68.218

Recapitulatie programma 5 Financiering en belastingen

Recapitulatie

Exploitatie		Primaire begroting 2027
Baten		
PRG90	Algemene Dekkingsmiddelen	
PRD511	5.01 /1 Lokale heffingen	4.221.875
PRD521	5.02 /1 Algemene uitkering	4.894.950
PRD531	5.03 /1 Dividend	42.677
PRD541	5.04 /1 Financieringsfunctie	7.902
Totaal Algemene Dekkingsmiddelen		9.167.404
PRG91	Overhead	
PRD561	5.06 /1 Overhead	0
PRG99	Rekeningsresultaat	
PRD593	5.11 /1 Saldo van baten en lasten na bestemming	0
Totaal Baten		9.167.404
Lasten		
PRG90	Algemene Dekkingsmiddelen	
PRD511	5.01 /1 Lokale heffingen	-102.571
PRD521	5.02 /1 Algemene uitkering	71.685
PRD531	5.03 /1 Dividend	-2.014
PRD541	5.04 /1 Financieringsfunctie	-10.494
PRD551	5.05 /1 Overige algemene dekkingsmiddelen	-10.000
Totaal Algemene Dekkingsmiddelen		-53.394
PRG91	Overhead	
PRD561	5.06 /1 Overhead	-2.044.998
PRG92	VPB	
PRD571	5.07 /1 Heffing VPB	-750
PRG93	Onvoorzien	
PRD581	5.08 /1 Onvoorzien	-1.000
PRG99	Rekeningsresultaat	
PRD593	5.11 /1 Saldo van baten en lasten na bestemming	-73.592
Totaal Lasten		-2.173.734
Gerealiseerd saldo van baten en lasten		6.993.670
Onttrekkingen		79.769
Stortingen		-11.551
Mutaties reserves		68.218
Gerealiseerd resultaat		7.061.888

Uniforme beleidsindicatoren programma 5

Overzicht uniforme beleidsindicatoren

Uniforme beleidsindicatoren	Eenheid	Bronjaar	Schiermonnikoog	Nederland
Gemiddelde WOZ waarde	Duizend euro	2026	462	439
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	In Euro's	2026	964	993
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	In Euro's	2026	1.102	1.091
Overhead	% van totale lasten	2027	10,15%	-

Leeswijzer uniforme beleidsindicatoren

Uniforme beleidsindicatoren	Toelichting
Gemiddelde WOZ waarde	De gemiddelde WOZ waarde van woningen.
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een eenpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.
Overhead	Overheadkosten: alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.

Geprognotiseerde balans per 31 december

Omschrijving (Bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Activa						
(im) Materiële vaste activa	18.566	19.556	19.587	21.023	22.157	21.792
Financiële vaste activa: Kapitaalverstrekingen	155	155	155	155	155	155
Financiële vaste activa: Leningen	445	422	415	408	400	393
Financiële vaste activa: Uitzettingen > 1 jaar	-	-	-	-	-	-
Totaal Vaste Activa	19.166	20.133	20.157	21.586	22.712	22.340
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	623	414	275	-155	-142	-
Uitzettingen <1 jaar	5.044	5.324	5.324	5.324	5.324	5.324
Liquide middelen	3	3	3	3	3	3
Overlopende activa	356	356	356	356	356	356
Totaal Vlottende Activa	6.026	6.097	5.958	5.528	5.541	5.683
Totaal Activa	25.192	26.230	26.115	27.114	28.253	28.023

Omschrijving (Bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Passiva						
Eigen vermogen	3.854	2.591	2.044	2.066	2.093	2.296
Begrotingsresultaat	-289	-315	74	44	220	294
Voorzieningen	2.246	2.166	2.213	2.171	2.115	2.059
Vaste schuld	8.740	11.147	11.143	12.192	13.184	12.733
Totaal Vaste Passiva	14.551	15.589	15.474	16.473	17.612	17.382
Vlottende schuld	1.854	1.854	1.854	1.854	1.854	1.854
Overlopende passiva	8.787	8.787	8.787	8.787	8.787	8.787
Totaal Vlottende Passiva	10.641	10.641	10.641	10.641	10.641	10.641
Totaal Passiva	25.192	26.230	26.115	27.114	28.253	28.023

Paragrafen

Lokale heffingen

Beleid Publiekrechtelijke heffingen

Hieronder treft u een beknopte uiteenzetting aan over de omvang van het huidige pakket aan belastingen en het beleid met betrekking tot de jaarlijks vast te stellen tarieven en kwijtschelding van belastingen.

Tot slot zijn de effecten van dat beleid vertaald in een overzichtje van de woonlastenontwikkeling 2027 ten opzichte van 2026.

Overzicht belastingen en heffingen

Onroerendezaakbelastingen

De onroerendezaakbelastingen zijn de belangrijkste gemeentelijke belastingen waarvan de opbrengst tot de algemene middelen behoort en dus naar eigen inzicht kan worden besteed. De mogelijkheid om onroerendezaakbelasting te heffen is vastgelegd in de Gemeentewet. De hoogte van de aanslagen is zowel afhankelijk van de waarde van een pand, zoals die elk jaar wordt bepaald op basis van de Wet waardering onroerende zaken (hierna: Wet WOZ), als van de door de raad vastgestelde tarieven.

Er wordt onderscheid gemaakt tussen tarieven voor eigenaren van woningen, eigenaren van niet-woningen en gebruikers van niet-woningen.

Toeristenbelasting

De toeristenbelasting is een algemene verblijfsbelasting en daarmee een algemeen dekkingsmiddel. De mogelijkheid om toeristenbelasting te heffen is vastgelegd in de Gemeentewet.

De belasting is gebaseerd op de gedachte, dat binnen de gemeente personen verblijven, die daar niet woonachtig zijn, maar wel gebruik maken van de (algemene) gemeentelijke voorzieningen. De belasting kan dan ook worden gezien als een tegemoetkoming in de kosten van de gemeente voor de instandhouding van die voorzieningen. De belasting kent een tarief voor het houden van dagverblijf en een tarief voor het houden van nachtverblijf tegen vergoeding.

Degene die verblijf biedt, is belastingplichtig en gerechtigd de belasting te verhalen op de persoon of personen die verblijf houden.

Forensenbelasting

De forensenbelasting wordt geheven van een natuurlijke persoon die voor hemzelf of zijn gezin op meer dan negentig dagen per kalenderjaar een gemeubileerde woning binnen de gemeente beschikbaar houdt (tweede woning). De mogelijkheid om forensenbelasting te heffen is vastgelegd in de Gemeentewet.

Bijkomende eis is, dat diegene geen hoofdverblijf houdt binnen de gemeente waar de woning is gelegen.

De belasting is gekoppeld aan de hoogte van de WOZ-waarde van de woning. Dat is dezelfde waarde die wordt gebruikt voor de onroerendezaakbelastingen.

Afvalstoffenheffing

De afvalstoffenheffing is een bestemmingsheffing. De opbrengst vloeit niet naar de algemene middelen, maar dient ter dekking van de kosten van afvalinzameling en –verwerking van huishoudelijke afvalstoffen. Het uitgangspunt is dat deze kosten inclusief de kosten van kwijtschelding volledig worden gedekt uit de opbrengst van de afvalstoffenheffing (100% kostendekking). In de tariefstelling wordt onderscheid gemaakt tussen een- en meerpersoonshuishoudens. Hiermee wordt invulling gegeven aan het principe “de vervuiler betaalt.” De mogelijkheid om afvalstoffenheffing in te stellen is vastgelegd in de Wet Milieubeheer.

Rioolheffing

De kosten voor het beheren en in stand houden van het rioolstelsel worden door middel van de rioolheffing verhaald op de gebruikers van woningen en niet-woningen die op dat stelsel (in)direct zijn aangesloten. De gemeente heeft naast de zorgplicht voor gemeentelijk afval- en hemelwater ook de zorgplicht voor grondwater. Ook voor de rioolheffing geldt dat dit een zogenaamde bestemmingsheffing is. De opbrengst van de rioolheffing, met als uitgangspunt 100% kostendekking wordt gebruikt om de voorzieningen, die dienen voor de uitvoering van genoemde zorgplicht, te bekostigen. De mogelijkheid om een rioolheffing in te voeren is vastgelegd in de Gemeentewet.

Lijkbezorgingsrechten

Op basis van deze belastingverordening worden rechten geheven voor het gebruik van de gemeentelijke begraafplaatsen en de daarmee samenhangende diensten. Zowel het gebruik als de aard van de af te nemen diensten kennen veel verschijningsvormen, die in de bij de verordening behorende tarieventabel met naam en toenaam limitatief zijn opgesomd. Een recht is geen algemene belasting. Om een recht te mogen heffen dient er een individualiseerbare prestatie van de gemeente jegens de burger te staan. Daarnaast geldt dat de begrote bate van de rechten de begrote lasten niet mogen overstijgen (opbrengstlimiet).

Leges

De diensten waarvoor leges worden geheven, zijn in de Legesverordening op samenhang geclusterd.

- Hoofdstuk 1 Algemene dienstverlening;
- Hoofdstuk 2 Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning;
- Hoofdstuk 3 Dienstverlening vallend onder de Europese Dienstenrichtlijn.

Onder Hoofdstuk 1 vallen met name de legestarieven voor diensten van Burgerzaken (paspoorten, rijbewijzen en huwelijksvoltrekkingen).

Onder Hoofdstuk 2 vallen de legestarieven voor diensten die verleend worden onder de noemer 'omgevingsvergunning' (voorheen bouwvergunning).

Onder Hoofdstuk 3 vallen de legestarieven voor diensten die uitsluitend verleend worden aan ondernemers zoals de drank- en horecavergunning, de evenementenvergunning en de vergunning voor seksbedrijven.

Tarieven en kwijtscheldingsbeleid

In de Notitie Financieel Kader 2027-2030 is in algemeenheid bepaald, dat de tarieven van de belastingen, heffingen en rechten jaarlijks worden verhoogd met 2%. Er gelden echter uitzonderingen:

- Voor de onroerendezaakbelastingen bedraagt dat percentage normaal 1,5%. Maar Besloten is om de inkomsten OZB voor het jaar 2027 naast de 1,5% met 5% extra te verhogen. De tarieven OZB zijn dus overeenkomstig verhoogd met dit bedrag.

De opbrengst onroerendezaakbelastingen wordt enerzijds beïnvloed door de WOZ-waardeontwikkeling en anderzijds door de tariefstelling. Voor woningen wordt een waardestijging verwacht van 9,34% en voor niet-woningen 0%. Besloten is om de WOZ-stijging voor woningen en voor bedrijven niet langer te compenseren door het verlagen van de tarieven. Dit resulteert in een stijging van het tarief van OZB eigenaar woningen met 5,89%. Het tarief OZB eigenaar niet-woningen stijgt met 5,24% en het tarief OZB gebruiker niet-woningen stijgt met 10,34%.

- Voor de toeristenbelasting wordt normaal gesproken een jaarlijkse verhoging van 2% toegepast. Voor 2027 is besloten hiervan af te wijken en het tarief te verhogen naar € 3,25. Daarnaast is besloten om voor dagverblijf en nachtverblijf hetzelfde tarief te hanteren.

- Voor de rioolheffing, afvalstoffenheffing, lijkbezorgingsrechten en leges geldt dat een kostendekking van 100% wordt aangehouden. Dit resulteert in een stijging van de tarieven voor de afvalstoffenheffing met 14%. Het tarief voor de rioolheffing daalt met 24%.

1. Kwijtscheldingsbeleid

Met het hanteren van een kwijtscheldingsregeling geeft de gemeente een deel van zijn burgers de mogelijkheid om voor een lagere belastingaanslag in aanmerking te komen. De ruimte om een eigen gemeentelijk kwijtscheldingsbeleid te voeren is beperkt. De criteria waaraan kwijtscheldingsverzoeken getoetst worden, zijn op rijksniveau vastgesteld. Wel mogen gemeenten zelf bepalen van welke belastingen zij kwijtschelding verlenen en welk deel van de belastingaanslag wordt kwijtgescholden.

De aanslagen onroerendezaakbelastingen, afvalstoffenheffing en rioolheffing komen in principe voor kwijtschelding in aanmerking. De gemeente Schiermonnikoog maakt gebruik van de ruimst mogelijke normen voor kwijtschelding, namelijk de 100% bijstandsnorm en de 100% AOW-norm. Ook bij de vermogenstoets wordt de ruimst mogelijke extra vermogensvrijstelling gebruikt.

Het bedrag aan te verlenen kwijtscheldingen is geraamd op € 4.000.

2. Tarieven

In de begroting staat jaarlijks een overzicht van de opbrengsten van de lokale heffingen, te weten de belangrijkste belastingen, rechten en heffingen (leges). Het tarief van iedere lokale heffing wordt in het najaar door middel van een apart raadsvoorstel vastgesteld. Met inachtneming van hetgeen hiervoor onder hoofdstuk 1 is gezegd over de beleidskaders waarbinnen in algemeenheid beslissingen worden genomen over tariefontwikkelingen, zijn hierna de precieze effecten daarvan voor het jaar 2027 ten opzichte van 2026 opgenomen.

Belasting soort	Tarief 2026	Tarief 2027	Mutatie 2027
OZB eigenaar woningen	0,1050%	0,1112%	5,89%
OZB eigenaar niet-woning	0,2379%	0,2504%	5,24%
OZB gebruiker	0,1914%	0,2112%	10,34%
Forensenbelasting	0,2964%	0,3023%	2%
Toeristenbelasting			5%
<i>Dagverblijf</i>	€ 2,34	€ 3,25	38,89%
<i>Nachtverblijf</i>	€ 2,06	€ 3,25	57,77%
Afvalstoffenheffing			
<i>Eenpersoonshuishouden</i>	€ 268,77	€ 306,37	14%
<i>Meerpersoonshuishouden</i>	€ 350,37	€ 399,42	14%
Lijkbezorgingsrechten	Div.	Div.	2%
Rioolheffing			
a. <i>Vast bedrag:</i>			
- <i>0 tot en met 50m3</i>	€ 28,00	€ 22,68	-19%
- <i>51 tot en met 250m3</i>	€ 56,20	€ 45,52	-19%
- <i>250m3 en meer</i>	€ 141,70	€ 114,78	-19%
b. <i>Variabel bedrag:</i>			
<i>per m3</i>	€ 1,03	€ 0,83	-19%

3. Belastingopbrengsten 2027

Onderstaande tabel geeft een samenvatting van de voor het jaar 2027 begrote opbrengsten voor de belastingen, rechten en heffingen van de Gemeente Schiermonnikoog.

Belasting soort	Begroting 2027 (opbrengst in €)
OZB eigenaar woningen	677.683
OZB eigenaar niet-woning	157.157
OZB gebruiker	114.102
Toeristenbelasting	2.859.570
Forensenbelasting	411.463
Afvalstoffenheffing	452.254
Rioolheffing	188.756
Lijkbezorgingsrechten	42.621
Leges	199.475
Totaal	5.103.081

4. Kostendeckking afvalstoffenheffing, rioolheffing, lijkbezorgingsrechten en leges

De geraamde lasten en opbrengsten voor het jaar 2027 bedragen:

	Afvalstoffenheffing €	Rioolheffing €	Lijkbezorgingsrechten €	*Leges €
Toe te rekenen kosten:	361.214	152.898	26.997	220.453
Overhead	33.978	11.518	16.125	90.991
BTW	57.062	24.340	-	-
Totale kosten	452.254	188.756	43.122	311.444
Opbrengst heffingen	452.254	188.756	42.621	199.475
Onttrekking voorziening**	-	-	-	-
Storting voorziening	-	-	-	-
Dekkingspercentage	100%	100%	99%	64%

5. Woonlastenontwikkeling een- en meerpersoonshuishoudens 2026-2027

Voor een beeld over de ontwikkeling van de woonlasten wordt in de regel onderscheid gemaakt tussen eigenaar-bewoners en huurders en daarbinnen weer tussen één- en meerpersoonshuishoudens. Voor beide groepen geldt dat de woonlasten in ieder geval een resultante zijn van tariefontwikkelingen van de afvalstoffenheffing en rioolheffing. Voor de eigenaar-bewoner wordt dat aangevuld met de effecten van de tariefontwikkeling voor de onroerendezaakbelastingen.

Woonlasten eigenaar-bewoner:

Gemiddelde woonlasten eigenaar-bewoner	Eenpersoonshuishoudens	Meerpersoonshuishoudens
Schiermonnikoog	2027 €	2027 €
Onroerendezaakbelastingen eigenaar*	613	613
Afvalstoffenheffing	306	399
Rioolheffing*	61	158
Totaal	980	1.170
Gemiddelde woonlasten 2026	2026	2026
Schiermonnikoog €	907	1109
Ontwikkeling lokale belastingdruk 2026-2027	8,05%	5,5%

* voor het jaar 2027 is voor de berekening van de woonlasten een geschat gemiddelde WOZ-woningwaarde aangehouden van € 551.248 .

* Rioolheffing voor meerpersoonshuishoudens gebaseerd op een waterverbruik van 135m³ per jaar en voor éénpersoonshuishoudens op 46m³ per jaar.

Woonlasten huurder:

Gemiddelde woonlasten eigenaar-bewoner	Eenpersoonshuishoudens	Meerpersoonshuishoudens
Schiermonnikoog	2027 €	2027 €
Afvalstoffenheffing	306	399
Rioolheffing*	61	158
Totaal	367	557
Gemiddelde woonlasten 2026	2026	2026
Schiermonnikoog €	343	545
Ontwikkeling lokale belastingdruk 2026-2027	7%	2,2%

*Rioolheffing voor meerpersoonshuishoudens gebaseerd op een waterverbruik van 135 m³ per jaar en voor éénpersoonshuishoudens op 46 m³ per jaar.

6. Vergelijking woonlasten op basis van Atlas van de lokale belastingen

Elk jaar publiceert het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (Coelo), een onafhankelijk onderzoeksinstituut verbonden aan de Rijksuniversiteit Groningen, de zogenoemde Atlas van de lokale belastingen. Dat Atlas geeft jaarlijks een overzicht van de heffingen van gemeenten, provincies en waterschappen, waaraan wij voor het jaar 2026 de onderstaande tabellen hebben ontleend.

In die tabellen worden de gemiddelde woonlasten voor de eigenaar-bewoner en de huurder weergegeven, alsmede de provinciale en landelijke rangorde voor wat betreft de meerpersoonshuishoudens. In het verlengde daarvan hebben wij, zowel in relatieve als absolute zin, de afwijkingen ten opzichte van het Friese en landelijke gemiddelde weergegeven. Let wel: het gaat hierbij om de cijfers 2026. De cijfers 2027 zijn uiteraard pas in de loop van volgend jaar beschikbaar.

Woonlasten 2026 eigenaar – bewoner

Gemeente	Eenpersoons €	Meer persoons €	Rangorde provinciaal meer persoons-	Rangorde landelijk meer persoons-
Schiermonnikoog	907	1.109	16	197
Gemiddelde in Friesland	853	980		
Gemiddelde Nederland	1.000	1.095		

Verhouding t.o.v. Fries gemiddelde	Eenpersoons	Meer persoons
In procenten	6,33%	13,16%
In euro's	54	129
Verhouding t.o.v. landelijk gemiddelde	Eenpersoons	Meer persoons
In procenten	-/- 9,3%	1,28%
In euro's	-/- 93	14

De provinciale rangorde is in 2026 in vergelijking met 2025 iets verbeterd. Van de 18 gemeenten binnen de provincie staat Schiermonnikoog op plek 16 (was 18). Nummer 1 heeft de laagste woonlasten (Ameland) en nummer 18 de hoogste (Achtkarspelen). Landelijk gezien is de rangorde in vergelijking met 2025 verslechterd. De gemeente is gezakt van plek 175 naar 197. De ontwikkeling van de verhouding voor de éénpersoons-huishoudens ten opzichte van het Friese gemiddelde geeft een negatief beeld. Schiermonnikoog zit boven het Friese gemiddelde.

Woonlasten huurder 2026

Gemeente	Eenpersoons €	Meer persoons €	Rangorde provinciaal meer persoons-	Rangorde landelijk meer persoons-
Schiermonnikoog	363	535	12*	203**
Gemiddelde in Friesland	369	547		
Gemiddelde Nederland	376	480		

Verhouding t.o.v. Fries gemiddelde	Eenpersoons	Meer persoons
In procenten	-1,63 %	-2,19%
In euro's	-/-6	-/-12
Verhouding t.o.v. landelijk gemiddelde	Eenpersoons	Meer persoons
In procenten	5,32%	11,46%
In euro's	-/-3,46%	55

Voor de huurder met een meerpersoonshuishouden geldt dat de provinciale positie in 2026 iets verbeterd is. Van de 18 gemeenten binnen de provincie staat Schiermonnikoog op plek 12 (was 13). Nummer 1 heeft de laagste woonlasten (Harlingen) en nummer 18 de hoogste (Waadhoeke). De landelijke positie is ook verbeterd. Daar is de gemeente in de rangorde van "goedkoopste" gemeenten geklommen van plek 219 naar plek 203.

*nummer 1 heeft de laagste woonlasten, nummer 18 de hoogste

**nummer 1 heeft de laagste woonlasten en nummer 372 de hoogste

Bron COELO Atlas van de lokale lasten 2026

Onderhoud kapitaalgoederen

Wegen (zie ook thema 2.2)

In 2027 herstraten we de volgende straten volgens het nog vast te stellen beheerplan wegen en paden 2027 – 2036:

- Melle Grietjespad deels
- Rijspolder tussen Knuppeldam en bungalowpark de Monnik
- Reeweg verzakking nabij Heereweg

Financiën, o.b.v. huidige MOP wegen:

Jaarlijks wordt er € 130.421 gestort in de voorziening onderhoud wegen.

De raad heeft op 18 april 2023 het beheerplan wegen en paden 2023-2032 vastgesteld. Deze financiën zijn in de begroting 2027 verwerkt.

Lichtmasten (zie ook thema 2.2)

Beheer en onderhoud van de lichtmasten is onder regie van de OVEF uitbesteed aan CityTec. In beheerprogramma MOON is het onderhoudsprogramma voor de komende jaren inzichtelijk. In 2027 voeren we dagelijks onderhoud aan de lichtmasten uit en we laten 64 gietijzeren lichtmasten conserveren, volgens het beheerplan openbare verlichting en elektrische installaties 2026 - 2035.

Financiën:

Jaarlijks wordt een bedrag van € 7.500 gestort in de reserve openbare verlichting. Onttrekkingen aan de reserve vinden plaats op basis van de planning van het huidige lichtmastenplan.

Openbaar groen (zie ook thema 2.4)

De buitendienst werkt al jaren volgens het groenuitvoeringsplan.

Onder openbaar groen vallen ook posten die elders in de gemeentelijke begroting zijn ondergebracht, namelijk:

- groene sportvelden;
- onderhoud begraafplaats en begraven;
- legen van de afvalbakken;
- onderhoud straatmeubilair (banken/tafels);
- bladruimen en vegen van de straten en bermen;
- controle en onderhoud speeltoestellen;
- onderhoud en controle watergangen;
- ecologisch maaien;
- aandacht voor biodiversiteit.

In 2027 vereenvoudigen we het bomenbeleid en voeren we de nota oneigenlijk grondgebruik uit. We voeren de maatregelen uit die in het Bijenpact gemeente Schiermonnikoog zijn afgesproken. Ook gaan we verder met de bestrijding van invasieve exoten.

We stellen een nieuw beheerplan openbaar groen en bomen op.

Financiën:

Voor het openbaar groen is er geen reserve of voorziening ingesteld, omdat dit reguliere, jaarlijkse kosten betreft.

Jachthaven (zie ook thema 3.2)

We houden de Waddenhaven op diepte door om de vier jaar te cutteren en in de tussenliggende jaren te ploegen. In 2027 wordt de Waddenhaven gecutterd. We bereiden de renovatie van de drijvende steigers voor. Uitvoering van de werkzaamheden zal naar verwachting plaatsvinden in het winterseizoen in 2027, 2028 en 2029 volgens het nog vast te stellen beheerplan Waddenhaven Schiermonnikoog 2027 - 2036.

Financiën:

Reserve baggeren jachthaven

Voor het baggeren van de jachthaven is er een reserve baggeren. Er wordt jaarlijks € 28.000 aan deze reserve wordt toegevoegd om zo te kunnen sparen voor toekomstige grote baggerwerkzaamheden. Voor 2027 staat € 70.000 geraamd voor het cutteren.

Voorziening jachthaven

- jaarlijks wordt € 21.000 gestort in de voorziening onderhoud jachthaven
- in 2027 staat er voor € 20.319 aan onderhoud op het programma ten laste van deze voorziening.

Riolering (zie ook thema 2.4)

Op basis van de rioolinspectie zijn maatregelen geformuleerd voor de komende 10 jaar. Deze maatregelen zijn verwerkt in het Water- en rioleringsprogramma 2026 -2035. Ook benutten we mogelijkheden om regenwater te bergen en te infiltreren in de openbare ruimte om overlast bij hevige regenbuien te beperken. In 2027 koppelen we hemelwater af bij particulieren.

Financiën:

Toevoegingen en onttrekkingen worden per jaar bepaald aan de hand van baten en lasten riolering.

Gebouwen (door de hele begroting)

In de raadsvergadering van 17 mei 2022 is het DMJOP-gebouwen 2022-2031 besluitvormend behandeld in de raad. Dit onderhoudsplan is verwerkt in de begroting 2027.

Financiën:

Jaarlijks wordt voor onderhoud een bedrag van € 286.659 gestort in de voorziening onderhoud gebouwen. Dit bedrag bestaat uit € 237.354 benodigde storting vanuit het DMJOP, € 36.000 voor storting scholen, € 8.305 voor Kittiwake en € 5.000 reservering voor interieur gemeentelijke gebouwen

Het onderhoud voor 2027 wordt onttrokken aan de voorziening onderhoud gebouwen.

Meerjaren onderhoudsplannen

In de begroting 2027 en verder zijn de cijfers uit de volgende door het college of de raad vastgestelde beheer- en onderhoudsplannen verwerkt:

Kapitaalgoederen	Jaren
MOP gemeentelijke gebouwen	2025 - 2035
MOP jachthaven	2025 - 2036
Onderhoudsplan veerdam	2017 - 2026
Water- en rioleringsprogramma	2026 - 2035
Beheerplan Openbare Verlichting en Elektrische Installaties	2026 - 2035
Beheerplan wegen en paden	2023 - 2032
Groenbeheerplan	2008

Provincie Fryslân houdt toezicht op het duurzaam in stand houden van kapitaalgoederen, met name het voorkomen van achterstallig onderhoud. Een onderhoudsplan mag maximaal 5 jaar oud zijn. We werken daarom waar nodig aan de vernieuwing van de beheerplannen.

Bedrijfsvoering

Een goede bedrijfsvoering vinden wij belangrijk

Het zorgt ervoor dat middelen optimaal worden benut. Zoals het efficiënt inzetten van personeel, tijd en geld. Dit draagt bij aan een prettig werkklimaat, hogere productiviteit en lagere kosten. Een bedrijfsvoering dat op orde is stelt ons in staat om meer en betere diensten te leveren aan onze inwoners. Daarnaast verhoogt het de transparantie en het vertrouwen in de gemeente. Inwoners zien dat het belastinggeld goed wordt besteed.

Onze visie.

Wij gaan voor een gastvrij Schiermonnikoog. Een plek waar het prettig is om op te groeien, te wonen, te werken en te recreëren. Een aantrekkelijke plek waar je dicht op de natuur leeft, je welkom voelt en we respectvol met elkaar omgaan.

Onze missie.

Onze inzet voor kwaliteit van leven en welzijn staat centraal in alles wat we doen. We streven ernaar om een gemeente te zijn die bekend staat om haar zorgzaamheid en ondersteuning voor haar inwoners. We staan dicht bij de eilander gemeenschap. Wij bieden persoonlijke service, met oprechte aandacht. Samen bouwen we aan een gemeente waar iedereen zich thuis voelt en waar we respectvol met elkaar omgaan. Door saamhorigheid en verbondenheid te versterken creëren we een veilige en vertrouwde omgeving waarin mensen gedijen. We voeren onze wettelijke taken zorgvuldig uit en leveren we maatwerk waar dat mogelijk is. De bestuurlijke ambities voeren wij doelbewust en strategisch daadkrachtig uit. Als zelfstandige gemeente werken we vanuit een stevige basis en dragen we actief bij aan de samenwerking met de andere eilandgemeenten. Vanuit een vooruitstrevende, veerkrachtige en verbindende organisatie werken wij aan goede dienstverlening en een professionele en inspirerende werkomgeving.

Onze kerwaarden

Als organisatie handelen we in lijn met onze drie kernwaarden.

Gemeente Schiermonnikoog is VOORUITSTREVENDE, VEERKRACHTIG en VERBINDEND.

Wij toetsen onze werkwijzen en ons gedrag continu aan onze drie kernwaarden. Dat vinden wij belangrijk. Waar nodig coachen wij medewerkers en sturen wij bij.

Aandachtsvelden van de bedrijfsvoering

Onze **bedrijfsvoering** richt zich op alle interne processen en ondersteunende functies die nodig zijn om het bestuur en de dienstverlening goed te laten functioneren. Het gaat hierbij niet om beleid zelf, maar om de "organisatie achter de schermen".

De uitvoering van de bedrijfsvoering wordt onder regie van het team Bestuur & Organisatie uitgevoerd. Een deel van deze taken voeren wij zelf uit binnen de gemeente.

Voor een deel werken we samen met andere gemeenten. De afspraken daarover zijn vastgelegd in dienstverleningsovereenkomsten (DVO's).

In onderstaand overzicht staat hoe de uitvoering is georganiseerd.

1. Personeel (HRM)

Alles rondom medewerkers:

- Werving en selectie (gemeente Ameland)
- Opleiding en ontwikkeling (eigen beheer)
- Arbeidsvoorwaarden en salarisadministratie (gemeente Ameland)
- Verzuim en duurzame inzetbaarheid (eigen beheer)

2. Financiën

Het beheren van geldstromen:

- Begroting en jaarrekening (gemeente Noardeast-Fryslân (NEF))
- Financiële administratie (eigen beheer)
- Belastingen en heffingen (gemeente NEF)
- Control en auditing (gemeente NEF en uitbesteding)

3. Informatievoorziening / ICT

De digitale kant van de organisatie:

- IT-systemen en infrastructuur (gemeente Leeuwarden)
- Databeheer en informatiemanagement (eigen beheer en GR de Wadden)
- Cybersecurity en privacy (AVG) (gemeente Leeuwarden en eigen beheer)
- Digitale dienstverlening (gemeente Leeuwarden en eigen beheer)

4. Juridische zaken

Ondersteuning bij wet- en regelgeving:

- Advisering over juridische kwesties (eigen beheer)
- Opstellen en toetsen van contracten (eigen beheer)
- Behandeling van bezwaar en beroep (eigen beheer)
- WOO (eigen beheer)

5. Inkoop en aanbesteding

Het inkopen van diensten en producten:

- Europese aanbestedingen (uitbesteding)
- Contractenbeheer (eigen beheer)

6. Facilitair management

Ondersteuning van de werkomgeving:

- Huisvesting (gemeentehuis, zorgkantoor, gemeentewerf) (eigen beheer)
- Onderhoud van gebouwen (eigen beheer en uitbesteding)
- Werkplekken en voorzieningen (eigen beheer en gemeente Leeuwarden)
- Catering en schoonmaak (eigen beheer en uitbesteding)

7. Participatie en Communicatie

Interne en externe communicatie:

- Participatiebeleid (eigen beheer)
- Voorlichting aan inwoners (eigen beheer)
- Perscontacten (eigen beheer)

- Interne communicatie binnen de organisatie (eigen beheer)

8. Organisatie en control

Sturing en kwaliteitsbewaking:

- Planning & control-cyclus (gemeente NEF)
- Risicomanagement (gemeente NEF)
- Interne audits en kwaliteitszorg (gemeente NEF, uitbesteding en eigen beheer)

Overige samenwerkingen

Naast de samenwerkingen op bedrijfsvoering hebben wij ook andere samenwerkingsafspraken.

De Waddeneilanden

Er is een gemeenschappelijke regeling afgesloten tussen de vijf eilandgemeenten. Binnen deze samenwerking zijn Brede Welvaart, Openbare Orde, (kust)veiligheid en water als speerpunten geformuleerd.

In 2023 is er een Regiodeal toegekend van waaruit het programma Waddeneilanden wordt gefinancierd. Dit programma bestaat uit vijf programmalijnen. Goed Wonen en leven, Toekomstbestendig ondernemen en ontwikkelen, Optimaal bereikbaar en verbonden, Duurzame energie en Circulair ondernemen.

In de Directieraad worden maandelijks samenwerkingsafspraken besproken. Dit betreft onder andere het programma Waddeneilanden, ICT en zaakgericht werken, Inkoop & Aanbesteding, Juridische expertise, Personeel en Organisatie, Burgerzaken en Financiën.

Gemeente Ameland

Naast de uitvoering van HR-adviestaken en salarisadministratie voert de gemeente Ameland ook andere taken voor ons uit. Het gaat hierbij om onderwijs, leerlingenvervoer en het secretariaat van de bezwarencommissie.

Gemeente Leeuwarden

Vanuit de samenwerkende Friese Waddeneilanden is met gemeente Leeuwarden een samenwerkingsovereenkomst aangegaan. Deze overeenkomst gaat over de levering van ICT-infrastructuur, gegevensbeheer en kantoorautomatisering. Daarnaast is de gemeente Leeuwarden de Friese centrumgemeente voor jeugdzorg. Wij zijn hierbij aangesloten voor onze uitvoering van de gespecialiseerde jeugdzorg. De uitvoering is door de 18 Friese gemeenten neergelegd bij SDF. (Sociaal Domein Fryslân)

Gemeente Noardeast-Fryslân

De gemeente Schiermonnikoog heeft een DVO met NEF. Deze DVO heeft betrekking op de eerder genoemde bedrijfsvoeringsprocessen, het sociaal domein en de werkzaamheden van de streekarchivaris.

Onze dienstverlening

Wij streven naar persoonlijke, begrijpelijke en toegankelijke dienstverlening voor iedereen:

- **Onze inwoners staan centraal:** we luisteren goed, denken mee en zorgen dat iedere inwoner – ongeacht achtergrond – zich gehoord en geholpen voelt.
- **Onze dienstverlening is herkenbaar, duidelijk en eenvoudig:** duidelijke taal, visuele ondersteuning en logische processtappen zorgen ervoor dat iedereen hun zaken met de gemeente kunnen regelen.
- **Onze dienstverlening is vooral digitaal en toegankelijk:** een moderne website en veilige digitale kanalen maken het makkelijk om online zaken te regelen, waar nodig bieden we extra ondersteuning.

Een tijdelijke dienstverleningsregisseur is gestart met het implementeren van onze dienstverleningsvisie. De openingstijden en bereikbaarheid van ons gemeentehuis zijn inmiddels verruimd. Ook is het makkelijker geworden om op afspraak langs te komen. Daarnaast is het team van Maatschappij, Zorg en Welzijn zichtbaar in onze dienstverlening. Zo zijn er diverse diensten toegevoegd voor jonge en oudere inwoners. Denk aan de dagbesteding, mantelzorgbegeleiding, sportieve activiteiten, valpreventie enzovoort.

Communicatie en Participatie

De communicatie met inwoners, bedrijven en gasten is proactief. Dat betekent concreet dat wij regelmatig communiceren via nieuwsbrieven, zowel digitaal als huis-aan-huis. We hebben een communicatievisie opgesteld en werken aan het verbeteren van de toegankelijkheid van onze website. Daarnaast zijn we gestart met het opstellen van participatiebeleid en – verordening. Ook hebben we regie gevoerd over diverse informatie-avonden, bijeenkomsten in het kader van Buitenkans en bezoeken van bestuurders van andere gemeenten, de provincie, het Rijk en waterschappen. Daarnaast was er regelmatig perscontact.

Digitalisering, Privacy en Informatiebeveiliging

Uit de audit van de Functionaris Gegevensbescherming blijkt dat wij in 2025 diverse maatregelen hebben genomen om de bescherming van privacygevoelige informatie te versterken. Deze lijn hebben we in 2026 doorgezet. De informatiemanager heeft een plan van aanpak opgesteld en deze is in uitvoering. Het plan van aanpak richt zich op: de verdere digitalisering van diverse processen, het uitvoeren van aanvullende maatregelen ter verbetering van de bescherming van privacygevoelige informatie, het op orde brengen van het informatiebeheer, het opstellen van AI-beleid, enzovoort.

Gemeente Schiermonnikoog maakt gebruik van de SSC-werkplek via gemeente Leeuwarden. Dit houdt in dat de normen uit de BIO2.0, die betrekking hebben op de SSC-werkplek, worden verantwoord door gemeente Leeuwarden. Sinds een tweetal jaar verstrekt gemeente Leeuwarden hiervoor een TPM-verklaring (tegenwoordig RSO-verklaring). In deze verklaring worden de de normen door een onafhankelijke externe auditor (PSA) beoordeeld op Opzet, Bestaan en Werking. De CISO informeert het bestuur van gemeente Schiermonnikoog over de voortgang en eventuele aandachtspunten.

Daarnaast bevat het BIO2.0 normenkader ook normen waardoor gemeente Schiermonnikoog zelf verantwoordelijk is. Hiervoor wordt momenteel een GAP-analyse uitgevoerd volgens het IBD-format, gebaseerd op BIO2.0. De uitkomsten hiervan vormen een nulmeting en dienen als basis voor de toekomstige gesprekken tussen de CISO en het bestuur van gemeente Schiermonnikoog. Dit proces sluit aan op de PDCA-cyclus. In een latere fase zal een GRC-tool (Governance-Risk-Compliance) worden ingezet om de PDCA-cyclus verder te versterken. Tot die tijd wordt de voortgang bijgehouden in een Excel document.

Organisatieontwikkeling

De organisatie verbetert zich voortdurend. Dat doen we langs vier speerpunten: dienstverlening op peil, ambtelijk-bestuurlijke samenwerking, de interne organisatie op orde en geïnspireerde medewerkers. De benodigde verbeteringen hebben we vastgelegd in een ontwikkelagenda. Deze agenda wordt door het managementteam uitgevoerd en gemonitord. Wensen en ideeën van inwoners, raad, college en medewerkers worden meegenomen in de uitvoering van de speer- en verbeterpunten. Ook inzichten vanuit interne – en externe audits en externe ontwikkelingen zoals maatschappelijke, wetswijzigingen, decentralisering van taken, enzovoort worden doorvertaald naar de vier speerpunten. Door te werken met een dynamische ontwikkelagenda kunnen we goed plannen. Niet alles kan tegelijk. Zo blijft het werk behapbaar, kunnen we prioriteren en blijven we continu verbeteren.

De maatregelen die nodig zijn op het gebied van bedrijfsvoering en interne beheersing zijn ondergebracht bij het speerpunt Interne organisatie op orde uit de Ontwikkelagenda. Het betreft de volgende maatregelen. Deze zullen de komende vier jaar worden opgepakt.

Personeelszaken

1. Verder digitaliseren van de personeelsadministratie
2. Flyer onkostenvergoeding voor medewerkers
3. Toelichting over salarisstroken organiseren
4. Herwaardering van een aantal functies
5. Modernisering attentieregeling
6. Onboardingprogramma voor inhuur en medewerkers in loondienst
7. Trainingspakket voor medewerkers, zo werkt de gemeente, timemanagement, digitale veiligheid, AVG, Sociale veiligheid
8. Jaarlijks opleidingsplan
9. BHV en ARBO op orde

Interne beheersing

- Contractenbeheer op orde
- Monitoring ambtelijke capaciteit
- Aanpassen budgethoudersregeling
- Opstellen beleid voor verbeterde prestatieverklaringen
- Beleid M & O opstellen
- Concernbreed overzicht van SISA-regelingen
- Vastleggen/bijhouden wet/regelgeving en beleid t.b.v. normenkader
- Organiseren training budgetbeheer
- Analyse van DVO's

Organisatie

- Training helder schrijven
- Tijdige planning vanuit bestuurssecretariaat t.b.v. college en raad
- Training eenduidig agendabeheer
- Handboek ambtelijk-bestuurlijke samenwerking
- Marsroute naar nieuw bestuur
- Communicatievisie
- Participatiebeleid- en participatieverordening
- Mandaatbesluit
- Langetermijnagenda voor de raad
- Ambtelijk jaarverslag

Financiële beheersing

- Actualiseren Treasurystatuut
- Jaarplanning P&C cyclus
- Leges kostendekkend

Informatiebeheer – en beveiliging

- Organsiatie AVG-proof
- Plan van aanpak Informatiemanagement uitvoeren
- Optimaliseren Intranet
- ARDA wordt door iedere medewerker gevolgd
- Nieuw werkplekbeheer
- AI-beleid
- Proces WOO geoptimaliseerd

In 2027 ligt de focus op

1. Financiële beheersing
2. Informatiebeheer – en beveiliging
3. Procesoptimalisatie en digitalisering t.b.v. WOO, dienstverlening, VTH en Omgevingswet
4. Mandaatbesluit
5. Communicatievisie, participatiebeleid en – verordening
6. Opstellen ambtelijk jaarverslag

Bedrijfsvoeringskosten

Hieronder wordt inzicht gegeven in de volgende bedrijfsvoeringsonderdelen:

- a. Omvang, opbouw en ontwikkeling van het personeelsbestand en de loonkosten;
- b. Kosten van inhuur derden;
- c. Huisvestingskosten;
- d. Automatiseringskosten;
- e. Kosten voor de raad, de griffie, de rekenkamer en de accountant.

a. Omvang, opbouw en ontwikkeling van het personeelsbestand en de loonkosten

Onderstaande tabel geeft de personeelslasten weer alsmede de ontwikkeling van de formatie

Afdeling	Kosten 2027 in €	Formatie 2026	Formatie 2027
5.500.10.0 Kostenplaats publiekszaken	700.215	8,15	8,54
5.600.10.1 Kostenplaats personeel beleidsteam	1.827.673	18,32	19,47
5.600.10.4 Kostenplaats personeel buitendienst	558.609	6,60	7,5
6.001.106 Gemeenteraad	172.800		
6.001.15.0 Burgemeester en wethouders	394.476	2,60	2,60
6.003.10.8 Burgerlijke stand	5.500	0	0
6.00.6.106 Raadsgriffier	134.800	0,78	1,22
9.000.220 SPUK Tijdelijke regeling capaciteit dec. overheden voor klimaat- en energiebeleid	22.562	0,30	0,30
9.000.101 PAW aardgasvrij eiland	30.165	0	0,40
9.000.102 PAW aardgasvrij Nieuw Dokkum	40.427	0	0,30
Totaal	3.887.227	36,75	40,33

b. Kosten van inhuur derden:

Soort inhuur	2026 €	2027 €
5.500.10.0 Kostenplaats publiekszaken	3.893	4.632
5.600.10.2 Kostenplaats beleidsteam	0	93.700
6.140.101 Openbare orde	29.000	29.000
6.140.151 Strandbewaking	21.466	21.466
6.420.500 Exploitatie samenwerkingsschool Yn de mande	21.080	40.000
6.822.159 Ongevingswet-vergunningen	0	40.000
6.922.152 Stelposten Flexibele schil	100.000	6.300
6.940.102 Heffingen belastingen	163.200	0
Totale inhuurkosten	338.639	235.098

Inhuur derden wordt gedefinieerd als:

het uitvoeren van werkzaamheden in opdracht van een bij de organisatie in dienst zijnde opdrachtgever, door een private organisatie met winstoogmerk, door middel van het tegen betaling inzetten van personele capaciteit en deskundigheid, zonder dat daar een arbeidsovereenkomst of aanstelling tussen de organisatie en de daarbij ingezette personen aan ten grondslag ligt.

c. Huisvestingskosten:

Product	2026	2027
5.200.15.3 Werkplaats	76.667	150.295
6.000.20.0 Overhead gemeentehuis	191.053	165.499
Totale huisvestingskosten	267.720	315.794

d. Automatiseringskosten:

Product	2026	2027
6.000.10.0 Overhead ICT	473.260	607.040
Totale automatiseringskosten	473.260	607.040

e. Kosten raad, de griffie, de rekenkamer en de accountant

Product	2026	2027
6.001.10.6 Gemeenteraad	211.878	217.948
6.006.10.6 Raadsgriffier	83.752	139.445
6.006.15.6 Raadsondersteuning (rekenkamer/commissies/accountant)	41.205	53.900
Totale kosten raad, griffie, rekenkamer en accountant	336.835	411.293

Collegeverklaring financiële rechtmatigheid

De invoering van de collegeverklaring voor de financiële rechtmatigheid vindt plaats vanaf het jaar 2023. Het college van BenW heeft over 2023 voor het eerst zelf een verklaring voor de financiële rechtmatigheid afgegeven. De accountant geeft een verklaring af voor de getrouwheid en onderzoekt daarbij ook de getrouwheid van de collegeverklaring. De collegeverklaring heeft niet alleen betrekking op de financieel rechtmatige toepassing van de regels uit de verordeningen maar ook op de begrotingsrechtmatigheid en mogelijk misbruik door derden van gemeentelijke voorzieningen.

Fraude, Misbruik en oneigenlijk gebruik

In de kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV is het volgende opgenomen ten aanzien van het onderwerp fraude. "De accountant heeft een verantwoordelijkheid met betrekking tot fraude in het kader van de controle van de jaarrekening. Dit type fraudes omvat opzettelijke handelingen door één of meerdere personen binnen de gemeente, waarbij gebruik wordt gemaakt van misleiding teneinde een onrechtmatig of onwettig voordeel te behalen. Een voorbeeld is het betalen van valse facturen waarbij één of meerdere personen binnen de gemeente betrokken zijn. Dit type fraudes is een onderdeel van de getrouwheidsverklaring van de accountant en wordt daarom niet opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording. Als de gemeente deze fraude op een juiste manier heeft verwerkt in de jaarrekening, dan kan deze toegelicht worden in de paragraaf bedrijfsvoering, maar er is geen verplichting".

Naast fraude kan er sprake zijn van misbruik en oneigenlijk gebruik. In het dagelijks taalgebruik is het gebruikelijk misbruik en oneigenlijk gebruik ook als fraude te bestempelen, denk hierbij aan een term als 'bijstandsfraude' of aan 'fraude' met vergunningen. Dit type fraudes valt nadrukkelijk onder het misbruik en oneigenlijk gebruik criterium. Het gaat hier om derden die misbruik maken van (gemeentelijke) regelingen.

Grondbeleid

Grondbeleid is een instrument om de ruimtelijke doelstellingen van de gemeente Schiermonnikoog te realiseren. De gemeente ontwikkelt onder andere plannen voor woningbouw, bedrijventerreinen, biodiversiteit en de energietransitie. Het belangrijkste doel van het grondbeleid is ervoor te zorgen dat gronden tijdig en in voldoende mate beschikbaar zijn om haar doelstellingen en plannen te kunnen uitvoeren.

In het verleden heeft de gemeente deze taak altijd zelf uitgevoerd. Dat lag ook voor de hand, aangezien zij zelf een gemeentelijk woningbedrijf exploiteerde. De werkzaamheden beperkten zich doorgaans tot de uitgifte van gronden voor woningbouw en bedrijventerreinen, en dat zal ook in de toekomst zo blijven. Rondom het dorp zijn in het verleden gronden aangekocht die als potentiële woningbouwlocaties dienen. Voor het overige voert de gemeente een actief grondbeleid.

In specifieke gevallen kan het voorkomen dat particulieren de medewerking van de gemeente vragen om infrastructuur aan te passen als gevolg van hun projecten. In die gevallen zal tussen de initiatiefnemer en de gemeente worden vastgelegd onder welke voorwaarden de kosten worden verhaald.

Grondexploitaties

Per 1-1-2026 zijn de (woningbouw)locatie Oost en bedrijventerrein Melle Grietjespad in exploitatie. Voor woningbouwlocatie Oost is in 2025 de grondexploitatie herzien en opnieuw vastgesteld door de gemeenteraad. Hierdoor kunnen de laatste 14 woningen worden gerealiseerd om het plan en de overgang naar het landelijke gebied goed af te ronden. Naar verwachting worden de 14 woningen in Q4 van 2026 de markt op gebracht middels een tender, waardoor in 2027 gestart kan worden met de bouwwerkzaamheden. Verder worden de gronden voor bedrijventerrein Melle Grietjespad gereed gemaakt om uit te geven. Het totaaloverzicht van beide complexen wordt in onderstaande tabel weergegeven:

Grondexploitatie	Gerealiseerd per 31-12-2025 Bedragen in €	Nog te realiseren per 1-1-2026 Kosten	Opbrengsten	Saldo	Eindwaarde	Einddatum
Woningbouwlocatie Oost	-516.000	-548.000	1.110.000	46.000	1.758	31-12-2029
Bedrijventerrein Melle Grietjespad	-72.000	-74.000	150.000	4.000	2.643	31-12-2026

Naar verwachting behalen beide grondexploitaties een neutraal resultaat, waardoor geen verliesvoorzieningen genomen hoeft te worden. Indien de planning van beide plannen opschuift, kan door inflatieontwikkelingen het eindresultaat iets wijzigen.

Vorbereidingskredieten

Naast lopende grondexploitaties werkt de gemeente hard aan nieuwe woningbouwplannen op verschillende locaties op het eiland. Het voornaamste doel hierbij is sociale en betaalbare woningbouw realiseren voor de eilandbewoners.

Dit betreft onder andere locatie Oude Centrale, waar Woon Friesland in samenwerking met de gemeente werkt aan de realisatie van circa 20 sociale huur appartementen. Verder heeft de gemeente de voormalige Busremise in eigendom verworven en hier wordt eveneens een woningbouwprogramma beoogd voor grondgebonden sociale huurwoningen. Daarnaast worden zowel voor de Boelensschool als Noorderstreek 26 locatie verschillende woningbouwprogramma's doorgenomen om bij beide locaties tot een optimaal programma te komen die zowel stedenbouwkundig, financieel en bij de visie aansluit van Schiermonnikoog.

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

In deze paragraaf zijn een inventarisatie van de weerstandscapaciteit, een inventarisatie van de risico's, het beleid hierop en financiële kengetallen opgenomen. Tevens is een beoordeling van de verhouding tussen de kengetallen en de financiële positie opgenomen. Inzicht in de risico's en de aanwezige weerstandscapaciteit is noodzakelijk om het weerstandsvermogen te beoordelen. Het doel is om zichtbaar te hebben dat we in staat zijn om optredende risico's op te vangen zonder dat de publieke taken en voorzieningen in de knel komen.

Het afdekken van de risico's gebeurt deels via afgesloten verzekeringen en deels via het treffen van voorzieningen. De resterende risico's inventariseren we in deze paragraaf. Per risico benoemen we de kans van optreden, de impact en duur. Hiermee ontstaat een gefundeerd beeld op de benodigde weerstandscapaciteit.

De weerstandscapaciteit is het geheel van middelen waaruit tegenvallers bekostigd worden, zonder dat de begroting en het beleid (direct) aangepast moeten worden.

Het weerstandsvermogen drukt de relatie uit tussen de aanwezige weerstandscapaciteit en de risico's.

Een exact sluitende begroting - waarbij het weerstandsvermogen nihil is - leidt tot een situatie waarbij iedere financiële tegenvaller een probleem vormt. Om die reden is het wenselijk dat een gemeente beschikt over een adequaat weerstandsvermogen, waarbij een gezonde verhouding is tussen risico's en weerstandscapaciteit.

Het is een optelsom van alle elementen uit de gemeentefinanciën die daadwerkelijk kunnen worden ingezet om niet-begrote kosten te kunnen dekken.

De beschikbare weerstandscapaciteit kan volgens het BBV bestaan uit:

- de reserves (voor zover vrij besteedbaar);
- de stille reserves (voor zover binnen één jaar verkoopbaar en voor zover verkoop de continuïteit van de uitvoering niet aantast);
- de onbenutte belastingcapaciteit (tenzij wettelijk beperkingen zijn opgelegd of in het collegeprogramma anders is afgesproken);
- nog niet ingevulde begrotingsruimte / nieuwe beleidsgelden;
- de post onvoorzien.

Het uitgangspunt voor het weerstandsvermogen is dat de incidentele weerstandscapaciteit voldoende moet zijn om de incidentele financiële risico's te bekostigen en dat de structurele weerstandscapaciteit op een zodanig niveau moet zijn dat daarmee structurele financiële tegenvallers kunnen worden gedekt.

Bij het bepalen van de beschikbare weerstandscapaciteit rekent de gemeente Schiermonnikoog alleen met de vrij besteedbare reserves. Redenen zijn dat de overige mogelijke onderdelen niet goed objectief zijn te meten of niet worden onderscheiden. Stille reserves worden per definitie niet gemeten. Wat de onbenutte belastingcapaciteit is hangt mede af van wat politiek haalbaar is. En de begroting bevat geen posten voor niet ingevulde begrotingsruimte of nieuwe beleidsgelden.

De structurele weerstandscapaciteit bedraagt € 1.000. Dit bedrag betreft de post onvoorzien. De beschikbare incidentele weerstandscapaciteit bedraagt € 470.302. Dit is het gecorrigeerde bedrag van de algemene reserve waar geen verplichtingen op rusten + overige vrij besteedbare reserves. Zie ook het onderdeel "Weerstandsvermogen" verderop in deze paragraaf.

Uitgangspunt voor het weerstandsvermogen is dat:

- de incidentele weerstandscapaciteit voldoende moet zijn om de incidentele financiële risico's te bekostigen en
- de structurele weerstandscapaciteit op een zodanig niveau moet zijn dat daarmee structurele financiële tegenvallers worden gedekt.

Beleidsuitgangspunten weerstandscapaciteit en risico's

De begroting en de Algemene reserve

De Programmabegroting is het kader voor onze jaarlijkse activiteiten. In deze begroting bepaalt de raad het budget voor de uitvoering van de programma's. Als een risico zich voordoet, dan vangen we de effecten eerst in de lopende begroting op, alvorens een beroep te doen op de Algemene reserve. Is er sprake van structurele effecten, dan stellen we in de volgende Notitie Financieel Kader maatregelen voor om deze effecten op te vangen.

Verzekeringen

Er zijn diverse verzekeringen afgesloten voor risico's door claims van derden en schadegevallen. We werken schadepreventief, onder andere door voldoende onderhoud te plegen, het correct naleven van bestaande procedures en het goed gemotiveerd afhandelen van bezwaarschriften. Risico's van achterstallig onderhoud zijn ondervangen

door het opstellen van beheerplannen. Er zijn beheerplannen met daarbij horende budgetten voor wegen, groen, openbare verlichting, riolering en gebouwen. Alleen voor de veerdam ontbreekt nog een onderhoudsplan.

Voorzieningen

Er zijn voorzieningen getroffen voor risico's en verplichtingen waarvan bekend is dat die zich voordoen en die we kunnen kwantificeren. Er zijn voorzieningen getroffen voor verplichtingen pensioen, onderhoud van gebouwen, riolering, onderhoud wegen, onderhoud jachthaven en dubieuze debiteuren.

Risico-inventarisatie

Voor de bepaling van het benodigde weerstandsvermogen is de risico-inventarisatie geactualiseerd. De risico-inventarisatie heeft een aantal geïdentificeerde risico's opgeleverd, die voldoen aan de volgende criteria:

- risico's met grote financiële gevolgen,
- waarvoor de kans redelijk groot is dat deze zich ook daadwerkelijk manifesteren en
- waarvan de oorzaken niet door de gemeente kunnen worden beïnvloed of waarvoor de gemeente nog niet in staat is geweest om passende beheersingsmaatregelen te treffen om de kans of het gevolg van het risico terug te dringen.

Risico's die al zijn afgedekt door verzekeringen en voorzieningen blijven buiten beschouwing.

Uit de risico-inventarisatie zijn de hierna volgende risico's in kaart gebracht.

Daarbij is per risico aangegeven wat de maximale impact is als het risico zich voordoet en de daarbij behorende kans. De bandbreedte geeft het bedrag aan dat we per jaar aan risico lopen. De factor het aantal jaren dat dit risico zich voordoet.

In de Voorjaarsnota 2026 is een korting toegepast op het Gemeentefonds vanwege het afschaffen van de huishoudelijke hulp in de Wmo. Het is nog onduidelijk hoe deze bezuiniging wordt ingevuld, wat maakt dat wij de korting vanaf 2029 via een stelpost tenietdoen. Deze stelpost is onder voorbehoud van goedkeuring door de toezichthouder.

	Onderwerpen (bedragen in €)	Bandbreedte	Factor	Impact	Kans	Kans x Impact
1	Sociaal Domein > jeugdzorg	100.000	4	400.000	10%	40.000
2	Langdurige ziekte	65.000	2	130.000	50%	65.000
3	ICT de Wadden	120.000	1	120.000	25%	30.000
4	Project Buitenkans	5.700.000	1	5.700.000	5%	285.000
5	Meerjaren onderhoudsplannen					p.m.
6	Herverdeling gemeentefonds					p.m.
7	Cyberonveiligheid					p.m.
8	Overig (waaronder leningen, garantstelling)				10%	49.209
Totaal risico						469.209

1. Sociaal Domein jeugdzorg

We hebben een risico hiervoor opgenomen vanwege drie redenen:

- De onzekerheid in de ontwikkelingen in het sociaal domein.
- Wanneer een gezin op het eiland komt wonen, dat specifieke zorg nodig heeft, is het huidige budget jeugdzorg niet voldoende.
- Dure woonaanpassingen zijn niet te voorzien.

De ontwikkelingen en de vraag naar zorg met bijbehorende consequenties worden periodiek gemonitord.

Overschrijdingen en onderschrijdingen worden verrekend met de reserve Sociaal Domein.

2. Vervanging bij ziekte of langdurige afwezigheid

In geval van ziekte van gemeentepersoneel geldt een doorbetalingsverplichting van het salaris.

De kosten van vervanging als gevolg van ziekte komen voor rekening van de gemeente boven de reguliere loonkosten. Uiteraard wordt in geval van ziekte een adequate begeleiding geboden en de wetgeving conform de Wet verbetering Poortwachter uitgevoerd.

Langdurige ziekte leidt in de meeste gevallen tot externe inhuur. Als die inhuur bijvoorbeeld een jaar nodig is, dan kunnen de kosten tot gemiddeld € 65.000 per ziektegeval oplopen. Dit risico wordt geschat op 20% gedurende 2 jaar. Dat betekent dat er een kans van 20% is, dat er zich een ziektegeval voor doet van 2 jaar lang.

3. ICT de Wadden

De ICT kosten nemen elk jaar toe. Door maatschappelijke ontwikkelingen nemen bijvoorbeeld de kosten van ICT beveiliging toe. We hebben geen keuze om de gevraagde extra bijdrage niet te betalen, anders lopen we namelijk het risico op veel hogere herstellkosten. We hebben meer inzicht in de ontwikkeling van deze kosten gekregen, hierdoor is de kans verkleind ten opzichte van de vorige begroting.

4. Project gebiedsinvesteringen leefkwaliteit Schiermonnikoog (Buitenkans)

In 2025 is subsidie door het rijk verstrekt voor het Project Buitenkans van € 10 miljoen. De realisatie van dit project is afhankelijk van voldoende menskracht en kennis. De meeste Buitenkansprojecten zijn gestart. Zo komen de eventuele externe risico's steeds beter in beeld. Daarom nemen we voor dit project als risico een gedeelte van onvoorziene kosten op van 5% van de projectbegroting.

5. Meerjaren onderhoudsplannen

In de begroting 2027 en verder zijn de cijfers uit de volgende door de raad vastgestelde onderhoudsplannen verwerkt.

Plan	Looptijd
MOP gemeentelijke gebouwen	2025-2035
MOP jachthaven	2026-2035
MOP riolering	2026-2035
MOP openbare verlichting	2026-2035
MOP wegen	2023-2032
MOP veerdam	2017 - 2026
Groenbeheersplan	2008

Provincie Fryslân houdt toezicht op de ouderdom van de onderhoudsplannen. Een onderhoudsplan mag maximaal 5 jaar oud zijn. We werken daarom aan de vernieuwing van de onderhoudsplannen.

De verwachting is dat de financiële uitwerking van oude plannen een minimaal effect zal hebben op de begroting 2027 en verder. Maar aangezien dit niet zeker is, hebben we dit als risico met een pm post opgenomen.

6. Herverdeling gemeentefonds

De Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) heeft de fondsbeheerders geadviseerd om de Opbrengst van eigen middelen (Oem) nader te onderzoeken. Zij zien op een aantal punten mogelijkheden voor verbetering in de verdeling. Zij constateren namelijk een voortdurende forse stijging van de toeristenbelasting bij de Waddeneilanden.

De Waddeneilanden worden via het gemeentefonds gecompenseerd voor extra kosten door dure fysieke bereikbaarheid. De ROB vindt die hogere algemene uitkering voor de Waddengemeenten niet meer nodig gezien de opbrengsten uit toeristenbelasting de afgelopen jaren sterk zijn gestegen. De ROB adviseert afschaffing van deze compensatie, maar niet per 2027.

Er kan nog niet uitgewerkt worden wat de financiële effecten hiervan zullen zijn, daarom is een p.m. post opgenomen.

7. Cyberonveiligheid

Dit betreft het risico op digitale verstoringen zoals cyberaanvallen, datalekken, ransomware en uitval van ICT-systemen. Hoewel preventieve maatregelen het risico beperken, kan een cyberincident niet volledig worden uitgesloten. Mogelijke financiële gevolgen worden deels opgevangen binnen de reguliere exploitatie en bestaande voorzieningen en voor het resterende deel afgedekt door de algemene weerstandscapaciteit. Het betreft een niet-financieel risico met potentiële financiële impact, daarom is een p.m. post opgenomen.

8. Overig (waaronder leningen, garantstelling)

Naast de hiervoor genoemde risico's zijn er nog minder concrete risico's te benoemen. We noemen hieronder alleen de garanties en leningen, maar ook bijv. schades vallen hieronder.

Verstrekte leningen en garanties

	Verstrekte leningen	Jaar verstrekt	Stand 31-12-2026 (€)	Verstrekt (€)	Aflossing (€)	Stand 31-12-2027 (€)
1	Dorpshuis Ons Centrum	2018	20.215	-	5.015	15.199
2	Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederland (SVN)	2018	400.151	-	10.500	389.651
3	Energiecoöperatie De Sintrale	2020	18.645	-	2.573	16.072
4	Energiecoöperatie De Sintrale	2021	19.874	-	2.089	17.784
5	VVV	2024	12.377	-	3.996	8.381
	Totaal verstrekte leningen		471.261	-	24.174	447.088
	Garanties					
1	Verstrekte garantie Yn'e Mande					45.000
	Totaal verstrekte leningen en garanties					492.088
Risico 10%						49.209

Verstrekte leningen en garanties:

De gemeenteraad heeft op 15 mei 2018 besloten garant te staan voor het financiële effect van een leerlingendaling tot een bedrag van € 45.000.

Er zijn geen actuele signalen van de stichtingen/verenigingen, dat zij niet aan hun aflossingsverplichtingen zouden kunnen voldoen, of dat de gemeente zal worden aangesproken op haar garantstellingen. Voor de post overige, waar de leningen en garantstellingen ook onder vallen, wordt het risicobedrag vooralsnog ingeschat op 10% van het restantbedrag van de leningen en garanties per 31-12-2027, t.w. € 49.209.

Weerstandsvermogen

De incidentele weerstandscapaciteit bestaat uit de volgende reserves:

Soort Reserve	Bedrag in €
Algemene Reserve	-521.208
Reserve Eneco	792.455
Reserve sociaal domein	139.655
Reserve Toerisme	59.400
Totaal incidentele weerstandscapaciteit	470.302

De incidentele weerstandscapaciteit komt eind 2027 uit op € 470.302. Het voldoet hiermee aan ons financieel risico van € 469.209, zoals berekend in de risicoparagraaf.

De bestemmingsreserves waaronder verplichtingen liggen (reserves lichtmasten, reserve resultaat riolering, baggeren jachthaven, duurzame energie, dekking afschrijving, wet open overheid en reserve projecten) mogen we niet mee nemen bij de bestemmingsreserves die vrij besteedbaar zijn.

Hoe beoordelen we ons weerstandsvermogen?

Het weerstandsvermogen geeft weer in hoeverre de beschikbare weerstandscapaciteit voldoende is om de geïnventariseerde risico's (= benodigde weerstandscapaciteit) te kunnen afdekken, oftewel de mate waarin de gemeente Schiermonnikoog in staat is om de nadelige gevolgen van risico's op te vangen.

$$\text{Weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}}$$

Er bestaan geen wettelijke normen voor de hoogte van het benodigde weerstandsvermogen. Gemeente Schiermonnikoog hanteert onderstaande waarderingstabel.

Ratiowaarde	Waardering
> 2,0	Uitstekend
1,4 - 2,0	Ruim voldoende
1,0 - 1,4	Voldoende
0,8 - 1,0	Matig
< 0,8	Onvoldoende

Uitgaande van deze waarderingstabel betekent dit voor de gemeente Schiermonnikoog bij de stand van een incidentele weerstandscapaciteit van € 470.302 een ratiowaarde van 1,0. Hiermee is het weerstandsvermogen "voldoende".

Financiële kengetallen

Kengetallen zijn getallen die de verhouding uitdrukken tussen bepaalde onderdelen van de begroting of de balans en kunnen helpen bij de beoordeling van de financiële positie van gemeenten. Deze kengetallen maken inzichtelijk over hoeveel (financiële) ruimte de gemeente beschikt om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken of opvangen. Ze geven zodoende inzicht in de financiële weerbaar- en wendbaarheid van de gemeente.

De kengetallen zijn gebaseerd op de primaire begroting. Het gaat om de volgende kengetallen:

- Netto schuldquote;
- Solvabiliteitsratio;
- Grondexploitatie;
- Structurele exploitatieruimte;
- Belastingcapaciteit;

1A: Netto schuldquote

De netto schuldquote en Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle leningen brengen in beeld in hoeverre de netto schulden zich verhouden tot de totale baten (inkomsten) van de gemeente. Hoe hoger het percentage, hoe meer externe financiering de gemeente heeft aangetrokken om de activiteiten (investeringen) te financieren.. Hoe lager het getal, hoe beter.

	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Netto schuldquote	111%	123%	81%	97%	137%	134%

De netto schuldquote daalt in het jaar 2027. Dit betekent een verbetering van de netto schuld quote.

In de begroting is een bijdrage vanuit de Regiodeal nog niet verwerkt, omdat nog onduidelijk is hoe hoog deze bijdrage zal zijn.. Een bijdrage verlaagt het benodigde investeringskrediet en de benodigde leningen. Hierdoor kan de netto schuld quote dalen.

1B: Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle leningen

Om inzicht te krijgen in hoeverre sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven. Op die manier wordt duidelijk in beeld gebracht wat het aandeel van de verstrekte leningen is, en wat dit betekent voor de schuldenlast. De wijze waarop de netto schuldenquote gecorrigeerd voor de doorgeleende gelden wordt berekend is gelijk aan de netto schuldquote, met dien verstande dat bij de financiële activa ook alle verstrekte leningen worden opgenomen.

Hoe lager het getal, hoe beter.

	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Netto schuldquote gecorrigeerd voor leningen	114%	121%	79%	95%	134%	132%

2: De solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio (= Eigen Vermogen / Totaal Vermogen) geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe weerbaarder de gemeente is. Harde normen voor de waarde die de solvabiliteit zou moeten hebben, zijn er niet. Zeker niet voor gemeenten. Veel van de activa van de gemeente zijn immers niet verhandelbaar.

	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Solvabiliteit	14%	19%	8%	8%	8%	9%

3: Kengetal grondexploitatie

De afgelopen jaren is gebleken dat grondexploitatie een forse impact kan hebben op de financiële positie van de gemeente. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop. De accountant moet ieder jaar beoordelen of de gronden tegen actuele waarde op de balans zijn opgenomen.

	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Grondexploitatie	5,1%	5%	1,4%	-0,9%	-1,1%	0%

4. Structurele begrotingsruimte

Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt thans het onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. Bij incidentele lasten en baten gaat het om eenmalige zaken die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen. Een begroting waarvan de structurele baten hoger zijn dan structurele lasten is meer flexibel dan waarbij structurele baten en lasten in evenwicht zijn.

De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves gedeeld door de totale baten en uitgedrukt in een percentage. Hoe hoger het getal, hoe beter het is.

	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Structurele begrotingsruimte	0,9%	0,94%	0,61%	0,52%	2,02%	2,58%

5: Belastingcapaciteit: woonlasten meerpersoonshuishoudens

De ruimte die een gemeente heeft om haar belastingen te verhogen wordt vaak gerelateerd aan de woonlasten. Het Coelo publiceert deze lasten ieder jaar in de Atlas van de lokale lasten. Onder de woonlasten worden verstaan de OZB en de rioolheffing en reinigingsheffing voor een woning met gemiddelde WOZ-waarde in die gemeente. De belastingcapaciteit van gemeenten wordt daarom berekend door de totale lasten woonlasten meerpersoonshuishoudens in jaar t te vergelijken met het landelijke gemiddelde in jaar t-1 in en uit te drukken in een percentage. Hoe lager het getal hoe beter.

	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Woonlasten t.o.v. landelijke gemiddelde jaar t-1	104%	103%	107%	107%	107%	107%

Het betekent dat de gemiddelde woonlasten voor een meerpersoonshuishouden in gemeente Schiermonnikoog boven het landelijk gemiddelde liggen

Financiering

Inleiding

Op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) worden in de begroting in afzonderlijke paragrafen beleidsrichtlijnen vastgelegd over relevante beheersmatige aspecten. In de beheersverordening naar artikel 212 van de Gemeentewet geeft de raad het kader aan.

Algemeen

In het Treasurystatuut gemeente Schiermonnikoog, staan de uitgangspunten en doelstellingen voor het treasurybeleid vermeld. De geplande uitvoering van het treasurybeleid is weergegeven in de paragraaf financiering.

Renteontwikkeling

Een belangrijke factor bij het uitvoeren van het treasurybeleid is het verwachte verloop van de rente. Na een periode van historisch lage rentes, is de rente sinds 2022 aanzienlijk gestegen. Bij stabiele inflatiecijfers, waarbij de inflatie rond het doel van 2% blijft, zal de Europese Centrale Bank (ECB) doorgaans een neutraal monetair beleid handhaven. Dit betekent dat de ECB geen drastische wijzigingen in de rentetarieven of andere beleidsinstrumenten zal doorvoeren.

Kasbeheer

Al het betalingsverkeer heeft de gemeente gecentraliseerd bij twee banken. De N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) en de Rabobank. Hoofdbankier is de BNG, de Rabobank wordt vooral aangehouden als service naar de klanten en vanuit regionaal economische motieven. Het saldo op deze rekening wordt periodiek afgeroomd ten gunste van de BNG-rekening.

De gemeente Schiermonnikoog kent vanaf een kredietlimiet van € 750.000, hiervoor wordt dan een bereidstellingsprovisie van 0,04% gerekend. De bijbehorende rente wordt op basis van 1 maands Euribor berekend. Bij een positief saldo zal geen rente worden betaald. Bij een negatief saldo zal wel rente worden uitbetaald, maar het met een afslag van 0,15%.

Bij overschrijding van de kredietlimiet wordt de intradaglimiet van € 750.000 gebruikt, waarna het aan de gemeente is, om de overschrijding van de kredietlimiet om te buigen naar een kasgeldlening of een langlopende lening. De financieringsovereenkomst is afgesloten voor één jaar en wordt telkens per 1 januari, stilzwijgend met één jaar verlengd. In de financieringsovereenkomst met de BNG is geen sprake meer van gehoudenheid. Dit houdt in, dat de gemeente Schiermonnikoog vrij is in haar keuze bij welke partij zij haar geld aantrekt.

Bij de Rabobank zijn geen kredietfaciliteiten.

Uiteraard staat het de gemeente Schiermonnikoog vrij, om tot de kasgeldlimiet (8,5% van het begrotingsbedrag) voor een bepaalde periode kort geld aan te trekken.

Schatkistbankieren

Het Schatkistbankieren voor decentrale overheden heeft een wettelijke basis in de wet FIDO en moet ervoor zorgen, dat er een lagere EMU-schuld van de collectieve sector ontstaat.

Omdat het Schatkistbankieren verplicht is gesteld, moeten decentrale overheden alle middelen die ze niet direct nodig hebben voor hun publieke taak in de schatkist onder brengen.

Wel is er sprake van een bepaalde drempel. De hoogte van deze drempel is afhankelijk van de financiële omvang van een decentrale overheid. De drempel is vastgesteld op 2% van het jaarlijks begrotingstotaal (begrotingstotaal = totale lasten van de primaire begroting, excl. reserves), met een minimum van € 1.000.000. Uitgaande van de begrotingsomvang van ruim € 20 miljoen aan lasten, dan zal de minimumgrens € 1.000.000 zijn (want 2% van € 20 miljoen is lager dan de minimumgrens van € 1.000.000).

De overtoollige middelen die de gemeente in de schatkist aanhoudt en op elk moment kan opnemen, worden vergoed met daggeldrente tegen het Euro Short-Term Rate-tarief (€STR).

Renterisicobeheer

De gemeente loopt renterisico op het moment dat nieuwe leningen moeten worden aangetrokken (herfinanciering) of als een renteherziening van toepassing is. Om dit renterisico te beheersen wordt er in de wet FIDO een renterisiconorm bepaald. Voor gemeenten bedraagt de renterisiconorm maximaal 20% van het begrotingsbedrag bij aanvang van het begrotingsjaar. Hieronder volgt de berekening van de renterisiconorm.

	Bedragen x € 1.000
Begrotingstotaal	20.145
Renterisico percentage	20%
Renterisicosom	4.029

In onderstaande tabel wordt het totaal aan renteherzieningen en aflossingen beoordeeld aan de hand van de renterisiconorm. De renteherziening is inclusief de te verwachten extra rentelast door de financiering van de verwachte investeringen.

	Bedragen x € 1.000
Renteherziening	945
Renterisiconorm	4.029
Ruimte onder renterisiconorm	3.084

Uit bovenstaande berekening blijkt dat de gemeente Schiermonnikoog binnen de grenzen van de renterisiconorm blijft.

De totale schuld van de gemeente per 1 januari 2028 bedraagt naar verwachting € 12 miljoen.

De kasgeldlimiet (het bedrag waarvoor op basis van kortgeld financiering mag worden aangetrokken) bedraagt 8,5% van het gemeentelijke budget bij aanvang van het begrotingsjaar 2027. De kasgeldlimiet over het jaar 2027 is, 8,5% van € 20.145.000 is afgerond € 1.712.000.

De actuele stand in rekening courant bedraagt € 4.667.000 positief per 28 september 2026.

Het totaal toe te rekenen rente aan de taakvelden bedraagt € 319.000. Aan de taakvelden wordt doorberekend een bedrag van € 316.000 waardoor op treasury een negatief renteresultaat van € 3.000 ontstaat.

In de volgende tabel wordt de renteverdeling schematisch weergegeven.

Renteschema	(bedragen x € 1.000) 2027	
Rentelasten	327	
Rentebaten	8	-/-
Correctie voor doorgeleende gelden	0	-/-
Aan taakvelden toe te rekenen rente	319	
Werkelijk aan taakvelden toegerekende rente (=rente-omslag)	316	-/-
Rente-resultaat op het taakveld treasury	3	

Hoe staat het met de leningpositie?

De totale schuld van de gemeente per 31 december 2027 bedraagt naar verwachting € 12 miljoen.

Naast het zo optimaal mogelijk gebruik maken van het kasgeldlimiet, zullen er bij overschrijding van dit kasgeldlimiet, langlopende leningen moeten worden aangetrokken.

Lening portefeuille	Bedragen x € 1.000
Schuld per 1-1-2027	12.846
Aflossingen in 2027	-945
Nieuwe leningen (verwacht)	0
Schuld per 1-1-2028	11.901

Wet HOF

In de wet HOF (Houdbare OverheidsFinanciën) worden de Europese normen verankerd voor de hoogte van de overheidsschuld en de jaarlijkse groei van de overheidsschuld. Die normen raken ook gemeenten, omdat de gemeenteschulden en financieringstekorten van gemeenten meetellen in de overheidsschuld van Nederland. Elke gemeente heeft een individuele EMU-referentiewaarde. Deze is afgeleid van het plafond voor het EMU-saldo van de gezamenlijke gemeenten. De VNG adviseert gemeenten om niet te sturen op deze EMU-referentiewaarde. Dat verhindert een uitruil van plussen en minnen tussen gemeenten ten opzichte van de individuele EMU-referentiewaarde en leidt mogelijk tot een onnodig uitstel van investeringen door gemeenten.

In plaats daarvan kunnen gemeenten beter sturen op de ontwikkeling van de hoogte van de schuld.

Als gemeente Schiermonnikoog hebben wij aandacht voor de schuldpositie van onze gemeente via de jaarstukken

en begroting en de daarin verplicht opgenomen paragraaf Financiering. Daarbij dient opgemerkt te worden dat de gemeente Schiermonnikoog geen specifiek schuldenbeleid heeft.

Wat is ons EMU-saldo?

Als gevolg van Europese regelgeving mogen EU-lidstaten een begrotingstekort (EMU-saldo) hebben van maximaal 3% van het bruto binnenlands product (BBP). Aan dit maximale tekort van 3% hebben, naast de Rijksoverheid, ook de decentrale overheden een aandeel.

Het jaarlijkse aandeel in het EMU-saldo van de decentrale overheden gesteld op -0,5% van het BBP. Het aandeel van de gemeenten is gesteld op -0,34% van het BBP. Het aandeel in het EMU-tekort betreft een inspanningsverplichting, er staat momenteel geen sanctie op een eventuele overschrijding van het toegestane EMU-tekort.

Het EMU-saldo van de gemeente Schiermonnikoog voor begroting 2027 komt uit op € 4.000 negatief, wat betekent dat in EMU-termen de uitgaven € 4.000 hoger zijn dan de inkomsten.

	Omschrijving	Begroting 2026 x € 1.000	Begroting 2027 x € 1.000	Begroting 2028 x € 1.000	Begroting 2030 x € 1.000
1	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves	-159	-7	203	276
2	Mutatie (im)materiële vaste activa	31	1.436	1.134	-365
3	Mutaties voorzieningen	47	-42	-56	-56
4	Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	-139	430	13	142
5	Boekwinst bij verkoop van deelnemingen en aandelen	0	0	0	0
Berekend EMU-saldo		-4	-1.055	-1.000	443

Verbonden partijen

Inleiding

De gemeente heeft een breed pakket aan beleidsdoelstellingen. Niet al deze doelstellingen kunnen en worden door de gemeente zelf uitgevoerd. Daarom participeert de gemeente in samenwerkingsverbanden (met bijv. andere gemeenten), of subsidieert de gemeente andere partijen om deze doelstellingen te realiseren.

Wanneer de gemeente samenwerkt met andere partijen en hierbij sprake is van een beleidsmatig en financieel belang, wordt gesproken over een verbonden partij.

In deze paragraaf wordt een overzicht gegeven van de verbonden partijen van de gemeente Schiermonnikoog. In de volgende paragraaf zal een risicoanalyse worden gegeven van de gemeentelijke belangen met de betrokken partij. Deze wordt gevolgd door een detailoverzicht van de verbonden partijen.

Risicoanalyse

De verbonden partijen waarmee de gemeente Schiermonnikoog een relatie onderhoudt, verschillen in mate van belang. Bij dit belang is onderscheid te maken in beleidsmatig en financieel belang. Door het in kaart brengen en categoriseren van de verbonden partijen is het beter mogelijk om prioriteiten te stellen op het gebied van monitoren van de verbonden partijen. Hierbij is gekozen voor de volgende vier categorieën:

- Hoog beleidsmatig belang, hoog financieel belang (bijdrage/inkomst > € 10.000)
- Hoog beleidsmatig belang, laag financieel belang (bijdrage/inkomst < € 10.000)
- Laag beleidsmatig belang, hoog financieel belang (bijdrage/inkomst > € 10.000)
- Laag beleidsmatig belang, laag financieel belang (bijdrage/inkomst < € 10.000).

In onderstaande matrix zijn de verschillende partijen weergegeven naar beleidsmatig en financieel belang.

Financieel belang	Hoog (bijdrage/inkomst > € 10.000)	Laag (bijdrage/inkomst < € 10.000)
<i>Beleidsmatig belang</i>		
<i>Hoog</i>	Veiligheidsregio Fryslân De Waddeneilanden Jobinder Kabeltelevisie NOF	Sociaal Domein Fryslân
<i>Laag</i>	NV Stedin Groep FUMO Afvalsturing Friesland Bank Nederlands Gemeenten Welstandszorg Hûs en Hiem	

Detailoverzicht

Onderstaand is de detailinformatie van de verbonden partijen weergegeven. Per verbonden partij is detailinformatie gegeven en zijn de belangen en relaties met de gemeente weergegeven.

Voor wat betreft het financieel belang is aangegeven wat de jaarlijkse bijdrage van de gemeente is, of hoe groot het aandelenkapitaal van de gemeente bij de betreffende partij is. Daarnaast is ook aangegeven of de gemeente rechtmatigheidsrisico loopt over de eventuele niet-rechtmatige handelingen van de verbonden partij. Hierbij wordt verwezen naar de notitie "Verbonden partijen en aanbesteding" van de commissie BBV.

Om de verschillen in belang tussen de verbonden partijen inzichtelijk te krijgen, is het ook belangrijk om inzicht te hebben in de mate van informatievoorziening tussen de verbonden partij en de Gemeente Dongeradeel. Per verbonden partij is aangegeven hoe vaak de gemeente geïnformeerd wordt door de betreffende partij.

Ten slotte is ook aangegeven of een financieel risico bestaat met betrekking tot de financiële bijdrage of het aandelenkapitaal en welke beheersmaatregelen hiertoe zijn genomen.

Vanwege het lage beleidsmatige en financiële belang van de laatste categorie is gekozen om bij deze partijen te volstaan met een beknopte toelichting waarin de doelstelling van de verbonden partij is weergegeven

Veiligheidsregio Fryslân

Hoog beleidsmatig belang - Hoog financieel belang

Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling met openbaar lichaam
<i>Belang</i>	Openbaar belang: De Publieke Gezondheids- en Veiligheidsregio Fryslân is een gemeenschappelijke regeling per 1-1-2014 van alle Friese gemeenten en verzorgt de wettelijke taken op het gebied van veiligheid en gezondheid voor de inwoners van de provincie Fryslân. Activiteiten betreffen o.a. collectieve preventie ziekten, brandweer zorg, geneeskundige hulpverlening en het beheer van een gemeenschappelijke meldkamer. Wijze van belang: > <i>Bestuurlijk belang:</i> Het algemeen bestuur van de regio bestaat overeenkomstig art. 11, lid 1 van de wet, uit de burgemeesters van de deelnemende gemeenten; Het dagelijks bestuur bestaat uit: a. de voorzitter van het algemeen bestuur b. de voorzitter van de agendacommissie Gezondheid en een lid aan te wijzen uit en door de agendacommissie Gezondheid c. de voorzitter van de agendacommissie Veiligheid en een lid aan te wijzen uit en door de agendacommissie Veiligheid De agendacommissie is een bestuurscommissie volgens art 25 Wgr. > <i>Financieel belang:</i> Voor de verdeling van de kosten wordt als verdeelsleutel gehanteerd het aantal inwoners van de gemeenten volgens de door het Centraal Bureau voor de Statistiek openbaar gemaakte bevolkingscijfers per 1 januari van het jaar, voorafgaande aan dat, waarvoor de bijdrage verschuldigd is. De deelnemende gemeenten dragen er zorg voor dat de regio te allen tijde over voldoende middelen beschikt om aan zijn verplichtingen te kunnen voldoen. In 2027 zijn onze bijdragen als volgt: - bijdrage brandweer € 225.273 - bijdrage gezondheid € 52.744 - bijdrage rampenbestrijding € 6.436 Totaal € 284.453
<i>Risico's</i>	
<i>Programma</i>	1.1 Volksgezondheid, zorg en welzijn en 2.6 Openbare orde en veiligheid
<i>Resultaat 2025</i>	-/- € 3.483.465

<i>Financiële omvang EV en VV</i>	Jaarrekening	1-1-2025	31-12-2025
	Eigen vermogen	€ 10.661.592	€ 12.125.246
	Vreemd vermogen	€ 87.343.698	€ 83.064.695
<i>Toelichting</i>	De gemeenschappelijke regeling voldoet aan de nieuwe Wet veiligheidsregio en biedt voordelen aan de kwaliteit en snelheid van de brandbestrijding en hulpverlening. De doelstellingen op het gebied van veiligheid en bescherming kunnen daardoor op een effectievere en efficiëntere wijze gerealiseerd worden. De participatie is, gelet op deze voordelen, van duurzame aard.		

De Waddeneilanden

Hoog beleidsmatig belang - Hoog financieel belang

Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling met openbaar lichaam		
<i>Belang</i>	Openbaar belang: Het versterken van de bestuurskracht van de afzonderlijke gemeenten door onomkeerbare, niet vrijblijvende en doelgerichte samenwerking met behoud van bestuurlijke zelfstandigheid. Wijze van belang: > <i>Bestuurlijk belang:</i> Het algemeen bestuur bestaat uit de colleges van B&W van de vijf Waddeneilanden en het dagelijks bestuur wordt gevormd door de vijf burgemeesters. > <i>Financieel belang:</i> Jaarlijkse bijdrage op grond van de begroting van De Waddeneilanden. Conform vaste verdeelsleutels wordt de bijdrage van alle vier de deelnemende gemeenten bepaald. Onze bijdrage 2027 aan de GR bedraagt € 104.149.		
<i>Risico's</i>	-		
<i>Programma</i>	4.2 Bestuur		
<i>Resultaat 2025</i>	€ 15.427 positief		
<i>Financiële omvang EV en VV</i>	Jaarrekening	01-01-2025	31-12-2025
	Eigen vermogen	€ 305.921	€ 251.391
	Vreemd vermogen	€ 87.343.698	€ 83.064.695

	<table><tr><td>Vreemd vermogen</td><td>€ 765.025</td><td>€ 1.770.804</td></tr></table>	Vreemd vermogen	€ 765.025	€ 1.770.804
Vreemd vermogen	€ 765.025	€ 1.770.804		
<i>Toelichting</i>	De Waddeneilanden bestaat uit Vlieland, Ameland, Schiermonnikoog en Terschelling en Texel.			

GR Mobiliteitsburo Noardeast-Fryslân

Hoog beleidsmatig belang - Hoog financieel belang

Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling met openbaar lichaam
<i>Belang</i>	Openbaar belang: De gemeenten Achtkarspelen, Dantumadiel, Noardeast-Fryslân, Schiermonnikoog, Ameland en Tytsjerksteradiel en de provincie Fryslân hebben besloten om samen te werken in de regio Noordoost Fryslân op het gebied van het regionale doelgroepenvervoer en openbaar vervoer, dit om de leefbaarheid in de regio Noord Oost Fryslân te behouden. Daarvoor hebben zij besloten de gemeenschappelijke regeling Bedrijfsvoeringsorganisatie Mobiliteitsbureau Noordoost Fryslân te treffen (Staatscourant 2017 nr 16823 dd 22-3-2017). Wijze van belang: <i>>Bestuurlijk belang:</i> -De deelnemende gemeenten en provincie nemen het in de begroting van het mobiliteitsbureau Noordoost Fryslân voor hen geraamde bedrag voor hun gemeente respectievelijk provincie op in hun begroting. Opheffing: De regeling wordt opgeheven wanneer de colleges van twee derde van de deelnemers daartoe besluiten. Het liquidatieplan voorziet in de verplichting van het bestuur van de deelnemende gemeenten en provincie tot het bijdragen in de financiële gevolgen van de beëindiging. <i>>Financieel belang:</i> -Artikel 19 GR Bedrijfsvoeringsorganisatie Mobiliteitsburo NOF start 2017-16823; Variabele vervoerskosten op basis van gebruik vertaald in gebruikseenheden; -Vaste kosten op basis van aantal leerlingen voor regiekosten op het routevervoer en aantal ritten voor de regiekosten van het vraagafhankelijke vervoer; -Vaste kosten van het mobiliteitsbureau voor de deelnemende gemeenten op basis van het aantal inwoners. Onze bijdrage 2027 aan de GR bedraagt € 10.766.
<i>Risico's</i>	-
<i>Programma</i>	1. Sociaal

<i>Resultaat 2025</i>	€ 0		
<i>Financiële omvang EV en VV</i>	Jaarrekening	01-01-2025	31-12-2025
	Eigen vermogen	€ 0	€ 0
	Vreemd vermogen	€ 768.472	€ 738.520
<i>Toelichting</i>	-		

Kabeltelevisie NOF

Hoog beleidsmatig belang - Hoog financieel belang

Rechtsvorm	Vennootschap									
Belang	Openbaar belang: De beschikbaarheid van een betrouwbaar kabelnetwerk met een hoge aansluitdichtheid en moderne mogelijkheden. Wijze van belang: >Bestuurlijk belang: De RvC bestaat sinds medio 2015 uit drie externe leden, waarvan één is voorgedragen door de aandeelhoudende gemeenten. Het college is vertegenwoordigd in de AVA. >Financieel belang; De gemeente bezit 4,25% van de aandelen Kabel Noord. Over het jaar 2025 is geen dividend uitgekeerd.									
Risico's	Het risico voor de gemeente beperkt zich tot (de waarde van) het aandelenbezit. Er is geen dividendopbrengst opgenomen in de begroting. De investering in de verglazing van het netwerk brengt met zich mee dat naar verwachting de komende jaren geen dividend wordt uitgekeerd. Begroting en jaarrekening worden vastgesteld in de AVA.									
Programma	5.2 Financiering									
Resultaat 2025	€ 441.718 negatief									
Financiële omvang EV en VV	<table><tr><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>Jaarrekening</td><td>01-01-2025</td><td>31-12-2025</td></tr><tr><td></td><td></td><td></td></tr></table>				Jaarrekening	01-01-2025	31-12-2025			
Jaarrekening	01-01-2025	31-12-2025								

	<table><tr><td>Eigen vermogen</td><td>€ 9.037.057</td><td>€ 8.595.339</td></tr><tr><td>Vreemd vermogen</td><td>€ 44.465.098</td><td>€ 42.136.305</td></tr></table>	Eigen vermogen	€ 9.037.057	€ 8.595.339	Vreemd vermogen	€ 44.465.098	€ 42.136.305
Eigen vermogen	€ 9.037.057	€ 8.595.339					
Vreemd vermogen	€ 44.465.098	€ 42.136.305					
<i>Toelichting</i>	De Kabeltelevisie NOF heeft tot taak de aanleg, het beheer, het onderhoud, de instandhouding en de exploitatie van centrale antenne-inrichtingen met bijbehorende kabelnetten in de deelnemende gemeenten, alsmede het verrichten van werkzaamheden t.b.v. uitzendingen						

Sociaal Domein Fryslân

Hoog beleidsmatig belang - Laag financieel belang

Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling met openbaar lichaam
<i>Belang</i>	Openbaar belang: Alle 18 Friese gemeenten zijn een centrumregeling samenwerking Sociaal Domein Fryslân 2018 aangegaan met als centrumgemeente de gemeente Leeuwarden (Staatscourant 2017 nr. 61128, d.d. 24 okt 2017). Het doel is de beleidsvoorbereiding ten behoeve van de wettelijke taken op terrein van jeugdzorg, maatschappelijke ondersteuning en participatie en de inkoop ten behoeve van wettelijke taken op het terrein van jeugdzorg en maatschappelijke ontwikkeling doelmatig en kwalitatief hoogwaardig te organiseren met de Friese gemeenten. Bij raadsbesluit van 25-1-2022 is de gemeenschappelijke regeling opnieuw vastgesteld. De gegevens hierna zijn niet gewijzigd. Wijze van belang: > <i>Bestuurlijk belang:</i> De centrumgemeente wordt mandaat, volmacht en machtiging verleend om de taken op het terrein van het sociaal domein, waaronder o.a. WMO, Jeugdwet, Participatiewet, namens de deelnemende gemeenten uit te voeren, conform de bepalingen in de gemeenschappelijke regeling > <i>Financieel belang:</i> De kosten voor de dienstverlening bestaan uit kosten voor instandhouding en kosten voor taakuitvoering. De kosten voor instandhouding worden onder gemeenten verdeeld op basis van inwoneraantal van elke gemeente met peildatum 1 januari van jaar t-1. De kosten voor uitvoering van taken worden verdeeld onder gemeenten op basis van het percentuele aandeel dat een gemeente toekomt in het totaal van aantallen cliënten op basis van de Jeugdwet, zoals meest recentelijk vastgesteld door het Centraal Bureau voor Statistiek, op peildatum 1 januari van jaar t-1. Dit geldt voor zowel de uitvoering van taken in het kader van de verplichte wettelijke samenwerking als voor de vrijwillige samenwerking voor de Jeugdwet. De totale kosten worden na gecalculeerd en volledig doorberekend aan de deelnemende gemeenten. Het financiële belang voor 2027 is: € 9.270.
<i>Risico's</i>	-
<i>Programma</i>	1 Sociaal

<i>Resultaat 2024</i>	€ 4.953.000
<i>Financiële omvang EV en VV</i>	Niet van toepassing, want ieder jaar wordt het rekeningsaldo verrekend met de gemeenten.
<i>Toelichting</i>	

NV Stedin Groep

Laag beleidsmatig belang - Hoog financieel belang

Rechtsvorm	Vennootschap						
Belang	Openbaar belang: Stedin is een netbeheerder die elektriciteits- en gasnetten aanlegt, beheert en toekomstbestendig maakt. Stedin faciliteert de energiemarkt. Wijze van belang: > <i>Bestuurlijk belang:</i> De gemeente bezit aandelen, op grond waarvan ze stemrecht heeft. > <i>Financieel belang:</i> 1.633 aandelen. De waarde van het aandeel is € 100 conform de jaarrekening 2025 van de Stedin groep. Bij besluit van 15 juni 2021 heeft de raad besloten preferente aandelen te kopen tot een maximum van € 131.400. Dit in verband met de energietransitie. Deze aankoop heeft plaatsgevonden op 12 juli 2021. Er zijn 237 preferente aandelen gekocht voor een waarde van € 114.000.						
Risico's	-						
Programma	5.2 Financiering						
Resultaat 2025	€ 272.800.000 positief						
Financiële omvang	<table><tr><th>Jaarrekening</th><th>01-01-2025</th><th>31-12-2025</th></tr><tr><td>Eigen vermogen</td><td>€ 2.864.000.000</td><td>€ 3.080.000.000</td></tr></table>	Jaarrekening	01-01-2025	31-12-2025	Eigen vermogen	€ 2.864.000.000	€ 3.080.000.000
Jaarrekening	01-01-2025	31-12-2025					
Eigen vermogen	€ 2.864.000.000	€ 3.080.000.000					
EV en VV							

	<table><tr><td>Vreemd vermogen</td><td>€ 5.234.000.000</td><td>€ 6.243.000.000</td></tr></table>	Vreemd vermogen	€ 5.234.000.000	€ 6.243.000.000
Vreemd vermogen	€ 5.234.000.000	€ 6.243.000.000		
<i>Toelichting</i>	-			

Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing

Laag beleidsmatig belang - Hoog financieel belang

Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling met openbaar lichaam			
Belang	Openbaar belang: Voert taken uit op gebied van vergunningverlening en toezicht milieuregelgeving en adviseert deelnemende overheden in Fryslân op milieu specifieke gebieden. De gemeente is wettelijk verplicht om bepaalde basistaken uit te laten voeren (waaronder toezicht op bepaalde bedrijfstakken). Daarnaast neemt de gemeente plustaken af. Het gaat daarbij om specialistische advisering op gebied van bijvoorbeeld geluid en externe veiligheid. Voor het verrichten van diensten worden kostendeekkende tarieven berekend. Doel is kwaliteitsverbetering en verhoging van de efficiency van de uitvoering van wettelijke milieutaken van gemeenten en provincies. Wijze van belang: > <i>Bestuurlijk belang:</i> -De deelnemers (gedeputeerde staten, de colleges van burgemeester en wethouders, het dagelijks bestuur van Wetterskip Fryslân) wijzen elk uit hun midden één lid aan van het algemeen bestuur. -Het dagelijks bestuur bestaat uit vijf leden, de voorzitter inbegrepen, door en uit het algemeen bestuur aan te wijzen, conform artikel 14 van de g.r. > <i>Financieel belang:</i> -De kosten van het basispakket wordt toegerekend op basis van het aantal inrichtingen maal een bedrag per type inrichting; -De kosten van de overige taken worden toegerekend op basis van de totale inzet van personeel in uren maal een uurtarief. Onze bijdrage in de begroting 2027 is € 51.342.			
	Risico's	-		
	Programma	2.3 Duurzaamheid, natuur en milieu		
	Resultaat 2025	€ 468.000 negatief		
	Financiële omvang	Jaarrekening	01-01-2025	31-12-2025

<i>EV en VV</i>	Eigen vermogen	€ 839.506	€ 243.182
	Vreemd vermogen	€ 4.783.724	€ 4.637.684
<i>Toelichting</i>	-		

Afvalsturing Friesland

Laag beleidsmatig belang - Hoog financieel belang

Rechtsvorm	Vennootschap		
<i>Belang</i>	Openbaar belang: Uitvoeren van de wettelijke taak huishoudelijk en bedrijfsafval te verwerken op basis van contractafspraken met de gemeente. Doelstelling is dit op een doelmatige, milieu hygiënisch verantwoorde manier te doen en preventie en hergebruik van afval actief te bevorderen. Wijze van belang: > <i>Bestuurlijk belang:</i> Stemrecht op basis van aandelen. > <i>Financieel belang:</i> De gemeente is op twee manieren betrokken bij Omrin, als aandeelhouder en als klant/leverancier van afval. Het aandeel staat op de balans per 31-12-2025 met de historische aanschafwaarde van € 20.420.		
<i>Risico's</i>	-		
<i>Programma</i>	2.4 Fysieke leefomgeving		
<i>Resultaat 2025</i>	€ 2.530.000		
<i>Financiële omvang</i> <i>EV en VV</i>	Jaarrekening	01-01-2025	31-12-2025
	Eigen vermogen	€ 83.562.000	€ 84.068.000
	Vreemd vermogen	€ 131.694.000	€ 132.208.000
<i>Toelichting</i>	-		

Bank Nederlands Gemeenten

Laag beleidsmatig belang - Hoog financieel belang

Rechtsvorm	Vennootschap									
Belang	Openbaar belang: Efficiënt betalingsverkeer van gemeenten. Wijze van belang: > <i>Bestuurlijk belang:</i> Stemrecht op basis van aandelen. > <i>Financieel belang:</i> 7.020 aandelen met een waarde van € 15.930.									
Risico's	-									
Programma	5.2 Financiering									
Resultaat 2025	€ 172.000.000									
Financiële omvang EV en VV	<table><tr><th>Jaarrekening</th><th>01-01-2025</th><th>31-12-2025</th></tr><tr><td>Eigen vermogen</td><td>€ 4.800.000.000</td><td>€ 4.900.000.000</td></tr><tr><td>Vreemd vermogen</td><td>€ 123.200.000.000</td><td>€ 111.100.000.000</td></tr></table>	Jaarrekening	01-01-2025	31-12-2025	Eigen vermogen	€ 4.800.000.000	€ 4.900.000.000	Vreemd vermogen	€ 123.200.000.000	€ 111.100.000.000
Jaarrekening	01-01-2025	31-12-2025								
Eigen vermogen	€ 4.800.000.000	€ 4.900.000.000								
Vreemd vermogen	€ 123.200.000.000	€ 111.100.000.000								
Toelichting	-									

Welstandszorg Hûs en Hiem

Laag beleidsmatig belang - hoog financieel belang

Rechtsvorm	Vennootschap
<i>Belang</i>	Openbaar belang: Het voorzien van de gemeenten in de welstandsadvisering in de Woningwet en advisering over toepassing van de Monumentenwet. Wijze van belang: > <i>Bestuurlijk belang:</i>

	- het algemeen bestuur bestaat uit zoveel leden als het aantal deelnemende gemeenten bedraagt; - de raden wijzen hun voorzitter, hetzij een wethouder van hun gemeente als lid en als plaatsvervangend lid aan; - op grond van artikel 13 van de gemeenschappelijke regeling wordt het dagelijks bestuur benoemd uit het algemeen bestuur. > <i>Financieel belang:</i> De gemeente is aansprakelijk voor de financiële tekorten bij Welstandszorg Hûs en Hiem. Bekostiging geschiedt via een jaarlijkse bijdrage op begrotingsbasis en rekeningbasis.									
<i>Risico's</i>	-									
<i>Programma</i>	2.5 Vergunningverlening, toezicht en handhaving									
<i>Resultaat 2025</i>	€ 108.462.									
<i>Financiële omvang EV en VV</i>	<table><tr><th><i>Jaarrekening</i></th><th><i>01-01-2025</i></th><th><i>31-12-2025</i></th></tr><tr><td>Eigen vermogen</td><td>€ 382.955</td><td>€ 491.417</td></tr><tr><td>Vreemd vermogen</td><td>€ 425.448</td><td>€ 411.761</td></tr></table>	<i>Jaarrekening</i>	<i>01-01-2025</i>	<i>31-12-2025</i>	Eigen vermogen	€ 382.955	€ 491.417	Vreemd vermogen	€ 425.448	€ 411.761
<i>Jaarrekening</i>	<i>01-01-2025</i>	<i>31-12-2025</i>								
Eigen vermogen	€ 382.955	€ 491.417								
Vreemd vermogen	€ 425.448	€ 411.761								
<i>Toelichting</i>	-									

Openbaarheid

Deze paragraaf is voorgeschreven door de Wet open overheid (Woo) die op 1 mei 2022 is ingegaan. In artikel 3.5 (Openbaarheidsparagraaf) van de Woo wordt voorgeschreven dat de gemeente Schiermonnikoog in de jaarlijkse begroting en jaarverslagen aandacht dient te besteden aan de manier waarop uitvoering wordt gegeven aan de Woo, zowel op het gebied van de afhandeling van Woo-verzoeken, als ook door actief documenten te openbaren.

Openbaarmaking kan opgedeeld worden in passieve openbaarmaking, dit is de openbaarmaking naar aanleiding van een Woo-verzoek en actieve openbaarmaking, wat openbaarmaking uit eigen beweging inhoudt. Hieronder zal eerst aandacht worden besteed aan openbaarmaking naar aanleiding van Woo-verzoeken en wat hiervan de aantallen waren in 2026 ten opzichte van 2025. Daaropvolgend wordt ingegaan op de prognose van Woo-verzoeken in 2027 en hoe het proces van de afhandeling van Woo-verzoeken in 2027 en verder geborgd kan worden. Vervolgens zal hieronder stilgestaan worden bij het inregelen van het proces van openbaarmaking uit eigen beweging, oftewel de actieve openbaarmaking.

In 2026 is het aantal Woo-verzoeken niet structureel gestegen ten opzichte van 2025, want waar er in 2025 sprake was van 28 Woo-verzoeken, zijn er in 2026 een lager aantal van 7 Woo-verzoeken ingediend. De oorzaak van de stijging in 2025 lag mede in het feit dat er in 2025 in totaal 12 Woo-verzoeken zijn ingediend door een rechter vanuit onderzoeksdoeleinden. Deze 12 Woo-verzoeken zijn uiteindelijk allen ingetrokken. In 2026 zijn 3 informatieverzoeken ingediend tegenover 2 informatieverzoeken in 2025. Hoewel het moeilijk is in te schatten is of het aantal Woo-verzoeken tegen het einde van 2026 nog boven de 7 Woo-verzoeken uit zal komen en dit het lastig maakt om het aantal Woo-verzoeken over 2027 juist in te schatten, is de verwachting wel dat er in 2027 meer Woo-verzoeken ingediend zullen worden dan in 2026 het geval was. Hiermee zou de gemeente Schiermonnikoog dan feitelijk ook de trend volgen die bij andere gemeentes is waar te nemen: namelijk een jaarlijkse toename van het aantal Woo-verzoeken. Verder zal er tegen het einde van 2026 een beschrijving van het proces van de afhandeling van Woo-verzoeken opgemaakt worden, waarbij het streven is om deze procesbeschrijving uiterlijk in 2027 goedgekeurd te krijgen. Aangezien de afhandeling van Woo-verzoeken ook in 2027 weer een punt gaat worden, maakt dit het van belang om ruim voldoende budget voor openbaring achter de hand te hebben. Dit is nodig om enerzijds een structurele stijging van het aantal Woo-verzoeken in 2027 te kunnen ondervangen en anderzijds om bij omvangrijke of complexe Woo-verzoeken de beoordeling van documenten deels of geheel uit te kunnen besteden in het geval er onvoldoende capaciteit beschikbaar is binnen de gemeente om dergelijke Woo-verzoeken af te kunnen handelen.

Daarnaast is het van belang dat er in 2027 ook een start wordt gemaakt met het inregelen van de actieve openbaarmaking, temeer nu er wegens een aantal omvangrijke en complexe Woo-verzoeken in 2026 weinig ruimte was om een aanvang te maken met het inregelen hiervan. Actieve openbaarmaking gebeurt in vier stappen, tranches genoemd. De gemeente Schiermonnikoog voorziet al in openbaarmaking van de eerste tranche^[1]. Voor de overige tranches is het plan nog wel om eind 2026 een aanvang te maken met een voorstel voor het inregelen van actieve openbaarmaking van de informatiecategorieën die onder de tranches 2, 3 en 4 vallen. Vervolgens ligt er in 2027 een plan klaar voor actieve openbaarmaking en kan daadwerkelijk gestart worden met de openbaarmaking van de informatiecategorieën die vallen onder de tweede tranche^[2]. Daarnaast kan in 2027 al gestart worden met de openbaring van de informatiecategorie Woo-verzoeken en -besluiten, waaronder ook de bijbehorende inventarislijsten en documenten vallen. Deze informatiecategorie valt onder de derde tranche^[3]. Vervolgens kan in opvolgende jaren worden gestart met openbaarmaking van de overige informatiecategorieën die vallen onder de derde tranche en kan er opvolgend gestart worden met openbaarmaking van de informatiecategorie die valt onder de vierde tranche, namelijk beschikkingen^[4]. Mogelijk vraagt dit extra capaciteit en expertise, zowel om actieve openbaarmaking te implementeren alsook om medewerkers te ondersteunen bij de uitvoering.

Wij stellen daarom voor om ook in 2027 een incidenteel budget van 30.000 euro toe te voegen aan de begroting vanuit de reserve Woo voor de implementatie van diverse verplichte processen, zoals de implementatie van de verplichte actieve openbaarmaking.

Wij hebben de uitbesteding van uitvoeringswerkzaamheden voor de Woo structureel begroot op 40.000 euro per jaar. Vooralsnog is hiervoor geen aanvulling nodig vanuit de reserve Woo. Door deze structurele inzet van middelen kunnen wij onze Woo-verplichtingen blijvend en toekomstbestendig uitvoeren, zonder dat dit ten koste gaat van andere gemeentelijke werkzaamheden.

Voor de verbetering van de informatiehuishouding is in 2026 een plan van aanpak gemaakt, waarbij in het laatste kwartaal van 2026 en over heel 2027 gewerkt zal worden aan de implementatie van dit plan. Wanneer uit het plan van aanpak blijkt dat aanvullend budget nodig is zullen wij bij de Zomernota u vragen om vanuit de reserve WOO de begroting uit te laten zetten.

[1] De informatiecategorieën die vallen onder de eerste tranche van actieve openbaarmaking zijn: wetten en algemeen verbindende voorschriften, overige besluiten van algemene strekking, organisatie en werkwijze en bereikbaarheidsgegevens.

[2] De informatiecategorieën die vallen onder de tweede tranche van actieve openbaarmaking zijn: ontwerpen van wet- en regelgeving met adviesaanvraag, bij de gemeenteraad ingekomen stukken, vergaderstukken, agenda's en besluitenlijsten van het college van B&W, adviezen, jaarplannen en jaarverslagen.

[3] De informatiecategorieën die vallen onder de derde tranche van actieve openbaarmaking zijn: convenanten, subsidieverplichtingen anders dan met beschikking, Woo-verzoeken en Woo-besluiten, onderzoeksrapporten en klachtoordelen.

[4] De informatiecategorie die valt onder de vierde tranche van actieve openbaarmaking is: beschikkingen.

Bijlagen

Bijlage 01 Staat van investeringen

Bedragen in EUR				
Investeringen	2027	2028	2029	2030
Aanleg Calisthenics park				
Riolering volgens Wrp 2026 - 2035			80.000	75.000
Aanschaf elektrische strandrolstoel Prins Bernhardweg	15.500			
Vervanging centrifugaalpomp bronbemaling		12.500		
Vervanging elektrische strandrolstoel Badweg		15.500		
Vervanging Renault Kangoo			12.500	
Vervanging Mitsubishi F450 Fuso Canter				80.000
Toilet Badweg (vervanging)	50.000			
Woonerf Schiermonnikoog		534.000		
Rioolvervanging Paaslandweg en Nieuw Dokkum NO	536.000	402.000		
Renault Kangoo (vervanging van VL-948-F)			12.500	
Takkenversnipperaar				55.000
Vervanging meubilair	16.878			
NFKPunt7: Ren. drijvende steiger jachthaven(2027)	150.000			
NFKPunt7: Ren.drijvende steigers jachthaven 2028		250.000		
NFKPunt7: Ren.drijvende steigers jachthaven 2029			250.000	
Renovatie jachthaven	1.040.000			
NFK 2027-2030 Nutsvoorzieningen strandovergang Badweg en Prins Bernweg	250.000			
NFK 2027-2030 Toekomstbestendige nutsvoorzieningen Waddenhaven		600.000		
Totaal Investeringen	2.058.378	1.814.000	355.000	210.000

Bijlage 02 Staat van reserves en voorzieningen

Reserves	Saldo 01-01-2027	Toevoegingen	Onttrekkingen	Saldo 31-12-2027
Algemene reserve				
4211101 Algemene reserve	-569.800	-	-25.000	-594.800
4211401 Begrotingsresultaat	-	73.592	-	73.592
4211111 Alg res (verkoopopbrengst Eneco)	865.309	-	-72.854	792.455
Totaal algemene reserves	295.509	73.592	-97.854	271.247
Bestemmingsreserves				
4211201 Reserve Sociaal Domein	139.655	-	-	139.655
4211202 Reserve lichtmasten	-0	7.500	-	7.500
4211203 Reserve veerdam	0	-	-	0
4211205 Reserve resultaat riolering	131.269	-	-	131.269
4211207 Reserve baggeren jachthaven	112.000	28.000	-70.000	70.000
4211209 Reserve duurzame energie	145.962	-	-100.000	45.962
4211210 Reserve toerisme	67.200	-	-7.800	59.400
4211211 Reserve dekking afschrijving	820.267	-	-16.106	804.161
4211212 Reserve Wet open overheid	119.207	11.551	-	130.758
4211213 Reserve projecten	265.778	-	-	265.778
4211214 Reserve Samenwerkingsschool Yn de Mande	35.713	11.875	-	47.588
4211215 Reserve rentefluctuaties pensioenen	-	-	-	-
4211218 Reserve grondexploitaties	144.269	-	-	144.269
Totaal bestemmingsreserves	1.981.319	58.926	-193.906	1.846.339
Totaal reserves	2.276.828	132.518	-291.760	2.117.586
Voorzieningen	Saldo 01-01-2027	Toevoegingen	Onttrekkingen	Saldo 31-12-2027
Voorzieningen voor verplichtingen en verliezen				
4212003 Pensioenvoorziening	615.751	12.857	-31.209	597.399
4212004 Voorziening verlofsparen	30.120	-	-	30.120
Totaal voorzieningen voor verplichtingen en verliezen	645.871	12.857	-31.209	627.519
Egalisatie- en onderhoudsvoorzieningen				
4212301 Voorziening gemeentelijke gebouwen	949.901	286.659	-332.113	904.447
4212302 Voorziening riolering	373.637	15.763	-	389.400
4212303 Voorziening onderhoud wegen	130.018	150.421	-55.911	224.528
4212304 Voorziening onderhoud jachthaven	66.396	21.000	-20.319	67.077
Totaal egalisatie- en onderhoudsvoorzieningen	1.519.952	473.843	-408.343	1.585.452
Totaal voorzieningen	2.165.823	486.700	-439.552	2.212.971
Totaal reserves en voorzieningen	4.442.650	619.218	-731.312	4.330.556

Reserves	Saldo 31-12-2025	Saldo 31-12-2026	Saldo 31-12-2027	Saldo 31-12-2028	Saldo 31-12-2029	Saldo 31-12-2030
Algemene reserve						
4211101 Algemene reserve	504.006	-255.233	-594.800	-548.708	-529.430	-333.864
4211401 Begrotingsresultaat	-289.852	-314.567	73.592	44.278	220.566	293.615
4211111 Alg res (verkoopopbrengst Eneco)	986.334	865.309	792.455	792.455	792.455	792.455
Totaal algemene reserves	1.200.488	295.509	271.247	288.025	483.591	752.206
Bestemmingsreserves						
4211201 Reserve Sociaal Domein	359.350	139.655	139.655	139.655	139.655	139.655
4211202 Reserve lichtmasten	130.299	-	7.500	15.000	22.500	30.000
4211203 Reserve veerdam	554.912	-	-	-	-	-
4211205 Reserve resultaat riolering	131.269	131.269	131.269	131.269	131.269	131.269
4211207 Reserve baggeren jachthaven	84.000	112.000	70.000	98.000	126.000	154.000
4211209 Reserve duurzame energie	308.462	145.962	45.962	962	962	962
4211210 Reserve toerisme	75.000	67.200	59.400	59.400	51.600	51.600
4211211 Reserve dekking afschrijving	110.565	820.267	804.161	773.918	743.675	713.432
4211212 Reserve Wet open overheid	262.146	119.207	130.758	142.309	153.860	165.411
4211213 Reserve projecten	265.778	265.778	265.778	265.778	265.778	265.778
4211214 Reserve Samenwerkingsschool Yn de Mandé	27.304	35.713	47.588	52.207	50.237	41.207
4211215 Reserve rentefluctuaties pensioenen	54.889	-	-	-	-	-
4211218 Reserve grondexploitaties	-	144.269	144.269	144.269	144.269	144.269
Totaal bestemmingsreserves	2.363.973	1.981.319	1.846.339	1.822.766	1.829.804	1.837.582
Totaal reserves	3.564.461	2.276.828	2.117.586	2.110.791	2.313.395	2.589.788
Voorzieningen						
Voorzieningen voor verplichtingen en verliezen						
4212003 Pensioenvoorziening	634.103	615.751	597.399	579.047	560.695	542.343
4212004 Voorziening verlofsparen	30.120	30.120	30.120	30.120	30.120	30.120
Totaal voorzieningen voor verplichtingen en verliezen	664.223	645.871	627.519	609.167	590.815	572.463
Egalisatie- en onderhoudsvoorzieningen						
4212301 Voorziening gemeentelijke gebouwen	995.355	949.901	904.447	858.993	777.539	696.085
4212302 Voorziening riolering	362.367	373.637	389.400	405.163	420.926	436.689
4212303 Voorziening onderhoud wegen	158.131	130.018	224.528	230.038	257.548	285.058
4212304 Voorziening onderhoud jachthaven	65.715	66.396	67.077	67.758	68.439	69.120
Totaal egalisatie- en onderhoudsvoorzieningen	1.581.568	1.519.952	1.585.452	1.561.952	1.524.452	1.486.952
Totaal voorzieningen	2.245.791	2.165.823	2.212.971	2.171.119	2.115.267	2.059.415
Totaal reserves en voorzieningen	5.810.251	4.442.651	4.330.556	4.281.909	4.428.661	4.649.202

Bijlage 03 Staat van langlopende leningen

Omschrijving/nummer	Oorspronkelijk bedrag	Jaar van aflossing	Rente percentage	Saldo: 01/01/2027	Opgenomen gelden	Rente t.l.v. dienstjaar	Aflossing	Saldo 31/12/2027
Onderhandse leningen								
BNG 40.106426	850.000	2035	4,68%	306.000		13.538	34.000	272.000
BNG 40.107310	600.000	2036	3,70%	240.000		8.443	24.000	216.000
BNG 40.112497	1.250.000	2033	0,987%	583.333		5.449	83.333	500.000
BNG 40.114994	1.250.000	2041	0,395%	937.500		3.611	62.500	875.000
BNG 40.118420	5.000.000	2050	0,341%	4.800.000		161.975	200.000	4.600.000
BNG 40.118708	5.000.000			4.812.500		149.355	250.000	4.562.500
Gemeente Huizen, nr. 65818	1.250.000	2031	0,95%	416.670		3.268	83.333	333.337
Gemeente Huizen, nr. 66729	1.250.000	2028	0,57%	250.000		980	125.000	125.000
AEAM Government nr.174424	1.250.000	2032	0,97%	500.003		4.145	83.333	416.670
Totaal leningen	17.700.000			12.846.006		350.765	945.499	11.900.507
Waarborgsommen								
Overig				11.139				11.139
Waarborgsommen				11.139		-	-	11.139

Uitgezette leningen

Omschrijving/nummer	Oorspronkelijk bedrag	Jaar van aflossing	Rente percentage	Saldo: 01/01/2027	uitgegeven gelden	Rente t.l.v. dienstjaar	Aflossing	Saldo 31/12/2027
Stichting dorpshuis (2020)	50.000	2031	0,30%	20.215		61	5.015	15.199
Duurzame energie Cooperatie Schiermonnikoog (2018)	38.200	2033	1,15%	18.645		214	2.573	16.072
Duurzame energie Cooperatie Schiermonnikoog (2021)	31.921	2036	1,15%	19.874		229	2.089	17.784
VVV Schiermonnikoog	20.000	2029	3,22%	12.377		399	3.996	8.381
SVn Stimuleringsfonds 9550	200.000	2038	2,00%	129.883		2.598	9.000	120.883
SVn Stimuleringsfonds 9551	75.000	2025	4,20%	49.750		2.090	250	49.500
SVn Stimuleringsfonds 9552	70.000		1,70%	49.801		847	250	49.551
SVn Stimuleringsfonds 9553	50.000		1,70%	23.795		405	500	23.295
SVn Stimuleringsfonds 9554	50.000		1,70%	50.000		850	-	50.000
SVn Stimuleringsfonds 9555	150.000		1,70%	96.922		1.648	500	96.422
Totaal leningen	735.121			471.261	-	9.338	24.174	447.088

Bijlage 04 Staat van gegarandeerde geldleningen

Oorspronkelijk bedrag van de geldlening	Doel van de geldlening	Naam van de geldnemer	Aandeel gemeente	Restant bedrag begin dienstjaar	Ten laste van de gemeente	Opgenomen gelden	Totaal van de aflossingen	Restantbedrag einde van het dienstjaar	t.l.v. gemeente
								Totaal	
Gegarandeerde geldleningen als garant									
€ 45.000,00		Basisschool Yn de Mande	100%	45.000,00	45.000,00		-	45.000,00	45.000,00
Totaal gegarandeerde geldleningen				45.000,00	45.000,00			45.000,00	45.000,00

Bijlage 05 Meerjarige algemene uitkering

Opgave berekening

Gemeente:	Schiermonnikoog
Opgave:	Septemercirculaire 2026 (o.b.v. berekende eenheden BZK)
Circulaire:	Septemercirculaire 2026 (nr. 2026 - 0000488267)
Jaar:	2027, 2028, 2029
Uitkeringsfactor:	Constante prijzen 2027: 1,5540 / 2028: 1,5600 / 2029: 1,5680
Uitgezette maatstaven:	maatstafnummers: 0, 3i, 6b, 6c, 7c, 7d, 7e, 7f, 7g, 7h, 7i, 7j, 7k, 7l, 8c, 11b, 11c, 15d, 27a, 27b, 27c, 29, 30, 32b, 40, 41, 351
Uitgezette maatstaven met niet-0 waarden:	geen
Datum afgerond:	21-9-2026
Eigen toelichting:	
Datum rapport:	24-9-2026 9:25

Onderdeel A - Inkomstenmaatstaven

Maatstaf	2027	2028	2029
1g-2 OZB-waarde niet-woningen eigenaren	-84.165,18	-85.558,88	-86.976,09
1h-2 OZB-waarde niet-woningen gebruikers	-59.278,55	-60.260,16	-61.258,32
1a OZB-waarde woningen eigenaren	-438.905,44	-444.962,03	-451.104,05
Subtotaal	-582.349,18	-590.781,06	-599.338,46

Onderdeel B - Uitgavenmaatstaven waarop de uitkeringsfactor van toepassing is

Maatstaf	2027	2028	2029
8a-3 Bijstandsontvangers	32.826,69	33.040,07	33.534,99
2 Inwoners	369.289,48	368.606,19	370.056,58
7c-5 Huishoudens met een laag inkomen met drempel	246.381,65	223.321,64	221.180,20
12b-2 Inwoners met een migratieachtergrond	16.610,90	16.551,56	16.787,71
3c Eenpersoonshuishoudens	61.837,76	61.123,97	52.815,74
8b Loonkostensubsidie	11.011,28	11.705,11	12.437,55
4a Inwoners: jongeren jonger dan 18 jaar	59.961,25	54.780,76	54.652,52
8f-2 Doelgroepenregister gemeentelijke doelgroep	6.786,74	7.332,68	7.949,99
5d-2 Inwoners 75+ met drempel	136.546,01	137.022,43	120.119,82
7m-2 Laag opleidingsniveau met drempel	11.629,61	11.234,49	9.522,99
14a-2 Lokale centrumfunctie (max 20km)	10.587,63	10.632,46	10.673,72
14b-2 Regionale centrumfunctie (max 60km)	6.423,22	6.114,10	5.846,42

14c-2 Landelijke centrumfunctie	456,40	458,34	460,11
15e Leerlingen VO	5.512,96	5.460,23	5.411,61
38 Bedrijven	29.290,76	30.035,02	30.877,85
36 Meerkernigheid	117.044,73	116.397,00	112.913,93
36a Kernen met 500 of meer adressen	75.166,66	75.166,66	75.166,66
34 Oeverlengte * bodemfactor gemeente	11.209,80	11.209,80	11.209,80
35a Oeverlengte * bodemfactor gemeente * dichtheidsfactor	1.138,30	1.138,30	1.138,30
32b-2 Omgevingsadressendichtheid (oad)	39.051,23	41.110,40	41.446,98
23 Oppervlakte bebouwing buitengebied * bodemfactor buitengebied	8.825,49	8.835,81	8.846,39
22 Oppervlakte bebouwing woonkernen * bodemfactor woonkernen	130.041,99	131.126,93	132.184,40
23a Oppervlakte bebouwing buitengebied	24.156,47	24.184,72	24.213,68
22a Oppervlakte bebouwing woonkernen	84.057,51	84.787,66	85.495,05
19 Oppervlakte binnenwater	5.422,30	5.422,30	5.422,30
20 Oppervlakte buitenwater	398.900,00	398.900,00	398.900,00
16 Oppervlakte land	158.884,00	158.884,00	158.884,00
18 Oppervlakte land * bodemfactor gemeente	104.114,56	104.114,56	104.114,56
24b-2 Woonruimten	16.262,88	16.101,49	16.192,59
25b-2 Woonruimten * bodemfactor woonkernen	74.226,54	74.909,39	75.598,73
39 Vast bedrag	986.539,44	977.738,73	977.738,73
6a Inwoners Waddengemeenten < 2.500 inwoners	262.882,21	263.995,10	265.019,76
Subtotaal	3.503.076,45	3.471.441,88	3.446.813,67

Onderdeel C - Uitkeringsfactor (uf)

Jaren	2027	2028	2029
Uitkeringsfactor	1,5540	1,5600	1,5680
Subtotaal (B x C (=uf))	5.443.780,80	5.415.449,34	5.404.603,83

Onderdeel D - Uitgavenmaatstaven waarop de uitkeringsfactor niet van toepassing is

Maatstaf	2027	2028	2029
56g Suppletie-uitkering nieuw verdeelstelsel 2023	-94.018,00	-94.018,00	-94.018,00
Subtotaal	-94.018,00	-94.018,00	-94.018,00

Onderdeel E - Integratie- en decentralisatieuitkeringen waarop de uitkeringsfactor niet van toepassing is

Maatstaf	2027	2028	2029
170 Decentralisatie provinciale taken vergunningverlening, toezicht en handhaving (DU)	12.161,00	12.161,00	12.161,00
205 Voorschoolse voorziening peuters (DU)	1.618,00	1.618,00	1.618,00
223 Armoedebestrijding kinderen (DU)	1.219,00	1.219,00	1.219,00
260 Participatie (IU)	17.014,00	14.074,00	16.672,00
350 Bibliotheekmiddelen (DU)	105.000,00	n.v.t.	n.v.t.
421 Extra capaciteit BOA's (DU)	28.516,00	28.516,00	28.516,00
435 Antidiscriminatie voorzieningen (DU)	135,00	n.v.t.	n.v.t.
441 Wet betaalbare huur (DU)	5.471,00	4.302,00	3.750,00
487 Capaciteit decentrale overheden klimaat- en energiebeleid (DU)	184.430,00	n.v.t.	n.v.t.
492 Overheidsbrede Dienstverlening (DU)	889,00	889,00	889,00
525 IBO problematische schulden (DU)	460,00	460,00	460,00
526 Re-integratiedienstverlening gericht op jongeren (DU)	1.069,00	1.069,00	1.069,00
Subtotaal	357.982,00	64.308,00	66.354,00

Onderdeel G - Aanvullingen van de gebruiker

Aanvullingen v/d gebruiker	2027	2028	2029
Subtotaal	0,00	0,00	0,00

Totaal	5.125.395,63	4.794.958,28	4.777.601,37
---------------	---------------------	---------------------	---------------------

Gemeente Schiermonnikoog

Opgave: Septembercirculaire 2026 (o.b.v. berekende eenheden BZK)

Uitkeringsfactor(en): Constante prijzen
2027: 1,5540 / 2028: 1,5600 / 2029: 1,5680

Datum: 24-9-2026 9:25

Alle bedragen zijn afgerond
op duizendtallen.

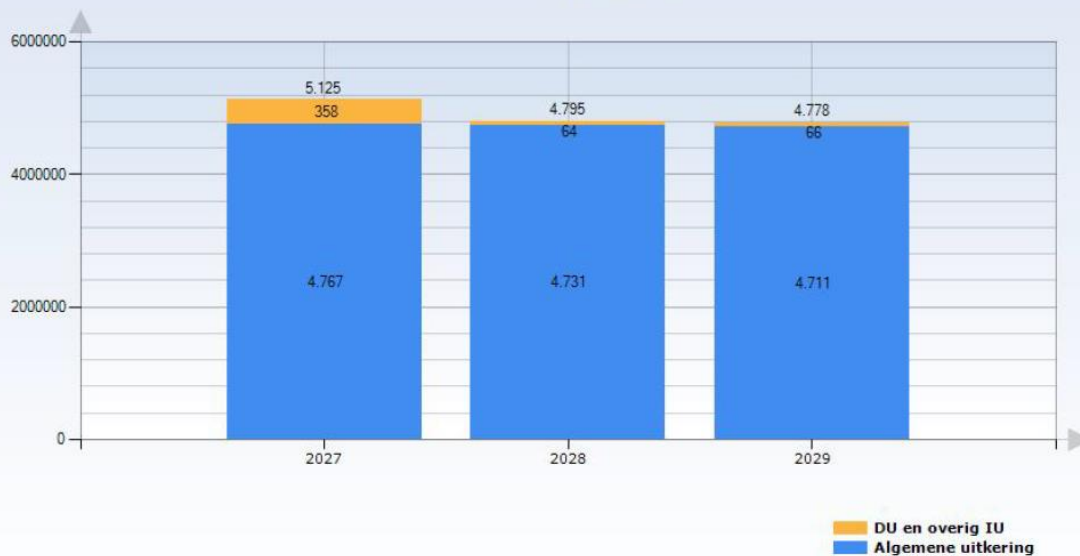
Gemeente Schiermonnikoog

Opgave: Septembercirculaire 2026 (o.b.v. berekende eenheden BZK)

Uitkeringsfactor(en): Constante prijzen
2027: 1,5540 / 2028: 1,5600 / 2029: 1,5680

Datum: 24-9-2026 9:25

Alle bedragen zijn afgerond
op duizendtallen.

Bijlage 06 Incidentele baten en lasten

In onderstaande tabel zijn de belangrijkste incidentele baten en lasten voor het jaar 2027 en verder gespecificeerd.

Uitgangspunten die bij het samenstellen van dit overzicht gehanteerd zijn:

- Posten als incidenteel worden aangemerkt indien sprake is van eenmalige baten en lasten
- De posten worden , conform de richtlijn in de Financiële verordening, hieronder vermeld en toegelicht
- Alle mutaties reserves, met uitzondering van reserve ter dekking afschrijvingen (zie bijlage 8), zijn incidenteel.

Omschrijving (bedragen x 1.000)	2027		2028		2029		2030	
	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten
Sociaal								
Mutaties Reserve Samenwerkingsschool Yn de Mande	12	-12	5	-5	2	-2	9	-9
Leefomgeving								
Aanvulling Voorziening onderhoud wegen vanuit AR	25	-25	25	-25	25	-25	25	-25
Onttrekking uit reserve voor Uitvoeringsprogramma Duurzaamheid	100	-100	45	-45	-	-	-	-
Stimulatie inwoners voor het castreren van huiskatten FCL 6140101 dekking AR	-	-	3	-3	-	-	-	-
Economie en werkgelegenheid								
Baggeren jachthaven om de 4 jaar 2027, 2031, 2035, ten laste van reserve jachthaven	70	-70	-	-	-	-	-	-
Opnemen budget voor periodiek gastenonderzoek	8	-8	-	-	8	-8	-	-
Gebiedsinvesteringen buitenkans	5.717	-5.717	4.692	-4.692	1.100	-1.100	1.045	-1.045
Burgers en bestuur								
Financiering en belastingen								
Verduurzaming gemeentelijk vastgoed (DMJOP) werkplaats ten laste van AR	73	-73	-	-	-	-	-	-
Totaal	6.005	-6.005	4.770	-4.770	1.135	-1.135	1.079	-1.079

Toelichting

Programma 1 Sociaal.

Basisschool Yn de Mande

De exploitatie van de basisschool wordt toegevoegd dan wel onttrokken aan de Reserve Samenwerkingsschool Yn de Mande.

Programma 2 Leefomgeving.

De Voorziening onderhoud wegen wordt aangevuld vanuit de Algemene Reserve.

Uitvoeringsprogramma Duurzaamheid.

In het uitvoeringsprogramma Duurzaamheid is een budget beschikbaar gesteld van € 100.000 voor 2027.

De kosten worden gedekt uit de Reserve Duurzame Energie.

Stimulatie inwoners voor het castreren van huiskatten.

De kosten worden gedekt uit de Algemene Reserve.

Programma 3 Economie en werkgelegenheid.

Baggeren jachthaven

Voor het baggeren van de jachthaven is een bedrag noodzakelijk van € 70.000. Dit bedrag komt ten laste van de Reserve baggeren jachthaven.

Gastenonderzoek

Er vindt een periodiek gastenonderzoek plaats voor een bedrag van € 7.800 per keer. Deze bijdrage komt ten laste van de Reserve Toerisme.

Gebiedsinvesteringen Buitenkans

De incidentele bedragen Buitenkans in de meerjarenbegroting van Programma 3 is de bijdrage (vanuit de EU NextGenerationEU) die de Gemeente Schiermonnikoog ontvangt om het eiland klaar te maken voor de toekomst. Door de raad is besloten hoe dit geld wordt verdeeld. Het gaat om de volgende projecten:

- Zorg op het eiland
- Duurzame en betaalbare huizen
- Maatschappelijke gebouwen klaar voor de toekomst
- Tijdelijk onderdak seizoenspersoneel
- Maritiem Kwartier
- Eilanders aan zet

Programma 4 Burgers en bestuur.

Geen onttrekkingen dan wel toevoegingen voor dit programma.

Programma 5 Financiering en belastingen.

Verduurzaming gemeentelijk vastgoed.

In het MJOP is de verduurzaming van de werkplaats opgenomen. De kosten worden gedekt vanuit de Reserve Duurzame Energie.

Bijlage 07 Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

Programma/reserves	2027		2028		2029		2030	
	Toevoegingen	Onttrekkingen	Toevoegingen	Onttrekkingen	Toevoegingen	Onttrekkingen	Toevoegingen	Onttrekkingen
1: Sociaal								
Reserve dekking afschrijvingen		-5.316	-	-5.316	-	-5.316	-	-5.316
2: Leefomgeving								
Reserve dekking afschrijvingen	-	-3.875	-	-18.012	-	-18.012	-	-18.012
91: Overhead								
Reserve dekking afschrijvingen	-	-6.915	-	-6.915	-	-6.915	-	-6.915
Totaal	-	-16.106	-	-30.243	-	-30.243	-	-30.243

Bijlage 08 Overzicht baten en lasten per programma per taakveld

Programma/taakveld (bedragen x 1.000)	2027		2028		2029		2030	
	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten
Sociaal								
0.10 Mutaties reserves	5	-12	5	-5	7	-	14	-
1.2 Openbare orde en veiligheid	-	-	-	-	-	-	-	-
4.1 Openbaar basisonderwijs	832	-871	832	-878	832	-883	832	-890
4.2 Onderwijshuisvesting	85	-469	85	-476	85	-478	85	-473
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	72	-184	72	-197	72	-183	72	-183
5.1 Sportbeleid en activering	1	-80	1	-75	1	-74	1	-74
5.2 Sportaccommodaties	141	-429	149	-433	149	-432	149	-430
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-	-109	-	-108	-	-106	-	-106
5.4 Musea	-	-34	-	-34	-	-34	-	-34
5.5 Cultureel erfgoed	-	-13	-	-13	-	-13	-	-13
5.6 Media	-	-107	-	-107	-	-107	-	-107
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-	-401	-	-402	-	-396	-	-396
6.21 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO	-	-94	-	-93	-	-89	-	-89
6.22 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	-	-4	-	-4	-	-4	-	-4
6.23 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	-	-13	-	-12	-	-12	-	-12
6.3 Inkomensregelingen	124	-166	124	-166	124	-166	124	-166
6.5 Arbeidsparticipatie	-	-46	-	-46	-	-46	-	-46
6.60 Hulpmiddelen en diensten (Wmo)	-	-104	-	-105	-	-105	-	-105
6.711 Huishoudelijke hulp (Wmo)	-	-144	-	-145	-	-145	-	-145
6.712 Begeleiding (Wmo)	-	-10	-	-10	-	-10	-	-10
6.713 Dagbesteding (Wmo)	-	-	-	-	-	-	-	-
6.714 Overige maatwerkarrangementen (Wmo)	-	-	-	-	-	-	-	-
6.751 Jeugdhulp ambulant lokaal	-	-	-	-	-	-	-	-
6.752 Jeugdhulp ambulant regionaal	-	-185	-	-182	-	-182	-	-182
6.753 Jeugdhulp ambulant landelijk	-	-	-	-	-	-	-	-
6.761 Jeugdhulp met verblijf lokaal	-	-	-	-	-	-	-	-
6.762 Jeugdhulp met verblijf regionaal	-	-	-	-	-	-	-	-
6.763 Jeugdhulp met verblijf landelijk	-	-	-	-	-	-	-	-
6.791 PGB Wmo	-	-	-	-	-	-	-	-
6.792 PGB Jeugd	-	-44	-	-	-	-	-	-
6.811 Beschermd wonen (Wmo)	-	-	-	-	-	-	-	-
6.812 Maatschappelijke - en vrouwenopvang (Wmo)	1	-	1	-	1	-	1	-
6.821 Jeugdbescherming	-	-	-	-	-	-	-	-
6.822 Jeugdreclassering	-	-	-	-	-	-	-	-
6.91 Coördinatie en beleid Wmo	-	-17	-	-17	-	-16	-	-16
6.92 Coördinatie en beleid Jeugd	-	-41	-	-41	-	-41	-	-41
7.1 Volksgezondheid	-	-81	-	-83	-	-82	-	-82
7.4 Milieubeheer	-	-57	-	-56	-	-53	-	-53
Leefomgeving								
0.1 Bestuur	19	-54	19	-54	19	-54	19	-54
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	16	-61	16	-62	16	-62	16	-62
0.10 Mutaties reserves	129	-8	91	-8	43	-8	43	-8
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	-	-313	-	-326	-	-336	-	-344
1.2 Openbare orde en veiligheid	15	-165	20	-165	25	-157	25	-157
2.1 Verkeer en Vervoer	94	-357	94	-349	94	-368	94	-363

Programma/taakveld	2027		2028		2029		2030	
2.4 Economische havens en waterwegen	-	-32	-	-47	-	-46	-	-46
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	8	-9	8	-21	8	-9	8	-9
5.7 Openbaar groen en (openlucht)recreatie	12	-736	12	-647	12	-650	12	-647
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	3	-46	3	-46	3	-46	3	-46
7.2 Riolering	189	-164	189	-190	189	-196	189	-195
7.3 Afval	488	-448	490	-449	490	-449	490	-448
7.4 Milieubeheer	-	-244	-	-252	-	-243	-	-243
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	43	-57	43	-56	43	-55	43	-55
8.1 Ruimte en leefomgeving	10	-340	-	-228	-	-170	-	-170
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	1.150	-1.152	140	-142	22	-24	-	-2
8.3 Wonen en bouwen	1.558	-2.129	1.476	-1.982	722	-1.109	614	-999
Economie en werkgelegenheid								
0.10 Mutaties reserves	78	-28	-	-28	8	-28	-	-28
1.2 Openbare orde en veiligheid	2	-92	2	-95	2	-99	2	-99
2.3 Recreatieve havens	178	-296	178	-266	178	-306	178	-318
3.3 Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	-	-15	-	-15	-	-15	-	-15
3.4 Economische promotie	-	-114	-	-91	-	-99	-	-91
5.7 Openbaar groen en (openlucht)recreatie	1	-116	1	-118	1	-117	1	-117
8.3 Wonen en bouwen	5.717	-5.717	4.692	-4.692	1.100	-1.100	1.045	-1.045
Burgers en bestuur								
0.1 Bestuur	-	-1.098	-	-1.102	-	-1.107	-	-1.112
0.2 Burgerzaken	36	-526	36	-520	36	-524	36	-528
0.4 Overhead	-	-64	-	-19	-	-19	-	-19
0.8 Overige baten en lasten	25	2	-	3	95	-91	95	-91
0.10 Mutaties reserves	-	-	-	-	-	-	-	-
Financiering en belastingen								
0.4 Overhead	-	-2.045	-	-1.990	-	-1.910	-	-1.911
0.5 Treasury	51	-13	50	-8	50	3	50	2
0.61 OZB woningen	678	-46	687	-46	687	-46	687	-46
0.62 OZB niet-woningen	271	-	275	-	275	-	275	-
0.64 Belastingen overig	2	-57	2	-56	2	-56	2	-56
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	4.895	72	4.673	72	4.648	72	4.733	72
0.8 Overige baten en lasten	-	-10	-	-10	-	-10	-	-10
0.10 Mutaties reserves	80	-12	7	-12	7	-12	7	-12
3.4 Economische promotie	3.271	-	3.279	-	3.279	-	3.279	-
Totaal	20.280	-20.205	17.752	-17.705	13.325	-13.103	13.224	-12.929